

Leto XXI Stev. 224

GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC

UREJA UREDNIŠKI ODBOR

List izhaja vsak dan razen
petka. // Cena 10 dinarjev

Ljudska PRAVICA

„LJUDSKA PRAVICA“
USTANOVLJENA 1. OKTOBRA
1934 # MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z „BORBO“

X. ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

SPREJEM NOVIH ČLANOV V OSPREDJU SPLOŠNE DEBATE

Nov načrt ameriškega zunanjega ministra za rešitev nemškega vprašanja — Šel jugoslovanske delegacije Koča Popović: Vprašanje predstavnitva LR Kitajske ni mogoče več odlagati — Alžirsko vprašanje ni vključeno v dnevni red

New York, 23. sept. (Tanjug). Pod predsedstvom novo izvoljenega predsednika Generalne skupščine OZN članskega predstavnika Josefa Maza se je včeraj začela splošna razprava v Generalni skupščini.

Prvi je govoril voditelj brazilske delegacije De Freitas, ki je izjavil, da je brazilska vlada pripravljena sprejeti ujetnike iz korejske vojne, ki so pod nadzorstvom indijskih oblasti, pod pogojem, da izjavijo ti ujetniki, da so pripravljene živeti v Braziliji, De Freitas je tudi dejal, da na svetu ne bo nikdar ravnotežja, če se ne zagotovi varnost Evrope. Poudaril je, da to zahteva rešitev vprašanja nemške združitve, ter dodal, da je treba dati Nemčiji njen delež odgovornosti za vzdrževanje miru.

Takoj za brazilskim delegatom je govoril ameriški zunanji minister Dulles.

Zahodne velesile so pripravljene predlagati splošni načrt za evropsko varnost, ki bo Sovjetski zvezi nudil nova zagotovila, je izjavil Dulles v svojem govoru ter pozval Sovjetsko zvezo, naj izkoristi prilžnost in naj ne odkloni načrta zahodnih velesil za združitve Nemčije v okviru evropske varnosti, ki ga bodo zahodne velesile predlagale na konferenci zunanjih ministrov oktobra v Zenevi.

»Če bo ženevski duh še živel, bo to koristno vsemu svetu. Če ženevska konferenca ni samo medigra, potem pomeni začetek novega obdobja mirolojubnih sprememb, je dodal ameriški zunanji minister. Predlog predsednika Eisenhowerja o letalskem nadzorstvu, bi moral odpreti pot še drugim ukrepom za nadzorstvo in razorožitve, je izjavil Dulles in dodal, da se ZDA ne želijo omejiti samo na nadzorstvo zraka.

Ameriški zunanji minister je poudaril, da je zelo zadovoljen z rezultatom ženevske konference o atomski energiji, istočasno pa s stališčem, ki ga je imela Sovjetska zveza. Sporočil je, da bodo ZDA predlagale, naj bi bila podobna konferenca čez tri leta ali pa še prej.

Ko je govoril o Kitajski je Dulles poudaril, da so se izognili splošni vojni v zvezi s Formozo po zahtevi energičnega stališča ZDA. Poudaril je tudi, da se lahko vsi Kitajci, ki živijo v ZDA, svobodno vrnejo v svojo domovino, če želijo.

Na prvi seji je Generalna skupščina zavrnila resolucijo, ki jo je predložil sovjetski predstavnik Molotov.

Razgovor Koče Popovića z Molotovom in Dullesom

New York, 23. sept. (Tanjug). Vodja jugoslovanske delegacije na zasedanju OZN Koča Popović se je sinoči sešel z vodjo sovjetske delegacije Molotovom. Do sedanka je prišlo na pobudo vodje sovjetske delegacije. Razpravljali so o prejšnjih vprašanjih na zasedanju Generalne skupščine. Razgovoru so prisostvovali jugoslovanski veleposlanik v Washingtonu Leo Mates, stalni jugoslovanski predstavnik v OZN veleposlanik dr. Jože Brilej ter člana sovjetske delegacije Jakov Malik in Georgij Zarubin.

Državni tajnik za zunanje zadeve se je sinoči sestel tudi z vodjo ameriške delegacije in zunanjim ministrom Dullesom. Oba državnik sta razpravljala o delu Generalne skupščine in o prejšnjih mednarodnih vprašanjih.

Indija odklanja stalni sedež v Varnostnem svetu?

New Delhi, 23. sept. (AFP). — Ves indijski tisk je davi objavil vest indijske agencije Press Trust of India, čes da je Indija odklonila stalni sedež v Varnostnem svetu, ki so ji ga ZDA ponudile. V uradnih krogih v New Delhiju pa pravijo, da to poročilo ne drži in da Indija ni prejela nobenega podobnega predloga.

Vremenska napoved za soboto, 24. septembra

Sontno vreme s povečano oblačnostjo v Zahodni Sloveniji v popoldanskih urah. Temperatura brez večje spremembe. V jutranjih urah no kotlinalah meža.

lotov, naj bi predstavniki LR Kitajske predstavljali Kitajsko v vseh organih, z 42 proti 12 glasovom. Večina delegacij je podprla predlog ZDA, da se ni dozorel čas, da bi se tako pomembno vprašanje moglo rešiti. Šel jugoslovanske delegacije Koča Popović, ki je sodeloval v razpravi, je dejal, da vprašanja predstavnitva LR Kitajske ni mogoče več odlagati, ker je to nasprotno temeljnemu načelom OZN in ker takšno zavlačevanje predstavlja resno oviro, ki onemogoča združenim narodom, da bi odigrali svojo vlogo. Pozitivne spremembe, do katerih je prišlo v mednarodnem življenju se posebej zahtevajo rešitev vprašanja kitajskega zastopništva v OZN. Zaradi tega je Jugoslavija tudi glasovala proti temu, da bi se vprašanje sprejema Kitajske v OZN znova odložilo.

Generalni odbor skupščine se je posvetoval o dnevnem redu X. zasedanja. V pol ure je sprejel brez večjih razprav 57 točk dnevnega reda, medtem ko so o 58. točki, o vprašanju Cipra, razpravljali več kot 2 uri in pol. Odbor se je na koncu odločil, da Generalni skupščini ne bo priporočil razpravljanje o tem vprašanju. To je prvič, odkar obstajajo Združeni narodi, da generalni odbor ni podprl zahteve neke člane za vključitev določenega problema v dnevni red. Grška delegacija pa ima pravico sama zahtevati razpravo o Cipru na plenarnem zasedanju Generalne skupščine brez priporočila generalnega odbora.

New York, 23. sept. (Tanjug). Tretjega dne dela X. zasedanja Generalne skupščine OZN se je začela splošna debata. Prvih sedem govornikov — delegati Brazzilije, ZDA, Kostarike, Egipta, Domenikanske republike, Ekvadora in Nove Zelandije — je razložilo svojo sodbo o splošnem mednarodnem položaju. Predvidevajo, da bodo splošno debato zaključili konec prihodnjega tedna. Vodja jugoslovanske delegacije, državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović, bo predvidoma govoril v ponedeljek dopoldne.

Prvega dne splošne debate je bilo sproženo vprašanje sprejema novih članov in bilo označeno kot glavni problem, ki bi ga bilo treba rešiti že na tem zasedanju. Brazilskega predstavnika je izjavil, da nobeno vprašanje ni tako važno za OZN kakor sprejem novih članov. Egiptovski predstavnik se

je strinjal s tem stališčem in dejal, da je skrajno žalostno, da je 21 dežel izven OZN, čeprav po njegovem mnenju vse zaslužijo, da postanejo članice te organizacije. Tudi Dulles je načel vprašanje sprejema novih članov. Rekel je, da upa, da bo moč še med tem zasedanjem nekaj storiti v zvezi s tem vprašanjem.

Ko je dopisnik Tanjuga vprašal uradnega predstavnika ameriške delegacije, kakšen je stvarni smisel Dullesovih besed, je le-ta odgovoril, da so te besede vsekakor jasno znamenje, ki ni neutemeljeno.

Hkrati so se v ameriškem tisku pojavila poročila, da bi utegnili sprejem novih članov vsaj deloma rešiti s kolektivnim sprejemom nekaterih dežel, ki bi jih predlagale ZDA in SZ. Tu smatrajo za gotovo, da se bo kmalu sestel Varnostni svet, ki bo na dnevnem redu imel izključno vprašanje sprejema novih članov. (Svet je namreč pristojen dajati Generalni skupščini priporočila glede sprejema novih članov.) Čeprav so pred začetkom zasedanja Generalne skupščine s precejšnjim pesimizmom presojali ureditev tega vprašanja, je bilo to že prvega dne debate sproženo, s tem pa so se povečali tudi upi. Če bi v resnici vsaj deloma uredili to vprašanje, sodijo tu, da bi bila to velika vzpodbuda tudi za rešitev ostalih problemov.

Buenos Aires, 23. sept. (AFP). Kaže, da se po dramatičnih dneh, ki jih je preživela Argentina, položaj po vsej deželi normalizira. Bivši predsednik Peron čaka na paragvajski topnjači, ki je že dva dni zasidrana v pristanišču Buenos Aires, na odhod v Asunción (Paragvaj).

Vojski se vračajo v vojašnice, ljudje na delo, šole so spet odprte, ljudje pa so še zmeraj nekoliko nervozni. Po mestu krožijo alarmantne vesti. Vojska, ki je trdno prevzela v roke vse komandne položaje, je sklenila za vsako ceno ohraniti mir. To je že konkretno dokazala, ko je s topovskimi streli razdejala sredi mesta glavni sedež teroristične organizacije, kamor se je zateklo približno 600 aktivistov. V mestu so se okrepili varnostni ukrepi. Precejšen kontingent čet varuje poslopje obrambnega ministrstva. Orožniške enote varujejo dohodek k poslopju Generalne federacije dela, ki je bila še nedavno glavna opora peronističnega režima. Po vsej republikli je

obsedno stanje. Radio objavlja vsako uro poročila, ki pozivajo prebivalstvo, naj ohrani popoln red in naj strogo spoštuje policijsko uro. V središču mesta je zelo živahno. Prvikrat v zadnjih desetih letih ljudje v kavarnah odkrito razpravljajo o dogodkih. Ugodno komentirajo poslanico generala Eduarda Lonardija prek radia, v kateri začasni predsednik republike svečano objublja, da ljudstvo pod njegovo upravo ne bo nikdar seglo po orožju.

Posebno globok vtis so napravila poročila o razpustu predstavnitva doma in senata. Buenos Aires se pripravljala na jutrišnji sprejem generala Lonardija, ki ga ves tisk predstavlja kot voditelja revolucije. Generala Lonardija še malo pozna široka javnost, s svojo minulosjo, ki izpričuje demokratična čustva, pa je bil duša vstaje proti Péronovi vladi.

Kakor na podeželju so bili tudi v Buenos Airesu ganljivo prizori pred jetnišnicami, ko so izpuščali politične pripornike iz

POZDRAV KITAJSKIH SINDIKATOV DELAVSKEMU RAZREDU, JUGOSLAVIJE

Ko je predsednik Salaj začel plenem, je pozdravil kitajsko sindikalno delegacijo in dal besedo Liu Ningju. »Z velikim veseljem, je rekel podpredsednik Vsekitajske federacije, je naša delegacija prispevala v Jugoslavijo in prinesla s seboj globoko čustvo tovarštva in spoštovanja, ki ju goji kitajsko ljudstvo do narodov Jugoslavije. Dovolite, da vam prekam Vas pa vsemu delavskemu razredu Jugoslavije, ki se junjsko bori za izgradnjo socializma, sporočim bratske pozdrave.«

Na koncu je Liu Ning I izročil predsedniku Salaju darila, ki so jih poslali kitajski sindikati našim. Djuro Salaj se je pristrčno zahvalil za darila ter v imenu Centralnega sveta in delavskega razreda Jugoslavije sporočil delavskemu razredu Kitajske tovariške pozdrave. Poudaril je, da bodo prvi tu navezani stiki rodili

deloma rešiti s kolektivnim sprejemom nekaterih dežel, ki bi jih predlagale ZDA in SZ. Tu smatrajo za gotovo, da se bo kmalu sestel Varnostni svet, ki bo na dnevnem redu imel izključno vprašanje sprejema novih članov. (Svet je namreč pristojen dajati Generalni skupščini priporočila glede sprejema novih članov.) Čeprav so pred začetkom zasedanja Generalne skupščine s precejšnjim pesimizmom presojali ureditev tega vprašanja, je bilo to že prvega dne debate sproženo, s tem pa so se povečali tudi upi. Če bi v resnici vsaj deloma uredili to vprašanje, sodijo tu, da bi bila to velika vzpodbuda tudi za rešitev ostalih problemov.

obsedno stanje. Radio objavlja vsako uro poročila, ki pozivajo prebivalstvo, naj ohrani popoln red in naj strogo spoštuje policijsko uro. V središču mesta je zelo živahno. Prvikrat v zadnjih desetih letih ljudje v kavarnah odkrito razpravljajo o dogodkih. Ugodno komentirajo poslanico generala Eduarda Lonardija prek radia, v kateri začasni predsednik republike svečano objublja, da ljudstvo pod njegovo upravo ne bo nikdar seglo po orožju.

Posebno globok vtis so napravila poročila o razpustu predstavnitva doma in senata. Buenos Aires se pripravljala na jutrišnji sprejem generala Lonardija, ki ga ves tisk predstavlja kot voditelja revolucije. Generala Lonardija še malo pozna široka javnost, s svojo minulosjo, ki izpričuje demokratična čustva, pa je bil duša vstaje proti Péronovi vladi.

Kakor na podeželju so bili tudi v Buenos Airesu ganljivo prizori pred jetnišnicami, ko so izpuščali politične pripornike iz

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ODMEV BULGANINOVEGA PISMA EISENHOWERJU

SZ pripravljena sprejeti ameriški načrt v zvezi z razorožitvijo

New York, 23. sept. (AFP). — V krogih OZN sodijo, da je SZ pripravljena s določenimi pogoji sprejeti ameriški predlog o nadzorstvu iz zraka in o izmenjavi vojaških informacij. Takšno mnenje pravladuje tu še zlasti po pismu ministrskega predsednika Bulganina predsedniku Eisenhowerju, ki vsebuje odgovor na predlog predsednika ZDA o nadzorstvu iz zraka. Ti krogi sodijo, da je to pismo očitno znamenje, da bi SZ s določenimi pogoji privolila v ta načrt.

Poučeni krogi OZN poudarjajo, da maršal Bulganin vztraja na tem, da je treba sleherni program nadzorstva povezati z načrtom o razorožitvi in da morajo biti v tem načrtu zajeti tudi sovjetski predlogi, ki so jih vključili v francoski in britanski načrt o zmanjšanju klasične oborožitve in obojestranskih sil, prepovedi atomskega orožja in sistemu nadzorstva.

Isti krogi trdijo, da bi utegnili ta sistem nadzorstva biti se-

stavljen, čeprav tega maršal Bulganin v svojem pismu ne pravi, iz sovjetskih predlogov o inspekciji strateških točk in ameriških predlogov o nadzorstvu iz zraka. Kaže, da bo, če bodo ZDA sprejele podoben načrt v celoti, tudi SZ pripravljena sprejeti Eisenhowerjev načrt v celoti.

V svojem pismu Eisenhowerju govori predsednik Sovjetske zveze Bulganin med drugim tudi o vojaških oporiščih in napravah tako ameriških kot sovjetskih izven meja teh dveh dežel. V pismu je tudi rečeno, da se sovjetski vlad ne zdi popolna izmenjava informacij, ki jo predvideva Eisenhowerjev načrt, če ne bodo upoštevali tudi vojaških oporišč in naprav.

Poučeni krogi OZN pripominjajo, da maršal Bulganin v svojem pismu predvideva tudi razširitev nadzorstva iz zraka na druge dežele ne samo na ZDA in SZ. Znano je, da se ameriški načrt nanaša samo na nadzorstvo nad tema dvema deželama. Zahodne delegacije so že začele proučevati Bulganinovo pismo. Ni verjetno, da bodo o teh vprašanjih začeli razpravljati že na današnjem sestanku razorožitvenega pododbora.

Predsednik Tito se je vrnil v Beograd

Beograd, 23. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito se je danes po dva tedna trajajoči odsotnosti in obisku v posameznih krajih naše domovine vrnil v Beograd.

Zahvala predsednika Kostarike

Beograd, 23. sept. (Tanjug). — Predsednik republike Josip Broz Tito je prejel od predsednika republike Kostarike José Figueresa brzojavko, v kateri se mu slednji zahvaljuje za čestitke ob obletnici neodvisnosti Kostarike.

INTERVJU NOVEGA ARGENTINSKEGA PREDSEDNIKA

Brez političnih ambicij

London, 23. sept. (AFP). Novi argentinski predsednik Eduardo Lonardi je v intervjuju s posebnim dopisnikom časnika »Daily Mail« izjavil, da obsega njegov novi program razpis svobodnih in splošnih volitev v 220 dneh, ter pripoznanje popolne svobode tisku in sindikatom, katerih naloga bo »braniiti koristi delavcev, ne pa da branijo vlado«.

General Lonardi je potem izjavil, da namerava spremeniti

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti, brž ko bo vojska izpolnila svojo nalogo, namreč upostavila mir in svobodščino, je izjavil Lonardi na koncu.

ustavo, »da bi bilo predsedniku onemogočeno dobiti po vrsti dva mandata«. Novi predsednik Argentine je pripomnil, da on in njegovi kolegi nimajo nobenih političnih ambicij. »Jaz sem predvsem vojak. Ljudstvo samo bo moralo izbrati vlado, ki jo hoče imeti,

Premiranje - bistvena prednost v novem sistemu plač

Iz referata Norberta Vebrna na plenumu Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije

(Nadaljevanje s 1. strani)

Preproste obračunske plače v lanskem letu, zvišane za 5%, in to zvišanje se giblje v več primerih celo od 15 do 25%.

Posledica povežavljani ravni tarifnih postavk za lanskim letom je bila, da smo vse neenakomernosti in nepravilnosti, kar jih je bilo v prejšnjem sistemu, večinoma prenesli in odražali tudi v novem sistemu. Nepravilne odnose imamo še zmeraj in posledica tega je neenakopravni položaj podjetij. Te neenakomernosti je treba tako ali drugače popraviti ne glede na morebitne nadaljnje spremembe v plačnem sistemu tembolj, ker je mnogo primerov, da imata dve istovrstni podjetji v dveh okrajih, ponekod pa tudi v istem okraju, dokaj različno raven tarifnih postavk.

Nepravilnosti v zvišanju ravni tarifnih postavk so se zrcalile v tem, da smo v mnogih primerih uporabljali zvišanje večidel za zvišanje tarifnih postavk samo višjih kategorij uslužbencev, ne pa tudi delavcev (uslužbenec smo zvišali plače linearno ne glede na delo, ki ga opravlja); posamezniki iz vodilnega kadra, zlasti uslužbenec z nezadostno prakso ali zaposleni pri majhnih podjetjih, so dobivali glede na ostale delavce in uslužbence nesorazmerno visoke tarifyne postavke.

PRAVILNIKI O NORMAH IN PREMIRANJU

Napake smo delali tudi v sestavljanju pravilnikov o normah. Težnja pri tem je bila, da bi v delo po normi vključili tudi tista delovna mesta, na katerih je to povsem neupravičeno in nesmotno, ali pa se je dogajalo, da so hoteli ponekod delo po storilnosti razširiti na vse delavce in uslužbenec bodi v obliki »občasnega točkovanja delac ali pa v tako imenovanih »kolektivnih normah za vse podjetje« (primer grafikov v Beogradu).

To vprašanje ne zahteva samo, da poiskemo metodo in kriterij za določitev stvarne norme, marveč tudi, da se postavimo na določeno stališče v vprašanju delavskih plač. Kakor je namreč važno in upravičeno, da nerealne norme spreminimo, prav tako je važno in upravičeno, da upoštevamo tudi pravice delavcev, da so v ustreznih meri deležni naraščanja individualne in splošne storilnosti. Ena izmed bistvenih prednosti v novem sistemu plač je premiranje, ki je šele v začetni fazi, ker ga v večini podjetij še ne uporabljajo. Razen objektivnih so tudi drugi razlogi, da premij še nismo vpeljali.

V referatu je izražena potreba, da bi v tem sistemu spremenili dve osnovni stvari: prvič, da bi zagotovili večjo gnotno podlago za izplačevanje premij, ker ostaja

delo kolektivno še zmeraj neznamen del doseženega učinka, in drugič, da bi proučili vprašanje vplivanja cen na priznanje premij. Zato bi bilo treba proučiti tudi predlog, da bi zneske premij vključili v proizvodno ceno, tako da bi hkrati predvideli ukrepe za zagotovitev realnosti premijskih osnov in kontrole nad izplačevanjem premij.

Posamezna podjetja so šla preveč v širino in si prizadevala, da bi s premiranjem zajela čim večje število delavcev in uslužbencev. Takšna uravnitev bi utegnila razvedniti vse sistem in ga potisniti na zamožnosti sistem dvojnega plačevanja za isto normalno delo. Plačevanje delavcev po normi naj sploh ne vpliva na morebitno premiranje delavcev, ki to zaslužijo.

ZAGOTOVITEV GNOTNE PODLAGE IN SKLADOV ZA PREMIRANJE

Vzporedno z delom za nadaljnje izpopolnjevanje premiranja pri nas bi morali za zagotovitev ustrezne gnotne podlage in skladov za premiranje popraviti instrumente razdelitve dobička in spremeniti predpise, na podlagi katerih bi odstranili vpliv spremembe cen na priznanje premije. Ena izmed posebnih vprašanj, ki ga še nismo uredili, je vprašanje plačnega sistema in njegovih specifičnosti v posameznih gospodarskih panogah (n. pr. v trgovini, gradbeništvu, gostinstvu, kmetijstvu, železnici, službi PTT, pomorskem gospodarstvu itd.).

Važno vprašanje, za katero se morajo sindikati tudi zanimati in ki ga je treba urediti, je zagotovitev ustrezne stalne evidencije o plačah, ki doslej ni bila popolna in tudi časovno ni ustrezala, tako da je praktično sploh ni bilo moč uporabljati.

Na koncu referata je poudarjeno, da je ena najvažnejših nalog nadaljnja okrepitev plačnega sistema v celoti, predvsem pa izpopolnitev sistema oblikovanja plač v podjetjih, da bi se bolj spodbudili delovne kolektive in posameznike k povečanju storilnosti in znižanju proizvodnih stroškov.

V razpravi na plenumu so bile poudarjene nekatere nepravilnosti, ki zavirajo normalno uveljavljanje novega plačnega sistema v gospodarstvu. Razprava je pokazala, da sta pri sestavljanju tarifnih pravilnikov v glavnem prišli do izraza dve nepravilnosti: prikrievanje kvalifikacij in navajanje večjega števila delavcev, kot ga je predvideval plan podjetja. V gradbinstvu se je dogajalo, da so spričo tega, ker podjetja ne poznajo v naprej svojih proizvodnih nalog, sprejeli nepopolne tarifyne pravilnike, kar je privedlo do neurejenega

vprašanja plač in izpolnjevanja norm.

Kar zadeva izpolnjevanje norm, je bilo poudarjeno, da je zlasti v gradbinstvu vprašanje preseganja norm nerazjasnjeno. Pravilniki o normah v gradbinstvu so bili sicer sprejeti, toda na plenumu je bilo sproženo vprašanje meril za določanje normalnega preseganja norm, ker še ni dovolj jasno, ali je treba za osnovo imeti delovno skupino, samostojni obrat ali pa celotno podjetje.

Tudi pri uveljavljanju sistema premij je prišlo v podjetjih do izraza več nepravilnosti. V nekaterih podjetjih teže za tem, da bi premije predvideli za vse delavce in tako so celo planirali, da bi delavcem, če bi plan izpolnili stodo odstotno, izplačali še po eno plačo, če bi ga izpolnili 105-odstotno, dve plači itd. Hkrati so bili pojavi, da so premiranje dočela zanemarili. To velja za gradbeno podjetje Bosne in Hercegovine, medtem ko so na Hrvaškem dajanje premij zanemarili z izgovorom, da podjetja nimajo sredstev zanje. V razpravi so tudi opozorili na to, kako ponekod določajo premije. Tako so v nekaterih podjetjih predvideli premije samo za vodilno osebo, medtem ko so delavce zapostavili. Plenum nadaljuje delo.

ELEKTROGOSPODARSTVA

ne smemo izločiti iz povezanosti z ostalim gospodarstvom

K načrtu Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva za uvedbo enotnih cen električne energije

Pred dnevi smo po Tanjugu objavili vest o elaboratu, ki ga je Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva predložila gospodarskim organom Zveznega izvršnega sveta s predlogi za družbeni plan elektrogospodarstva v letu 1956. Po tem elaboratu naj bi se uvedle enotne prodajne cene za električno energijo, hkrati pa naj bi se izvedla obsežna reorganizacija celotnega elektrogospodarstva.

Diskusija o enotnih cenah električne energije se je začela že lani in so razlogi za oziroma proti v splošnem znani. V elaboratu Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva pa stopa to vprašanje precej v ozadje v primeri s presečenjem, ki so ga istočasno vzbudili predlogi za samofinansiranje elektrogospodarstva, po katerih naj bi potrošniki električne energije v vsej državi prevzeli novo breme blizu 30 milijard din letno.

Zvezni družbeni plan za letošnje leto določa, da je treba letos izvršiti priprave za uvedbo enotnih cen električne energije. To pomeni, da bi morali že letos v vseh elektrogospodarskih področjih uvesti vsaj enotno oblikovanje tarifyne za električno energijo, kar bi omogočilo prehod k novim cenam na približno enaki ravni. Tega pa nismo napravili. Po predlogih Skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva naj bi to fazo na poti k poenotenju cen in tarif kar preskočili. V naglini in zgolj na temelju hitro pribavljenih ocen so voditelji te Skupnosti sestavili analizo, ki odkriva namero z enim samim zamahom spraviti pod en klohub ne samo enotne prodajne cene, marveč tudi posebne planske instrumente, centralizacijo investicij, novo organizacijo jugoslovanskega elektrogospodarstva in ustanovitev posebne banke za elektrogospodarstvo, kar vse bi imelo v bistvu za posledico nekakšno izločitev elektrogospodarstva iz medsebojne povezanosti z ostalim gospodarstvom.

Na področju cen za električno energijo bi bil rezultat teh ukrepov zvišanje prodajnih cen električne energije tudi tam, kjer so že zdavnaj previsoke, kajti v državnem povprečju bi se prodajna cena zvišala kar za 76,4%. To pa predvsem zaradi tega, ker predlaga Skupnost jugoslovanskega elektrogospodarstva v svojem elaboratu, naj se amortizacija v elektrogospodarstvu z revalorizacijo osnovnih sredstev in z določitvijo novih stopenj poveča v primeru z dosežanimi ravninskimi instrumenti od 11,15 na 20,02 milijarde din. Obrsti na osnovna sredstva naj bi se zvišale od 2 na 6%, kar bi povečalo obremenitev iz tega naslova (upoštevanje revalorizacije) od 4,04 na 15,21 milijarde din. Kalkulativni dobiček v elektrogospodarstvu, ki se zdaj računa v višini 100% plačnega sklada, pa naj bi v bodoče znašal 20% lastne cene, kar bi imelo za posledico povečanje kalkulativnega dobička od 3,60 na 10,66 milijarde din. Vsa ta povežanja bi znašala 27,1 milijarde din, skupaj z ostalimi povežanji (prispevek za Skupnost, prispevek

Vzpostavitev zvezne komisije za jesensko setev

Sprememba odloka o višini premije za kvaliteto seme

Na večeršnjem sestanku Zveze kmetijskih zbornic v Beogradu so ustanovili zvezno komisijo za jesensko setev. Razen generalnega tajnika zveze inž. Vojina Popovića so v komisiji predstavniki Glavne zadrugne zveze Srbije in Vojvodine, kakor tudi predstavniki Narodne banke FLRJ ter Združenja kmetijskih posestev Srbije in Hrvatske.

Komisija je pooblašena, da lahko stori potrebne ukrepe za normalni potek setve. Upravni odbor je sprejel tudi priporočilo, naj bi pri vseh republiških in področnih zbornicah ustanovili podobne komisije.

Upravni odbor je sklenil sprejeti odlok o višini premije za kvaliteto seme. Na podlagi tega so višino premije za pšenično seme zvišali za 2 din pri kg, pri ječmenju in ovsu pa za 10 din pri kg. Tako bi premije za pšenično seme znašale od 12 do 16 din, za ječmen in oves pa 20 din pri kilogramu.

Otvoritev novosadskega jesenskega velesejma

Danes dopoldne bodo svečano odprli novosadski jesenski velesejem, na katerem bo okrog 1300 razstavljalcev iz raznih krajev naše dežele in iz drugih držav razstavilo okrog 3000 raznih kmetijskih pridelkov in industrijskih proizvodov. Letošnji velesejem v Novem Sadu bo nedvomno največja kmetijska razstava, kar jih je bilo po vojni prirejenih v naši državi.

IZ ZVEZNEGA ZAVODA ZA STATISTIKO

Proizvodnja za široko potrošnjo narašča

Po krajšem zastoju v juliju se je naša industrijska proizvodnja avgusta ponovno občutno povečala, zlasti kar zadeva blago za široko potrošnjo. Podatki Zveznega zavoda za statistiko kažejo, da je bila proizvodnja avgusta za 32% večja od povprečne mesečne proizvodnje 1953 ali za 18% večja od povprečne proizvodnje v lanskem letu. Najbolj je narasla proizvodnja v tekstilni industriji, industriji usnja in obutve, dalje v živilski in kovinski industriji ter še nekaterih drugih panogah.

Tovarne in podjetja 17 industrijskih panog so proizvedla v prvih osmih mesecih letošnjega leta za petino več blaga kakor v istem obdobju lanskega leta. Tako so hidrocentrale in termocentrale proizvedle za 28% več električne energije, kar je treba predvsem pripisati začetku obratovanja dveh največjih hidroenergetskih objektov - »Jablance« in »Zvonika«. Domača industrija je domačim in tujim kupcem dala za 41% več proizvodov kakor v osmih mesecih lanskega leta, črna metalurgija pa je vzlic težavam, ki so nastale spričo pomanjkanja deviznih sredstev povečala proizvodnjo za 35%. Razen tega je bilo opaziti občutnejše spremembe glede povežanja obsega in izboljšanja sestave proizvodnje v elektroindustriji, industriji usnja in obutve ter v barvasti metalurgiji, ki je dobila dve veliki tovarni za predelavo bakra »Sevojno« in »Svetozarevo«.

Pri večini tovarnih prihaja čedalje bolj do izraza prizadevanje, da bi izbiro povečali in tako zadostili potrebam gospodinjstev in kmetijstva.

Velimir Stojnić sprejel izvedenko OZN za socialno zaščito

Član Zveznega izvršnega sveta Velimir Stojnić je sprejel večeraj g. Nuno Seiler, izvedenko OZN za socialno zaščito.

Po dolgotrajni bolezni je v torek popoldne umrl v Ljubljani tov. Zvonimir Bernot, upokojeni časninar, znan zlasti med starejšo generacijo naprednih in revolucionarnih borcev za pravice delovnih ljudi.

Pokojni Zvonimir Bernot se je rodil 16. decembra 1879 v Ljubljani kot četrti sin sodarja Bernota. Gimnazijo je obiskoval v Ljubljani in Kranju, novinarsko fakulteto pa je študiral v Pragi. Po zlomu Avstrije se je še kot aktiven oficir pridružil socialdemokratu in kmalu prenel mesto tajnika stranke. V dobi, ki je bila značilna po revolucionarnem gibanju, pa tudi močni frakcionistični dejavnosti, se je pokojni Bernot živo zavzemal za interese delovnih ljudi in se neustrudoma bori proti slehernemu izkoriščanju.

Do Zivkovičeve diktature leta 1929 je urejal lista »Socialdemokrat« in »Naprejš«. V neprestanih sporih z vladajočim razredom in vsemi, ki so skušali izrabljati položaj delovnega človeka, je bil večkrat tudi sočno preganjan. V korist časopisa, ki ga je izdajal, je prispeval dostikrat tudi znatne gnotne žrtve ter čestokrat z lastnimi sredstvi kril izdatke in omogočil njegovo izhajanje.

Po letu 1929 se je moral v glavnem odpovedati časnikarstvu, saj so bili prepovedani vsi napredni časopisi. Velikokrat je ostal brez dela in zaslužka ter se je po večini preživljal s privatnim poučevanjem. Čeprav že nekoliko starejši in bolehen, je med okupacijo sodeloval v osvobodilnem gibanju. Zvest svojim idejam je še pred smrtjo odločil, naj bi njegovo truplo ne pokopali, temveč izročili dekanatu Medicinske fakultete.

Pokojnega Bernota se spominjajo zlasti številni sodelavci starejših generacij, ki so ga poznali po njegovem delu in časnikarskem udejstvanju.

DNEVNA KRONIKA

Bivši francoski interniranci v Sloveniji

Sinoči je prispelo v Slovenijo 42 bivših francoskih internirancev, ki so med vojno trpeli v nacističnem taborišču na Podljubelju. Na Jesenicah sta francoske goste sprejela in pozdravila sekretar Glavnega odbora ZB Slovenije Marjan Bertonec in član sekretarja GO ZB Edo Turner. Danes si bodo bivši francoski interniranci ogledali Trzic, Bled in Begunje, v nedeljo dopoldne pa se bodo podali na Podljubelj.

Poročilo anketne komisije za kmetijstvo

Anketna komisija za kmetijstvo, izvoljena na prejšnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine, bo do konca septembra zaključila poročilo o problemih gospodarstva. Komisija je obiskala vse ljudske republike in pregledala

dala mnogo kmetijskih posestev in drugih kmetijskih organizacij.

Prva številka »Naše skupnosti«

Te dni bo izšla prva številka glasila predsedstva Zveznega odbora Socialistične zveze »Naša skupnost«. Razen članka Edvarda Kardelja ob prvi številki »Naše skupnosti«, ki obravnava problem obveščanja javnosti o gospodarskem in družbenem življenju dežele, je v časniku objavljen med drugim tudi izrpen članek Kira Gligorova o težnjah v našem gospodarstvu v letošnjem letu.

»Naša skupnost« ni namenjena toliko strokovnjakom, temveč predvsem delavcem in uslužbenecem, ki sodelujejo v raznih organih samoupravljanja, od delavskega sveta in zadrage do svetov in komisij pri ljudskem odboru, ter v gospodarskem in političnem življenju na splošno.

Trgovci in pridelovalci

Nedavno smo poročali o poslovanju nekoga vojvodinskega podjetja, ki se je pojavilo v Savinjski dolini, znani po pridelovanju hmelja, in ponujalo ondolnim pridelovalcem v hmeljni ceni, znatno višje od dogovorjenih. V tem primeru je bilo navajanje cen škodljivo tembolj, ker razlika med njimi in višjo ceno sploh ne bi šla v proizvodno namene in ker bi utegnili to omajati doseženo zelo koristno prakso v tem kraju, da gre del odkupne cene v investicijske sklade za pospeševanje hmeljarstva.

Takšni primeri konkurence med odkupovalci niso osamljeni. Še več, čisto jih sploh nihče ne obuja, marveč jih nekateri celo zagovarjajo z najrazličnejšimi pravilni in gospodarskimi argumenti. Če pa že pride do kritike, tedaj obravnavajo vso zadevo v glavnem samo iz vidika zaščite koristi potrošnikov, ne pa povežavanja trga s proizvodnjo.

Pri tem največkrat uporabljajo splošno trditve, da je naš trg prost in enoten, da je treba torej vsakemu odkupnemu podjetju pripoznati pravico, da nastopa na katerikoli pridelovalnem področju v vsej državi. Zagovorniki takšne prakse tudi poudarjajo, da bi bilo treba v načelu dovoliti vsakemu podjetju, naj samo določa odkupno ceno, češ da dražje odkupovanje hitri pomeni, da bo trg sprejel ustrezno prodajno ceno. In tako se spričo že uzakoujene prakse o obveznem dogovarjanju, o odkupnih cenah nenahoma ponavljajo kratke dogovore, vzporedno s tem pa silimo tudi razne argumente o svobodi trgovanja.

Spričo sedanje nestabilnosti trga kmetijskih pridelkov, deli nezadostne tehnične opremljenosti trgovine in prometa, zlasti pa nezadostna kmetijska proizvodnja, je res prazna ideja. herna razprava o tako imenovani svobodi trgovanja. Šler pa bi tudi povsem urejen trg zahteval ustrezno organizacijo ter poveževanje in sodelovanje med trgov in proizvodnjo. To je zlasti potrebno našemu trgu kmetijskih pridelkov, na katerem se spreminjajo cene tako rekoč iz dneva v dan in od področja do področja in na katerem ima tudi najmanjša motnja v preskrbi zelo neprijetne posledice za.

ne vedo, kam bi s svojimi pridelki. Kako naj se pridelovalci in takšnem položaju sploh znajdejo glede presoje rentabilnosti pridelovanja tega ali onega pridelka, ko niti tedaj dan vnaprej ne vedo, kakšne bodo cene? Saj je tudi njim ljubši stabilni trg kakor neprestano skakanje cen. Prava prosta trgovina prav zahteva organiziran in stabilen trg, na katerem vsa, ko odkupno podjetje vnaprej ve, s kolikšnimi količinami pridelkov lahko računa, kakšno je razmerje med ponudbo in povpraševanjem v okviru celotnega jugoslovanskega trga, kako se bodo razvijale sezonske cene itd. Potrošniku je jasno, da cene ne morejo nasti, dokler povpraševanje ne presega ponudbe. Jasno pa nam je tudi, da lahko silna konkurenca na trgu pozitivno vpliva na pridelovanje. Zdal pa se največkrat dozajda, da od velikih razlik med odkupnimi in prodajnimi cenami imajo koristni ne potrošniki, ne pridelovalci, pa tudi ne sama trgovina glede zboljšanja niene nialne opremljenosti, marveč da grede to razlike v glavnem v razne sklade, za kritje neupravičenih zrug v trgovini, za sredstva komunne in za ostale, čisto povsem neekonomične izdatke.

Zadnje čase se uveljavlja pobuda posameznih trgovinskih podjetij, da bi se čvrsto povežala z določenim pridelovalnim področjem, da bi podpirala pospeševanje pridelovanja in tako z medsebojnim spoznavanjem potrebe in možnosti pritrtili določen pešat stabilnosti pridelovanja in trgovine. Takšno prakso je treba vsestransko podprati, pa tudi ščititi pred nesolidno konkurenco in gestl o č. zdedno prosti, v resnici na neorganiziran trgovini. Naj bodo te svobodne izražene in iskane je boljših in še učinkovitejših metod sodelovanja med pridelovalci in trgovci, ne pa z dezorganiziranjem trgovine in proizvodnje. Za skupnost bi res ne bilo nobene škode, če bi s trga povsem izginila podjetja, ki se ne morejo ali nečejo vključiti v takšen sodelovalni mehanizem njegovega poslovanja.

M. Bajec

ZAHODNONEMSKI ZVEZNI ZBOR

odobril upostavitev diplomatskih stikov s SZ

Debata je bila proti pričakovanju mirna

Bonn, 23. sept. (Tanjug). Zahodnonemški zvezni zbor je danes soglasno odobril upostavitev diplomatskih stikov med Zvezno republiko Nemčijo in Sovjetsko zvezo. Glasovali so po tri ure trajajoči debati o večeršnjem ekspoziju kanclerja Adenauerja o poteku in sadovih nedavnih razgovorov med SZ in Zahodno Nemčijo v Moskvi. V debati so sodelovali predstavniki vseh

strank. Zvezni zbor je tudi soglasno sprejel resolucijo, s katero potrjuje izjave kanclerja Adenauerja, dane sovjetski vladi o tem, da bo moč dokončne meje Nemčije določiti šele z mirovno pogodbo, ki jo bo podpisala v imenu nemške vlade splošna nemška vlada, ter o stališču zahodnonemške vlade, da predstavlja ves nemški narod, in izjavo, da zahodnonemška vlada ne pripozna

va stanja v nemških področjih zunaj okvira suverenosti zvezne republike. Resolucija tudi poudarja, da »obveznosti, ki jih prevzema vlada Demokratične republike Nemčije, ne vežejo nemškega naroda« in izraža zahtevo po ponovni združitvi Nemčije.

V drugi resoluciji, ki je bila predložena v imenu vseh v Zveznem zboru zastopanih strank, je izraženo upanje, da bo sovjetska vlada izpolnila obljube, dane v Moskvi kanclerju Adenauerju, da bo izpustila v Sovjetski zvezi zadržane nemške državljane. V političnih krogih v Bonnu poudarjajo, da je bila debata proti pričakovanju mirna. Najbrž so stranke sprejele sporazumne sklep o novi zunanje-politični debati v Zveznem zboru pred ženevsko konferenco, v kateri bo predstavniki vseh strank natanko določili svoja gledišča o vprašanju združitve Nemčije v sedanjih razmerah.

Socialni demokrati odobravajo

Adenauerjevo politiko v Moskvi

Bonn, 23. sept. (Tanjug). Vodja opozicijske socialno demokratske stranke Ollenhauer je danes med zunanje-politično debato v bonnskem Bundestagu podprl sklep vlade o vzpostavitvi diplomatskih odnosov med SZ in Zahodno

Nemčijo. Opozicija se tudi strinja s stališčem, ki ga je v Moskvi zagovarjal Adenauer, da ima edino zahodnonemška vlada pravico predstavljati celotni nemški narod ter podpira kanclerjevo prizadevanja, naj bi čimprej iz SZ repatriirali nemške ujetnike.

Ollenhauer je v svojem govoru izrazil prepričanje, da bo vzpostavitev diplomatskih odnosov med Bonnom in Moskvo napravila konec »brezplodnemu obdobju hladne vojne«. Z moskovskim sporazumom se je začela nova doba v zahodnonemski zunanji politiki, v mednarodnih odnosih pa je nastal nov položaj. Ollenhauer pa je poudaril, da takšno stališče socialnih demokratov ne pomeni, da njegova stranka odobrava dosedanje vladno zunanje-politično dejavnost, marveč da se omejuje samo na podporo »nega stvarnega koraka«.

Ollenhauer je ponovno dejal, da so moskovski razgovori pokazali, da pariški sporazumi ne morejo biti ključ za ponovno združitve Nemčije. Trditve bonnske vlade, da bodo pristop Zvezne republike k atlantskemu paktu, kakor tudi enotnost in moč Zahoda prisilili SZ, da bo zapustila Vzhodno Nemčijo, se je pokazala kot popolnoma napačna, je dejal Ollenhauer.

Vodja socialnodemokratske stranke je tudi kritiziral večeršnjo kanclerjevo izjavo, da bo imela bonnska vlada za »izraz neljubevnosti«, če bodo druge države, ki imajo diplomatske odnose z Zvezno republiko, vzpostavile takšne odnose tudi z Demokratično republiko Nemčijo. To izjavo je Ollenhauer označil kot ultimatum.

Pakistan pristopil

k turško-iraškemu paktu

Karachi, 23. sept. (Reuter). Pakistan je danes pristopil k paktu za medsebojno varnost in sodelovanje, ki sta ga februarja letos podpisali Turčija in Irak. Tudi Velika Britanija je članica te zveze.

Prejšnja pakistanska vlada Mohameda Alija je privolila, da

se pridruži zvezi julija, mesec dni, preden je odstopila. Egipt in nekatere druge arabske države so ostro nasprotovale turško-iraškemu paktu poudarjajoč, da le-ta uničuje enotnost Arabske lige.

Indijski ministrski predsednik Nehru je kritiziral Veliko Britanijo, ker se je pridružila tej zvezi, o kateri je rekel, da je povzročila ogorčenje na Srednjem Vzhodu.

Dokumente o svečanem pristopu Pakistana k paktu je sprejel irski zunanji minister Bašajan iz rok pakistanskega veleposlanika Kurajšija.

Fanfani odpotoval

v Zahodno Nemčijo

Rim, 23. sept. (Tanjug). Tajnik demokršćanske stranke Fanfani je odpotoval v Zahodno Nemčijo, kjer se bo sestal s predstavniki zahodnonemške demokršćanske stranke in bonnske vlade. Fanfani se bo posvetoval tudi s kanclerjem Adenauerjem.

NOČNE BRZOJAVKE

BERLIN, 23. sept. (Asotid Press). Zahodnonemški Rdeči križ je sporočil, da je Sovjetska zveza spustila na svobodo 31 zapornikov, med temi 12 Francozov, 15 Nemcev, 2 Belgijca, 1 Švicarja in 1 Holanđko.

SAIGON, 23. sept. (AP). Vojaški krogi so danes izjavili, da vietnamska armada preganja ostanke upornikov Bin Ksijena, južno od Saigona.

LONDON, 23. sept. (USIS). V skupnem sovjetsko-japonskem komunikatu, ki je bil danes objavljen, je sporočeno, da so razgovori med obema državama za »krajši čas« prekinjeni. V komunikatu se dogaja, da se bodo razgovori nadaljevali, ko se bo glavni japonski delegat vrnil v London po konzultiranju v Tokiju.

KALKUTA, 23. sept. (AFP). Predsednik indijske vlade Nehru je danes

»Kolo« v Indiji

New Delhi, 23. sept. (Tanjug). Jugoslovanski folklorni ansambel »Kolo«, ki je bil nedavno pozvan na gostovanje v Burmo, bo obiskal tudi Indijo. Ansambel bo ostal v Indiji verjetno mesec dni in bo obiskal večja središča te države. »Kolo« bo prispel v Indijo konec oktobra.

Veleposlanik Bulajić pri Unuu

Rangun, 23. sept. (Tanjug). — Jugoslovanski veleposlanik v Burmi Krsto Bulajić je večeraj obiskal burmanskega ministrskega predsednika U Nua in se z njim delj časa razgovarjal. Danes pa je obiskal burmanskega ministra za zunanjo trgovino in se z njim razgovarjal o gospodarskem sodelovanju med Burmo in Jugoslavijo.

Paasikivi o sadovih moskovskih pogajanj

Helsinki, 23. sept. (AFP). — Predsednik finske republike Paasikivi je imel sinoči po radiu govor, v katerem je komentiral sadove moskovskih pogajanj, s katerimi je Pörkkälä vrnjena Finski in je podaljšana finsko-sovjetska pogodba o prijateljstvu in pomoči za dvajset let.

Paasikivi je dejal, da je bilo podaljšanje pogodbe nujno, da bi uredili vprašanje Pörkkälä. Vrh tega je pogodba docela v skladu s finsko nevtralnostjo. »Stiki med Finsko in ZSSR« je dejal Paasikivi, »so iz leta v leto boljši in v Moskvi podpisani sporazum le potrjuje ta srečni razvoj«.

Francoski parlamentarci pri Bulganinu in Hruščevu

»Francози bodo sami dovolj modri, da bodo rešili problem Severne Afrike« je dejal Hruščev

Moskva, 23. sept. (AFP). Predsednik sovjetske vlade Bulganin in prvi sekretar CK KP SZ Hruščev sta sprejela večeraj v Kremlju francoske parlamentarce, ki se sedaj mude v Sovjetski zvezi.

V razgovoru je Hruščev izrazil obžalovanje, ker se je Francija odrekla »dobremu francosko-sovjetskemu sporazumu, naperjenemu proti nemškemu militarizmu, ker nihče v Franciji ne more reči, da SZ grozi tej deželi. Ko je neki francoski poslanec sprožil vprašanje Severne Afrike, je Hruščev rekel: »Problem Severne Afrike je francosko vprašanje, in sodim, da bodo Francozi sami dovolj modri, da bodo to vprašanje uredili.«

Ko je predsednik Bulganin obdolžil Francijo, da s svojo diskriminacijsko politiko nasproti trgovini z Vzhodom ovira sovjetsko francoske gospodarske odnose, je Hru-

ščev pripomnil, da trgovinski odnosi s Francijo vsekakor niso zadovoljivi, pripomnil pa je, da tega ni kriva Sovjetska zveza.

V razgovoru o Daljnem Vzhodu je bilo sproženo tudi vprašanje Kitajske. »Prej ali slej«, je rekel Hruščev, »bo Francija morala pri-

SESTANEK STALNE MEŠANE JUGOSLOVANSKO ITALIJANSKE KOMISIJE

V duhu medsebojnega sodelovanja in prijateljstva

Prihodnji sestanek bo v Udinah

Ljubljana, 23. sept. (Tanjug).

Od 21. do 23. septembra je imela v udinskem sporazumu z dne 20. avgusta 1955 predvidena stalna mešana jugoslovansko-italijanska komisija prvi sestanek. Na sejah je pripravila in odobrila pravilnik o poslovanju. Delegaciji sta se medsebojno obvestili o ukrepih, ki sta jih storili njuni vladi in krajevne oblasti, da bi zagotovili uveljavljanje udinskega sporazuma. V tem oziru so na sejah proučili nekatera obe strani zadevajoča vprašanja, ki so nastala v začetnem obdobju v zvezi z uveljavljanjem sporazuma. Formulirali so tudi pripombe in predloge, ki jih bodo sporočili pristojnim oblastem in po potrebi predložili v odobritev obema vladama. Predlogi se nanašajo na izdajanje dokumentov, graditev pomorskih in kopnenih prometnih prog, na carinske olajšave, na socialno zavarovanje, na izmenjavo veterinarskih in zdravstvenih ob-

vestil in na druga tehnična vprašanja, za katera je pristojna stalna mešana komisija.

Drugi sestanek stalne mešane komisije bo 8. novembra v Udinah. Medtem bosta predsednika obeh delegacij v stalnem stiku, da se bosta obveščala o pripravah na prihodnji sestanek komisije. Zasedanje je potekalo v duhu medsebojnega sodelovanja in prijateljstva. Na nadaljnje delo stalne mešane komisije lahko torej gledamo z optimizmom.

DELO ODBORA ZA ZUNANJE POSLE ZVEZNE LJUDSKE SKUPSCINE

Proučitev osnutka zakona o ratifikaciji sporazuma med Jugoslavijo in Italijo

Beograd, 23. sept. (Tanjug). — Odbor za zunanje posle Zvezne ljudske skupščine je dobil v proučitev osnutek zakona o ratifikaciji sporazuma med Jugoslavijo in Italijo o dokončni ureditvi vseh medsebojnih obveznosti gospodarskega in finančnega značaja, izvirajočih iz mirovne pogodbe in postopnih sporazumov, ki se nanašajo na to pogodbo.

S tem sporazumom, sklenjenim v Beogradu lani decembra, je saldo vseh medsebojnih terjatev in dolgov določen na 30 milijonov ameriških dolarjev v korist Jugoslavije. S protokolom o uporabi tega zneska je predvideno, da bomo 17 milijonov dolarjev porabili za nakup opreme za tri hidrocentrale po 60 MV in eno hidrocentrale ter za nakup potrebnih za proge visoke napetosti in transformatorske postaje. Ostalih 13 milijonov dolarjev bomo porabili za nakup raznih potrebščin za reprodukcijo in potrošnjo. Predvideni rok dobav znaša tri leta.

Von Brentano na sestanku treh zunanjih ministrov

Washington, 23. sept. (AFP). Nemško veleposlanstvo v Washingtonu je sporočilo, da bo zahodnonemški zunanji minister von Brentano prispel v torek v New York, kjer bo prisostvoval drugemu delu sestanka treh zahodnih zunanjih ministrov.

Von Brentano bo obvestil zunanje ministre Francije, ZDA in Velike Britanije o nedavnih nemško-sovjetskih razgovorih v Moskvi, posebno še o vprašanju združitve Nemčije in o vzpostavitvi diplomatskih odnosov med Bonnom in Moskvo.

KEDNA TISKOVNA KONFERENCA V TAJNIŠTVU ZA ZUNANJE ZADEVE

Murphy bo prispel v torek

Beograd, 23. sept. (Tanjug).

Jugoslovanska vlada z največjim zanimanjem spremlja razvoj dogodkov med Grčijo in Turčijo in prizadevala si bo prispevati čimveč k temu, da bi nastale težave prebrodili. Je izjavil danes predstavnik državnega tajništva za zunanje zadeve Branko Drašković.

Na redni tiskovni konferenci je tudi rekel, da se pogajanja z Italijo o sklenitvi sporazuma o investicijskih kreditih in sporazuma o ribolovu na Jadranu ugodno razvijajo. Dejal je, da bosta, kakor kaže, ta dva sporazuma kmalu sklenjena.

Predstavnik Drašković je uradno potrdil vest, da bo v Jugoslavijo prispel pomočnik ameriškega zunanje ministra Robert Murphy. G. Murphy bo prispel v Beograd 27. septembra v zvezi z izmenjavo misli o vprašanjih, ki zanimajo Jugoslavijo.

Dopisnik italijanske agencije ANSA v Beogradu je zastavil predstavniku državnega tajništva za zunanje zadeve nekaj vprašanj.

Prvo vprašanje se je glasilo: »Po vestih iz Moskve bo maršal Tito odpotoval v SZ novembra. Ali nam lahko te vesti potrdite ali demantirate?«

Branko Drašković je odgovoril: »Nobenih podobnih vesti iz Moskve nimamo. Kar zadeva stiki predsednika republike, boste kakor poprej ob podobnih priložnostih pravčasno obveščeni.«

Na drugo vprašanje, kako presoja jugoslovanska vlada dogodke v Argentini in ali je pripravljena priznati novo vlado generala Lonardija, je Branko

Drašković odgovoril: »Glede prvega dela vprašanja nimamo komentarja, kar zadeva drugi del, pa bo jugoslovanska vlada pravčasno določila svoje stališče.«

Na tretje vprašanje dopisnika agencije ANSA, ali bo jugoslovanska vlada priznala vlado Demokratične republike Nemčije, je predstavnik državnega tajništva odgovoril, da bo jugoslovanska vlada rešila to vprašanje v duhu svoje splošne politike.

Na vprašanje dopisnika italijanskega časnika »Corriere della Sera«, ali so resnične vesti iz Londona, o katerih pravijo, da prihajajo iz jugoslovanskih virov — da bo prišlo do razpušitve Kominforma, je predstavnik Drašković rekel, da o tem nima nobenih obvestil.

PRED KONFERENCO TRESH Zadovoljivi rezultati

Washington, 23. sept. (AFP). V washingtonskih diplomatskih krogih se je zvedelo, da se bliža koncu delo skupine strokovnjakov ZDA, Velike Britanije in Francije, kateri pripravljajo sestanek zunanjih ministrov treh velesil, ki bo 27. in 28. septembra v New Yorku. Večeraj dopoldne je bila nova seja strokovnjakov. Njih naloga je spraviti v sklad stališča treh držav in obvestiti zunanje ministre o tistih točkah, v zvezi s katerimi bi utegnili nastati morebitna nesoglasja pred ženevsko konferenco zunanjih ministrov štirih velesil.

Vzlic temu da so bili razgovori taji, sodijo, da so predstavniki treh dežel dosegli precejšnje uspehe.

P O M A R O K U

Alžir postaja vprašanje števil 1

Spopadi med uporniki in francoskimi četami

Pariz, 23. sept. (AFP). Francoska vlada je sedaj prenesla težišče pozornosti z maroškega na alžirsko vprašanje. Ministrski predsednik Faure se je dolgo časa razgovarjal s francoskim generalnim guvernerjem v Alžiru Soustellom, ki mu je podrobno poročal o položaju v tej deželi. Sklenjeno je bilo tudi, da bo Soustelle alžirski skupščini, ki se bo sestala 27. septembra, predložil tri zakonske osnutke: o ločitvi države od muslimanske vere, o obveznem pouku arabsčine in o občinski reformi in tej deželi.

Alžir, 23. sept. (AFP). Ze 24 ur izvajajo francoske čete važne operacije v Veliki Kabiliji v Alžiru. Na področju Ued Asia so razgnali skupino domačinov. Pri tem je bil en felah ubit, drugi pa ujet.

Oborožena skupina felahov je napadla konvoj na področju Ben Duale v Kabiliji.

Pri drugih lokalnih spopadih so bili ubiti še trije felahi.

C I P R S K O V P R A Š A N J E

Dullesovi predlogi nesprijemljivi

je izjavil podpredsednik grške vlade Kanelopulos

Atene, 23. septembra (Agencija Atene). V uradnem poročilu, objavljenem danes v Atenah, je rečeno, da so na večerajnji popoldanski seji grške vlade pro- učili položaj, ki je nastal potem, ko je Generalni komite Generalne skupščine OZN odklonil zahtevo, da bi vprašanje Cipra vključili v dnevni red. Uradno poročilo pripominja, da so člani vlade soglasno odobrili odločno stališče grške delegacije v Združenih narodih.

Pred to sejo grške vlade je podpredsednik Kanelopulos na sestanku parlamentarne skupine gibanja zbiranja grškega naroda izjavil, da so nesprijemljivi Dullesovi predlogi, naj bi Grčija

opustila zahtevo po vključitvi vprašanja Cipra v dnevni red letošnjega zasedanja Generalne skupščine OZN, in sicer zato — je pripomnil Kanelopulos —, ker se grška vlada brez natančnega in za Grčijo sprejemljivega predloga o ureditvi ciprskega vprašanja ni mogla odločiti, da bi umaknila svoj predlog, naj Generalna skupščina razpravlja o tem vprašanju.

Makarios

nadaljuje boj za Ciper

Nikoziya, 23. sept. (Reuter). Poglavar grške pravoslavne cerkve na Cipru arhiepiskop Makarios je danes izjavil, da bo kmalu pozval ciprsko prebivalstvo, naj začne »novo fazo pasivnega odpora« proti britanski upravi na Cipru. To je izjavil po sklepu generalnega komiteja Generalne skupščine OZN, da ne bo pripravil razprave o ciprskem vprašanju.

»Ciprsko prebivalstvo je sklep generalnega komiteja sprejelo s skrajno nejevoljo.« je izjavil Makarios. »Sklep, da ciprsko vprašanje ne bodo vključili v dnevni red Generalne skupščine OZN bo imel nedogledne posledice, za katere je docela odgovorna Velika Britanija.«

K OSNUTKU UREDBE V CESTNIH SKLADIH

Pomisleki glede nove obremenitve CESTNEGA PROMETA

V cestne sklade naj se stekajo dosednji neposredni in posredni prispevki za uporabo cest

Osnutek uredbe o ustanovitvi in upravljanju cestnih skladov je vzbudil med koristniki cestnega prometa veliko zanimanja. Splošno je sodba, da bi bila ustanovitev takih skladov potrebna in koristna, saj bi bili ti skladi pomemben korak na poti k samoupravljanju na tem važnem področju, zlasti če bi napravili še korak naprej in dali okrajnim cestnim upravam več samostojnosti. Seveda pa je osnutek uredbe hkrati povzročil med koristniki cestnega prometa precej vznemirjenja zaradi novih obremenitev prometa, ki jih predlaga ta osnutek.

Naš cestni promet je že tako močno obremenjen z različnimi davkami in visokimi stroški, da visoke prevozne tarife že otežkočajo prevoz marsikaterega blaga, zlasti za preskoro potrošniških sredstev z različnih živil, kakor s sadjem, z zelenjavo, mlekom itd. Te prevozne tarife pa se še dvigajo zaradi rastočih stroškov prevoza. Maloprodajne cene za razna živila, ki jih je treba dovajati iz daljših relacij, so še danes zaradi visokih prevoznih stroškov v mnogih krajih dvakrat do trikrat večje kakor v bližini pridelovalnih okolišev.

Osnutek uredbe predvideva povzvišanje prispevka ob registraciji vozil in uvedbo posebne takse na gorivo in mazivo. Letni prispevek ob registraciji naj bi po tem osnutku znašal za tovorne avtomobile deset tisoč din od vsake tone nosilnosti, za avtomobile pa 2000 din od vsakega sedeža, za prikolice tovornih avtomobilov 5000 din za tono nosilnosti, za osebne avtomobile in specialna cestna motorna vozila 10.000 din, za cestne traktorje s prikolico 30.000 din in za motorkole 2000 din, razen tega pa je predviden letni prispevek za vozve z živalsko vprego 1000 din za vsako vozilo. Po drugi strani pa naj bi znašala posebna taksa na gorivo in mazivo, namenjena cestnim skladom, pri pogonskem materialu za motorje po 15 din za kg in pri mazivu za motorje 30 din za kg.

Koristniki cestnega prometa opozarjajo, da že danes dajejo velik prispevek za uporabo cest in to ne le s takso za registracijo, ampak tudi s tem, da plačujejo visoke cene za gorivo, mazivo, nadomestne dele, gume itd., v katerih so vključene znatne postavke prometnega davka in uvoznih koeficientov, kar znese v Sloveniji nad eno milijardo din letno. Podražitev goriva in ostalega materiala je bila svojčas utemeljena prav s tem, da morajo tisti, ki uporabljajo ceste, v tej obliki prispevati za vzdrževanje cest. Če smo se torej odločili ustanoviti cestne sklade, potem bi bilo najpravičnejše, če bi se vsi ti neposredni in posredni prispevki za uporabo cest stekali v cestne sklade.

V Prometni zbornici LRS je o osnutku uredbe nedavno razpravljala sekcija za ceste, ki je prav tako izrazila svoje tehtne pomisleke proti novi obremenitvi cestnega prometa. Prevladovalo je mišljenje, da je treba črtati določbe o novih takсах za registracijo, kot reden dohodek pa naj bi se v cestne sklade stekala sredstva, ki jih poberejo v zvezi s cestnim prometom kot prometni davek.

Ilkrate je sekcija mnenja, naj bi ustanovili le republiške in okrajne cestne sklade. Sredstva cestnih skladov morajo biti namenjena predvsem vzdrževanju cest, zvezna cestna uprava pa cest ne vzdržuje. Zato naj bi s sredstvi cestnih skladov razpolagali tisti, ki ceste dejansko vzdržujejo, to pa so republiške in okrajne cestne uprave. Dohodke, namenjeni cestnim skladom, pa naj bi delili tako, da bi šlo od vseh dohodkov 30% v republiški sklad, ki vzdržuje ceste I. in II. reda (teh je v Sloveniji 2800 km), 70% pa v okrajne cestne sklade, ki vzdržujejo ceste III. in IV. reda, ti pa bi porabili 50% za vzdrževanje cest III. reda (v Sloveniji 5072 km) in 20% za vzdrževanje cest IV. reda (v Sloveniji 13.950 km).

Cestno službo naj bi organizirali tako, da bi republiške uprave za ceste ostale še naprej proračunske ustanove, v okrajih pa naj bi sedanje uprave za ceste dobile širše zahteve.

NOVE REČNE LADJE

Nosilnost povečana za 10.000 ton — Tranzitni promet v CSR in druge dežele — Sisaško pristanišče bo treba modernizirati

Sisak, septembra. — Z dograditvijo ladij donavskega Lloyda in ladijedelnice Pulja, Beograda in Apatina se bo nosilnost našega rečnega ladjstva povečala za 10.000 ton. V Beogradu bodo kmalu dogradili dva nova vlačilca, medtem ko v Apatinu obnavljajo vlačilec »Učica«, grade pa tudi tri nove. Dva tankerja, ki so jih izdelali v puljski ladjedelnici »Uljanik«, sta prispela te dni v Dubrovnik. Plula bosta namreč po Jadranskem, Jonskem, Sredozemskem, Egejskem, Marmornem in Crnem morju, da bi prišla tako po Donavi v jugoslovanske rečne vode. V Pulju grade še dva takšna tankerja, od katerih bo imel vsak 1000 ton nosilnosti.

Naše ladje so spriču normalizacije odnosov s sosednimi in nekaterimi drugimi deželami začele v tranzitnem prometu igrati važno vlogo. Nedavno je v sisaško pristanišče prispelo na stotine vagonov burmanskega riža, ki so ga pretovorili na vlačilce. Le-ti

delovno območje s tem, da bi prevzela tudi ceste I. in II. reda. Postale naj bi finančno samostojni zavodi, pri čemer bi bili okrajni cestni odbori posvetovalni in nadzorni organi teh zavodov. Glede tehničnega izvrševanja cestne državnice in gradbene dejavnosti pa bi bili ti zavodi vezani na republiško upravo za ceste.

Po zadnjih informacijah iz Beograda je bila medtem na pripombe prevoznih podjetij ter njihovih združenj oziroma prometnih zbornic izdelana nova redakcija osnutka uredbe, kjer so določila prvotnega osnutka deloma spremenjena. Tako naj bi se v cestni sklad stekali posredni prispevki, ki že danes bremenijo cestni promet v obliki prometnega davka na bencin, plinsko olje, maziva itd. Kot nova obremenitev bi ostal le nov prispevek ob registraciji, ki pa bi se določil v polovični prvotno predlagani višini. Ostal bi tudi prispevek vprežnih vozil, kakor je predlagano, in pa odkupnina kot nadomestilo za tri dnevno osebno delo na cesti. F. S.

DEJAVNOST OBČINSKIH LJUDSKIH ODBOROV V LJUBLJANI

Kmetijstvo in obrt

hrbenica občine Ljubljana—Rudnik

Se pred ustanovitvijo občine Ljubljana-Rudnik je iniciativni odbor ugotovil, kaj naj bi bilo njeno težišče. Večidel občine obsega barjansko področje in zaradi tega so se odločili, da bo njih osnovna naloga pospeševati kmetijstvo.

Od skupnih 17.000 ha površine imajo samo gozdov nad 7000 ha. Od lanskoletnega narodnega dohodka, ki je znašal 632 milijonov, odpade na

kmetijstvo 280 milijonov dinarjev. Če pomislimo, da ima »Utenišča« sama 171 milijonov dinarjev narodnega dohodka, prav lahko ugotovimo, da se občinski odbor ni zmočil, ko se je odločil za pospeševanje kmetijstva.

Spriču tega so osnovali v novi občini poseben svet za kmetijstvo. Le-ta nadzira pred enim letom (že v prejšnji organizacijski obliki) začelo delo, Komisija ima že nekaj uspehov. Tako imajo področja, kjer delajo različne poskuse, med drugim proučujejo tudi kakovost zemlje.

Barjanska zemlja je slaba. Kolikor je kmetje niso zanemarili med vojno in prva leta po vojni, so jo uničile poplave. Rezultat tega nazadovanja kmetijstva so kisle barjanske trave, barjanska bolezen pri živini, zemlja konj in slaba kakovost pridelkov. Z regulacijo Ljubljanskega barja bo ta težava deloma rešena. Še vedno ni zarija misel, ki govori o Barju kot vrtinariji Ljubljane. Seveda ne bodo urešili te misli v nekaj letih. Na občinskem odboru menijo, da bo to trajalo morda 50, morda pa še več let.

Dele nove občine Ljubljana-Rudnik je v glavnem steklo. Največ težav so imeli s socialnim skrbstvom. Tako, ko so ljudje zvedeli za prenos poslova na občino, so se v velikem številu začeli obračati nanjo. Elastično vodstvo je uvidelo položaj in sprejelo v službo še enega referenta. Še ob začetku svojega poklovanja so se lotili urejanja socialnih podpor. Tako so socialno podpora nekaterim ljudem, katerim ni sodila, odvzeli, za druge potrebne pa jih že urejajo.

Ob predaji obveznosti stanovanjskih zadev občinskim odborom so v tej občini (morda tudi drugod) nastala ostrina, dotlej zatirana trenja med posameznimi občani. V zadnjih dneh so zabeležili namreč nekaj priložnih preselitev in vselitev, ki nikakor niso v skladu z odlokom Okrajnega ljudskega odbora o stanovanjskih zadevah. Glede preselitev in vselitev v stanovanja se morajo prebivalci obračati edinele na občinski ljudski odbor.

Četudi niso našli še človeka, ki bi lahko vodil gospodarski svet, le-ta še po svojih močeh posluje. V bližnjih dneh bodo v Svetu za gospodarstvo osnovali komisijo za obrtništvo. Le-ta bo imela nalogo, pospeševati v tem delu Ljubljane obrtništvo. Ugotovili so namreč, da ima njihova občina lepe možnosti za razvoj obrti. Mladino, ki

po iz Ptuja, Beograda in Nemčije.

Nedvomen uspeh tega kongresa so bile ugotovitve o novih načinih zdravljenja. Tako so referenti poročali, da ni več daleč, ko bomo začeli zdraviti zobne korenine z jonoforezo, to se pravi, da s posebnim aparatom, ki ga že izdeluje »Jugodent« iz Novega Sada in je bil razstavljen na dentalni razstavi na Gospodarskem razstavišču, izvedemo elektrosterilizacijo zobnih kanalov. Pri težjih primerih gnojenja zobnih korenin, ko ni pomagal noben drug način zdravljenja, so si dovolili morali pomagati s kirurškim posegom. Ta pa bo po novem postopku skoraj docela odpadel.

Največja novost, ki smo jo slišali, je postopek, ki ga zobozdravniki označujejo z odontostomatofacialno kirurgijo. Preprosteje povedano: v brezzobno čeljust bo odslej ustavljena fiksna proteza. Po posebni kirurški poti bo postavljen pod

sluznico in podkostnico posebno kovinsko ogrodje, ki bo nosilo most za takšno protezo. To so že poizkušali, toda za sedaj je to možno izvesti le v enem od stotih primerov. Ta odstotek pa se bo s časom, ko se bo tehnika tega postopka razvila, dvignila. Trenutno imajo pri nas težave z nabavo aparature za izdelavo potrebne kovine, kar je zvezano z velikimi stroški.

Ena največjih pridobitev za naše gospodarstvo je dognanje prof. dr. Knappwosta iz Tübingena, ki je dognal, da je za preprečitev zunanje okvare zoba (karies) zelo primeren kalcijev fluorid, ki ga imamo v zadostnih količinah v naši državi. Doslej so uporabljali samo natrijev fluorid, medtem ko domače surovine niso upoštevali, češ da je škodljiv. Prof. Knappwost pa je v svojem enoletnem študiju naše rude dognal prav nasprotno, da je kalcijev fluorid bolj primeren za zdravljenje, da o škodljivosti sploh ne govorimo! Na ta način si je naša država prihranila devize za uvažanje surovine iz inozemstva. Nemški profesor pa je izdelal tudi industrijski postopek za predelavo naše rude in bo tovarna »Lek« v Ljubljani v kratkem začela izdelovati tablete. Pozdraviti je gesto prof. dr. Knappwosta, ki je dal pravico na patent naši mladini, da bi s temi sredstvi izvedli profilaktično zdravljenje.

Razen stomatološke je bilo tudi v drugih sekcijah nekaj zanimivih predavanj. Tako so zobni tehniki slišali o novem postopku uporabe nilona za proteze. Z uporabo te umetne snovi se bodo, v primerjavi z današnjimi postopki izdelave, zmanjšali stroški za izdelavo protez.

Ob zaključku kongresa so nas zobozdravstveni delavci presenetili s projekcijo filma, ki je prikazoval potek tega kongresa. Na nazoren način so povežali potek kongresa z uspehi naše stomatološke klinike v Ljubljani in nas tudi povedli s filmsko kamero na obe dentalni razstavi v Srednji zobotehnični šoli in na Gospodarskem razstavišču. Ta film so zobozdravstveni delavci sami posneli. P. K.

Razgovor o nadaljnjem delu

političnih in upravnih organizacij občin mariborskega okraja

Maribor, 23. septembra. — Danes je bila na Okrajnem ljudskem odboru Maribor seja predsednikov novih občinskih ljudskih odborov in sekretarjev občinskih komitejev ZKS. Pogovorili so se o nadaljnjem delu političnih in upravnih organizacij ter o njihovih vlogi v novi upravni razdelitvi. Obširneje je o tem spregovoril sekretar Okrajnega komiteja ZKS tov. Vladko Majhen. Dejal je, da je organizacija novega upravnega poslovanja doslej stopnja, ko je treba novo občino politično in gospodarsko utrditi. Glede krajevnih odborov je menil, naj bodo povsod, kjer obstoji kakšna komunalna enota. Ni pa prav, da se ponekod združujejo kraji, ki nimajo nič skupnega (Kamnica — Brestan-

ica). Dejal je tudi, da mora občina imeti jasne gospodarske cilje in mora izkoristiti in utrditi to, kar ima. Ustvarjati je treba dohodek iz že obstoječih gospodarskih podjetij. Zato naj občine združujejo gospodarske faktorje, ne pa da hodijo vsaka svojo gospodarsko pot in si ustvarjajo vsaka nekaj svoj standard. S.

Nova organizacija Zveze borcev v Skofljah

Bivši bori iz novopriključenih vasi v miljskih hribih so ustanovili v Skofljah organizacijo Zveze borcev. Na ustanovnem občnem zboru so sklenili, da bodo začeli zbirati prispevke za spomenik borcem, ki so padli med NOB v omenjenih krajih. Spomenik nameravajo postaviti med šolo in pošto v Skofljah.

Cesta od Volmarina do bolnice v Ankanaru modernizirana

Okrajna uprava cest v Kopru je te dni končala modernizacijo ceste od Volmarina do bolnice v Ankanaru. Za asfaltiranje ceste so uporabili okoli devet milijonov dinarjev. Prebivalstvo pa si želi, da bi modernizirali tudi del ceste od Ankanara do Valditre, kar bi bilo zelo potrebno zaradi vedno večjega turističnega prometa.

Okrajni ljudski odbor v Kopru je določil okoli štiri milijone za popravilo ceste, ki drži iz Skofje na Planje. Delati bodo pričeli že letos jeseni.

Paradižnik je dobro obrodil

Letos je paradižnik v Koprskem okraju dobro obrodil, zlasti na ankanarskem področju. Nekateri kmetje so ga pridelali tudi po podrug vagon. Na odkupni bazi Kmetijske zadruga Skoflje bo s tem delom nastopilo tudi v Kopru.

Slovensko gledališče iz Trsta je z uspehom uprizorilo v Piranu in Izoli komedijo »Piromena Marturanov«. V naslovni vlogi je nastopila kot gost profesorica Akademije za igralstvo umirist Mira Danišova. Tržaško gledališče bo s tem delom nastopilo tudi v Kopru.

Vsem borcem IX. brigade XVIII. divizije

Dne 1. in 2. oktobra bo v Kočevju zbor IX. SNOB XVIII. divizije. Kdor se še ni prijavil, naj to stori takoj, najkasneje pa do 27. septembra na naslov: Koratin Jože, Ljubljana, Zaloška cesta 2, telefon 30-304.

Vsi borci, ki potujejo skozi Ljubljano, se zberejo 1. oktobra 1955 ob 14.30 v Vegovi ulici (poleg univerze). Odhod z avtobusi ob 15. Zagotovljen je prevoz z avtobusi v nedeljo zvečer iz Kočevja v Ljubljano tako, da bo omogočen povratek iz Ljubljane z večernimi vlaki.

Zaželeno je, da pridejo borci v partizanskih ali oficirskih uniformah z odkovanji. Pripravljani uniformi za proslavo IX. SNOB

OBISK V ROGASKI SLATINI

V treh letih šest novih vrelecev

Iz razgovora z univ. profesorjem dr. Bačom in docentom dr. Leskovarjem

Znano zdravilišče Rogaska Slatina komajda ustreza vse večjim potrebam sedanosti, saj so njegove naprave že zastarele. Zadnja kaptažna dela so opravili v začetku tega stoletja in v petdesetih letih. Od takrat upravitelji zdravilišča niso nič napravili, da bi temeljiteje izkoristili bogato mineralno področje.

Uprava zdravilišča v Rogaski Slatini se je po vojni odločila za večja vrtnala dela. Obširno nalogo so zaupali univerzitetnemu profesorju hidrologu dr. Baču, ki se je odločil za globinska vrtnanja. Menili so namreč, da so za plinske vrelece nujna vrtnala dela. Vzporedno z iskanjem novih izvirov mineralne vode so želeli dobiti tudi jasno geološko sliko ožjega izvornega področja.

S kaptažnimi deli so začeli 3. julija 1952. leta. V sto osemdesetih poletnih dneh v letih 1952, 1953 in 1955 so napravili 37 vrtn, od katerih so v prvih dveh letih obdržali štiri produktivne. Iz dveh vrtn je privrela zelo mineralizirana voda, ki jo s polno pravico uvrščamo med najbolj mineralizirane vode v Evropi, če izvajemo analize mineralne vode z velikimi

količinami natrijeve soli. V ostalih dveh vrtninah pa so našli manj mineralizirano vodo, ki jo razen za terapevtske namene uporabljajo predvsem v široki potrošnji in jo opazujemo pod naslovom »Rogaška 53«.

Vrtnali so v globinah od 30 do 60 m. Najgloblja vrtnina je globoka 57 metrov; le-ta daje zelo dobro mineralno vodo. V letošnjem avgustu in septembru so opravili zaključna kaptažna dela. To so tri vrtnine, od katerih bodo dve z odlično vodo, »Tempel« in »Styria«, obdržali.

PLINSKE KOPELI, OGLJIKOVA KISLINA, MINERALNA VODA ZA SIROKO POTROŠNJO

Novi mineralni izvori so lani omogočili prve mineralne kopeli. Na ta način je zdravljenje v Rogaski Slatini uspešnejše. Dnevno pripravijo približno 150 kopei. Skupaj z mineralno vodo prihaja iz zemlje tudi ogljikov dvokis, ki ga zadnja leta vodijo v plinohram in ga s pomočjo kondenzatorjev utekočinijo. Dnevno proizvajajo 250 kg plina. Po zaključku kaptažnih del bodo proizvodnjo plina

dvignili za 50%. S proizvodnjo plinov in ogljikove kisline bodo bolniki v zdravilišču uporabljali tudi plinske kopeli.

Proizvodnja mineralne vode se je v povojnih letih podvojila. Spriču izredno slabe mehanizacije — brez primernih polnilnih in čistilnih naprav — vstekleničijo dnevno 10 do 12.000 litrov

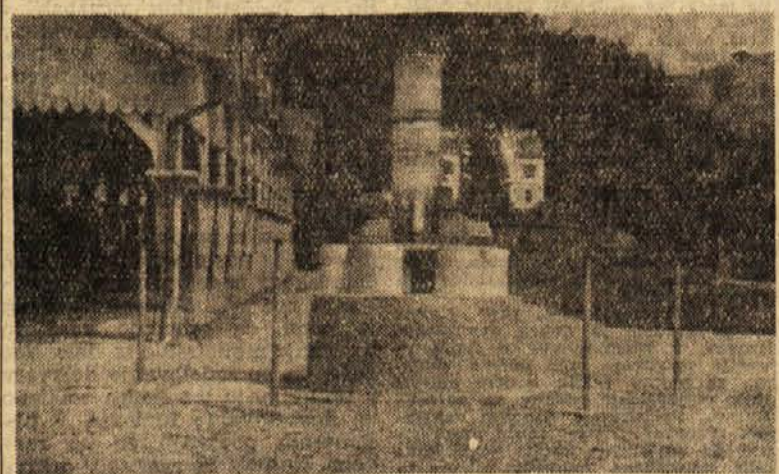
mineralne vode. Z novimi vreleci se bo količina vode povečala, tako da je bo dovolj tudi za široko potrošnjo. Proizvodnja manj mineraliziranih vod tipa »Styria« in »Tempel« bo utrla pot Rogaski Slatini na širše tržišče. Največja potrošnika sta bila doslej Hrvaško Zagorje in Zagreb. V trujati z rogaško mineralno vodo še niso prodrli, razen v Avstrijo, kjer je nekaj zanimanja za »Donat« vodo.

Rogaška Slatina pa predstavlja veliko vrednost za zdravljenje naših delovnih ljudi. V povojnih letih se nenehno dviga število zdraviljenec, predvsem socialno zavarovanih delavcev in uslužbenec. Pa tudi tuji kažejo dokaj

interesa za zdravljenje v Rogaski Slatini. V kotlino pod Donačko goro se je že v minulosti prihajalo zdraviti mnogo ljudi, ki so ponesli v svet resinico o zdravlilni moči rogaške mineralne vode. Zaradi svojih indikacij si je Rogaska Slatina pridobila podoben sloves kakor Karlovy Vary na Češkoslovaškem. Zaslouela je kot zdravilišče za boleznijeter in žolča, za sladkorno bolezen, za toščavost in za boleznij ostalih prebavil. Zdaj razpolaga zdravilišče s približno 800 ležišči, vsa Rogaska Slatina pa lahko sprejme do 1500 ljudi.

ROGASKA SLATINA — V PRIHODNOSTI

S kaptažnimi deli se je rodilo pravzaprav novo zdravilišče, ki se naglo razvija v zastarelih in težko uporabljivih prostorih. Dokumenti pripovedujejo, da so zdravilišče zgradbe in priprave obnavljali vsakih 50 let. Zadnja modernizacija je bila leta 1904. Perspektive razvoja tega zdravilišča zahtevajo, da se pripravijo in tudi uresničijo idejni načrt obnove Rogaske Slatine. Obnoviti bi morali zdraviliščne zgradbe, prostore in mehanizacijo nalivalnice, pivnico nad novimi mineralnimi vreleci, javna stranišča, hidroterapijo itd. Za to bi potrebovali velika finančna sredstva. Prav bi bilo, da bi Rogaska Slatino uredili tako, da bi zares s polno pravico slovela kot eno izmed najboljših in najlepših mineralnih zdravilišč v Evropi. —lg

Nov mineralni vrelce v Rogaski Slatini

Prišlo bo do procesa proti partizanom briško-beneške čete

V naprednih vrstah, še posebno pa med antifašisti in bivšimi partizani je ta vest vzbudila ogorčenje — Le-ti se pripravljajo na obrambo obtoženih partizanskih borec

Videm, 23. sept. — Da bo prišlo do procesa proti partizanom Briško-beneške čete, ni menda v vsej videmski pokrajini nihče verjel. Celotno v najreakcionarnejših krogih so izražali dvom v resničnost namere videmskega državnega pravdnštva, predvsem radi uveljavitve politike vedno boljših odnosih med Italijo in Jugoslavijo.

Zato je vest, da je preiskovalni sodnik videmskega civilnega in kazenskega sodišča vložil v pisarno porotnega sodišča v Vidmu obtožnico proti 50 bivšim partizanom Briško-beneškega oddela, ki jih dolži izdajstvo domovine, »poveličevanje Jugoslavije«, »nedovoljenje posesti orožja«, »ropas«, »ubojeve« itd., naletela najprej na presenečenje in šele nato so se mnenja opredelila.

Medtem, ko so v reakcionarnih krogih sprejeli vest z navdušenjem, saj so v tem videli doseženi cilj in svojo zmago, je v naprednih vrstah izražala ogorčenje. Medtem ko v reakcionarnih krogih poveličujejo dosežene uspehe, se v krogih demokratov, antifašistov in bivših partizanov pripravljajo na obrambo obtoženih partizanskih borec.

Kot je znano, je bil pred nedavnim v Vidmu ustanovljen odbor, ki ga sestavljajo predstavniki bivših partizanov in političnih preganjancev videmske in goriske pokrajine ter tržaškega ozemlja. Odbor, ki ima svoj sedež v Vidmu, bo začel z ostro akcijo proti namenom državnega pravdnštva, ki so v ostrem nasprotju z čl. 16 mirovne pogodbe in z Zakonom o amnestiji iz leta 1946.

SEJA PODODBORA ZA RAZOROŽITEV

Odgovori ameriškega predstavnika

New York, 23. sept. (AFP). — V New Yorku je bila danes seja pododbor OZN za razorožitev, na kateri je ameriški predstavnik Harold Stassen odgovoril na nekaj vprašanj, ki mu jih je pred nekaj dnevi postavil sovjetski predstavnik Soboljev o zračni in kopenski inšpekciji. Načrt o zračni kontroli bi se razširil na vse države, bilo, da so članice OZN ali ne, in na države, ki so povezane s prejšnjimi sporazumi s Sovjetsko zvezo. Ali ZDA, a te bi pristopile k predloženi konvenciji o izdelavi sistema mednarodne kontrole. To je v glavnem jedro odgovora ameriškega predstavnika sovjetskemu delegatu.

Na isti seji, ki je trajala vsega eno uro, je Stassen prav tako dal pojasnilo francoskemu delegatu Julesu Mochu o definiciji nenadnih napadov, o katerih je govoril v ameriškem načrtu. Po Stassenovih besedah se mora predlog, ki so ga ZDA poslede podkomisiji, vzeti za vsak nenadni napad, pa naj bo izvršen s klasičnim ali nuklearnim orožjem.

Bela knjiga o pobeglih diplomatih

London, 23. sept. (Tanjug). — Angleška vlada je objavila Belo knjigo o funkcionarjih Foreign Office, McLeanu in Burdgesu, ki sta pred štirimi leti izginila iz Londona. Bela knjiga je kratak dokument, objavljeni so že poznani podatki, največ na osnovi izjav sekretarja sovjetske ambasade v Camberu (Avstralija) Pe-

orožjem. »Takšen odgovor,« je podčrtal Stassen, »ustreza tudi določenim zahtevam Sovjetske zveze.«

Kanadski predstavnik Martin je izrazil upanje, da bo Bulgarijino pismo Eisenhowerju, katerega vsebina še ni znana, predloženo podkomisiji kot delovni dokument.

Soboljev je obljubil, da bo proučil odgovore ameriškega predstavnika, toda pri tem ni dejal, kakšno je njegovo mišljenje o teh odgovorih.

Obeta se vlada neodvisnega Alžira

Pariz, 23. sept. (Tanjug). Alžirski nacionalisti nameravajo kmalu objaviti sestavo začasne vlade neodvisnega Alžira. Cilj vlade bi bil vskladiti oboroženi boj, ki ga bje sedaj okrog 12.000 alžirskih nacionalistov proti francoskim četam. Te podatke je objavil francoski časnik »France Observateur« v posebnem poro-

trova, ki je preteklo leto zaprosil za azil v Avstraliji. Kakor javlja agencija AFP, bo britanski parlament takoj, ko se bo sestal 25. oktobra, razpravljaj o Beli knjigi, ki se nanaša na afero o pobeglih diplomatih. — V razpravi bo v imenu vlade sodeloval minister za zunanje zadeve in verjetno Eden.

IZPRED SODIŠČA V NOVEM MESTU

Recimo vendar bobu bob in tatu - tat

Do konca razprave bo škodljivce kočevskega »Avto« posmechovanje najbrž minilo — »Če krađeš za podjetje in jemlješ skupnosti, je vse v redu« — Čudno pojmovanje morale in poštenja

Novo mesto, 22. sept. 18 obtožencev, vsaj tritkrat toliko priči in več kilogramov težki sodni spis — to je »Bastarjev« proces, za katerega je te dni v Kočevju, pa tudi drugod po Dolenjskem veliko zanimanja.

In ne brez vzroka: To dolgo nismo videli pred okroglim sodiščem tolikšne skupine goljufov, prevarantov, lažov, skratka ljudi, ki so jih pohlep, ponarobe, zlorabe, razni prekrški, podkupovanje, škodljive kupelje in podobno zasluženje pripeljale pred sodnika. Čeprav je v Kočevju že zdaj marsikdo prepričan, da je Bastarjev proces nedolžen, da je postala iz življenjskega dela v odgovornem podjetju in da so tudi ostali obtoženci prav tako malo ali pa nič krivi, je treba takoj v začetku sodnega procesa proti tej skupini gospodarskih kriminalcev podčrtati, da gre za izrazito obsežen primer hudih prestopkov proti ljudskemu premoženju in socialistični morali. Brezobzirnost, s katero so se glavni obtoženci lani in letos lotevali različnih kaznivih dejanj in počenjal na račun in za ime podjetja — pa seveda za svoj žep! — prevare vseh vrst, je značilna za vzušje in razmere v podjetju, ki je postalo legio prekupevanja in vir bogatenja posameznikov. Če kdaj, veča tokrat reči za glavne obtožence Bastarjeve skupine, da sta njihova samovolja, predrznost in nesramnost presežila vse dosedanje primere kraje v gospodarskih podjetjih na Dolenjskem. Kaže namreč, da nekaterim obtožencem noče biti jasno, da odgovarjajo za posebno težka kazniva dejanja. Ko so se v tork dopoldne pridružili Ludviku Bastarju, Albertu Kolarju in Alojzu Kovčiču, ki so v priporu, na zatožni klopi, še Franc Marenče, Albert Medič, Bogomir Arko, Rafael in Otilija Thalaj, Franc Kovač, Jože Lisac, Rajko Lesjak, Janko Majnik, Edvard Plešnar, Vinko Zajc, Slavko Hočevar, Olga Debeljak in Franjo Korene (vsi iz Kočevja) ter Mira Fremk z Ljubljane, je šlo nekaterim obtožencem na smeh. S čimicnim namizanjem so v začetku razprave hoteli najbrž ustvariti videz, da gre le za bagatelno zadevico, ki je komaj vredna omembe.

»SAJ JE ŠLO LE IZ ŽEPA V ŽEP...«

Razprava pa kaže, da ne gre za malenkost, temveč za huda kazniva dejanja s težkimi posledicami. V tork in sredo je sodni senat zasliševal glavnega obtožence, Ludvika Bastarja, ki pa je vsa očitana dejanja ali omalovaževal ali pa se izgovarjal, da ni nitiesar kriv. Izjavil je sicer v začetku razprave, da se delno čuti krivega dejanja po obtožnici, delno pa ne. Njegovi odgovori na skoraj vse točke obtožnice, v kateri nosi glavni delež, pa so taki, da bi ga bilo treba iz pripora in s procesa takoj spustiti, če ne celo še nagraditi! Vse, kar je storil Bastar, je šlo v korist podjetja »Avto« potovanje v Avstrijo, vožnje po državi, nakupovanje in prepredajanje avtomobilov za OLO, »zidarske« Tekstilno in druga kočevska podjetja, dajanje in jemanje čudnih provizij in podkupnin, pa razna napeljanja podrejenih in kaznivih dejanj, s katerimi in prekrškom, deviznih prekrških, silepanje škodljivih pogodb in pod. Če treba, se zna Bastar spretno izgovoriti na delavski svet in upravni odbor, na tarifni pravilnik (ki ga, mimogrede povedano, v podjetju za leto 1954 še zdaj niso našli), kot navaja na razpravi sekretar »Avta« ali pa tudi na OLO Kočevje, češ da so mu tam večkrat rekli:

»Bastar, daj to, Bastar, daj ono! Tako je podjetje »Avto« baje finansiralo med drugim tudi gradnjo šole v Banja Luki, avtomobile in njihove dele pa je moralo kupovati in prepredajati, ker so tako naročili »višji« forami, kot pravi Bastar. Bastar odločno tajl, da bi prejel kakršnekoli provizije ali nagrade in pravi, da je nasprotno celo od svojih 22.000 din plače porabil vsak mesec od 3-5 tisoč dinarjev za nagrade šoferjem in manjše pogostitve raznih direktorjev, ker podjetje ni imelo reprezentančnega fonda. Če je kaj dobil kakšen denar, so bila to denarja, ki je vračnila zneskov, ki so mu jih baje bili dolžni razni ljudje. Da gleda Bastar na današnje gospodarstvo z očmi nekdanjega kapitalista, kaže njegovo prepričanje, da ni nič hudega, če je n. pr. podjetje »Avto« dobilo motor za 780.000 din,

Z A D N J E V E S T I

X. REDNO ZASEDANJE GENERALNE SKUPŠČINE OZN

V nadaljevanju razprave je govoril sovjetski zunanji minister V. Molotov

Poudaril je, da Sovjetska zveza priznava pomembnost Eisenhowerjevega načrta o kontroli. Dalje je govoril o nemškem problemu, o problemih Azije in o sprejetju novi članice v OZN

New York, 23. sept. (USIS). Avstralski minister za zunanje zadeve Casey je danes pred Generalno skupščino govoril o svobodi izmenjav informacij med vzhodnimi in zahodnimi državami. Med drugim je pohvalil tudi predlog predsednika Eisenhowerja za izmenjavo vojaških informacij in nadziranja v zraku. Izrazil je prepričanje, da se ta načrt lahko vskladi z dosedanjim sovjetskim stališčem v pogledu razorožitve.

New York, 23. sept. (AFP). — Danes popoldne so nadaljevali generalno razpravo v Generalni skupščini OZN. Po govoru delegata Avstralije in Peruja je dobil besedo sovjetski minister za zunanje zadeve Molotov.

»Konec tekmovanja v razoroževanju mora biti naša prva naloga,« je izjavil Molotov. Potem je dodal, da Sovjetska zveza priznava pomembnost Eisenhowerjevega načrta o kontroli in ga smatra kot izraz iskrene želje, da se olajša rešitev važnega problema mednarodne kontrole in inšpekcije oboroževanja.

»Sovjetska vlada prav tako proučuje predloge, ki jih je francoski premier Faure predložil v Zenevi,« je nadalje rekel Molotov in spomnil na to, da je Sovjetska zveza zmanjšala svoje oborožene sile in opustila svoja vojaška oporišča v Kitajski in Finski. Tako Sovjetska zveza ne bo imela več vojaških oporišč v drugih državah. Sovjetski mini-

ster za zunanje zadeve je potem pozval druge vlade, a še posebno tiste, ki imajo številna oporišča na tujih ozemljih, da jih opustijo. Ko je potem govoril o nemškem problemu, je Molotov rekel, da se vprašanje Nemčije in problem njene ponovne združitve lahko rešita potom vzpostavitve sistema Evropske varnosti. — Spomnil je delegate na svoj predlog v Zenevi in izjavil, da je Sovjetska zveza pripravljena razpravljati o vsakem drugem predlogu, ki ima za cilj zagotovitev evropske varnosti.

Molotov je potem govoril o problemih Azije in podčrtal, da je najvažnejši problem Formoze, ki predstavlja pomembno zapreko za normalizacijo položaja na vsem Daljnem vzhodu, kakor tudi nevarnost za mir v tem delu sveta.

Omenil je tudi razgoore za normaliziranje odnosov med Japonsko in Sovjetsko zvezo.

»Upajmo, da bodo ameriško-kitajski razgovori v Zenevi odigrali pozitivno vlogo v normaliziranju odnosov med ZDA in LR Kitajsko,« je poudaril Molotov in ponovno podčrtal, da se Kitajski vrnejo njene pravice v Združenih narodih. Čeprav je vojna že končana, problem Koreje še zdavnaj ni rešen, in dodal, da je vsakokorejska vlada ni sprejela predloge Severne Koreje in ker ne skriva svojih napadalnih priprav proti tej državi. Tak način delovanja Južne Koreje predstavlja očitveno resno zapreko pri reševanju vprašanja Koreje. Sovjetski minister za zunanje zadeve je zahteval, da se podvzamejo ukrepi, da se uresničijo ženevski sporazumi o Indokiniji in da se prepreči prekinitve konzultiranja med predstavnikmi Južnega in Severnega Vietnama. Po njegove mnenju je za sedanj položaj odgovorna južnovietnamska vlada.

Molotov je nato dejal, da Sovjetska zveza proti reviziji povelj OZN. On je izjavil, da želi, da se okrepí vloga Varnostnega sveta, kakor tudi sodelovanje velikih sil v Svetu. Prav tako je zahteval, da se čimprej reši problem sprejetja novih članic, ter podčrtal, da je Sovjetska zveza pripravljena podpreti sprejem 16 članic-kandidatkinj. Na koncu svojega govora je govoril o spremembah, ki so se dogodile v mednarodnih odnosih in ki so se še posebno izrazile v Zenevi. Izrazil je upanje, da bo to zasedanje

Generalne skupščine plodonosno, in izrazil željo, da se okrepí mednarodno sodelovanje ter utrdi mir in mednarodna varnost.

Sovjetska resolucija

New York, 23. sept. (AFP). — V generalni razpravi, ki se je danes nadaljevala, je sovjetski minister za zunanje zadeve Molotov podal predlog resolucije, v kateri je poleg ostalega govoril, da Generalna skupščina daje veliko pomembnost predlogu, ki so usmerjeni na to, da bi se končalo tekmovanje v oboroževanju in za rešitev mednarodnih problemov potom razgovorov. Posebno mesto ima v resoluciji predlog o razorožitvi, ki so ga podale SZ, ZDA, Francija in Velika Britanija.

Sovjetska resolucija vsebuje zahtevo, da Generalna skupščina razpravlja tudi o vseh drugih predlogih, ki jim je osnovni cilj, da se odvrne nevarnost nove vojne. Nadalje je v sovjetski resoluciji poudarjeni napor, ki jih države posebnost v teh dneh delajo za zmanjšanje mednarodne napetosti, za razvijanje medsebojnega zaupanja in sodelovanja med narodi.

Vprašanje Cipra ne bo na dnevnem redu Generalne skupščine

New York, 23. sept. (AFP). — Z 28 glasovih proti 22 je Generalna skupščina Združenih narodov odločila, da se vprašanje Cipra ne postavi na dnevni red tega zasedanja. Glasovanja se je vzdržalo 10 delegacij.

POLOŽAJ V ARGENTINI

General Lonardi v Buenos Airesu

Cordoba, 23. sept. (AFP). Začasni predsednik Argentine general Eduardo Lonardi je danes izjavil novinarjem, da želi nova argentinska vlada onemogočiti strmoglavljenemu diktatorju Juanu Perronu, da bi »ponovno škodovali« državi. »Če bo prišel Perron pred sodišče,« je dejal, »mu bodo dovolili, da se brani, kakor sleherni drugi državljani.«

Lonardi je dalje dejal, da želi, da bi bile brž ko mogoče razpisane volitve (ustavnega) predsednika in da bi bil sklican kongres. »Preden pa bi bilo to storjeno, je na treba sistem volitev pregledati in postaviti nov sistem.

Molotov obiskal Dullesa

New York, 23. sept. (AFP). Po današnji seji Generalne skupščine se je zunanji minister Molotov sestal z ameriškim ministrom za zunanje zadeve Dullesom v eni izmed privatnih dvorovan v OZN. Do tega sestanka je prišlo, verjetno na zahtevo Molotova.

Objavljeno je pismo maršala Bulganina Eisenhowerju

Denver (Colorado), 23. sept. (AFP). V pismu, ki ga je predsedniku Eisenhowerju poslal maršal Bulganin, le-ta izjavlja, da ima načrt predsednika ZDA o izmenjavi informacij o vojnih oporiščih obeh držav lahko svojo polno vrednost samo, ako se dopolni z zmanjšanjem oborožitve in ukrepi za prepoved atomskega orožja.

Vsebinska pisma predsednika Bulganina je bila objavljena v Denveru, kjer je predsednik Eisenhower na oddihu v pismu se dodaja, da Eisenhowerjev načrt o zračnem nadziranju ne more stvarno zagotoviti varnosti ZDA niti razorožitve.

V pismu maršal Bulganin dodaja: »Moje pripombe nikakor ne pomenijo, da se ne moremo sporazumeti v najvažnejših vprašanjih problema razorožitve. Želim obnrti vašo pozornost na dejstvo, da so se naši najvažnejši pogledi o mnogih vprašanjih tako približali, da bi morali biti v stanju, da dosežemo dokončen sporazum.«

Adenauerjeva nota

Washington, 23. sept. (AFP). Predstavniki zunanega ministristva je danes izjavil, da je kanceler Adenauer preko predstavništva ZDA v Bonnu poslal noto ameriškemu ministristvu za zunanje zadeve. Nota se nanaša na vprašanja komunikacij med dvema nemškima conama, kakor tudi na druga vprašanja, je izjavil ta predstavnik.

Bilo bi nesmiselno storiti to šele tedaj, ko bi se nemara pojavile nepravilosti v sestavljanju volilnih seznamov.

Na vprašanje novinarjev, ali bo vlada nadaljevala Perronovo tako imenovano politiko »stretjeja stališča« v mednarodnih stikih, je Lonardo odgovoril: »V zunanjih zadevah bo Argentina spoštovala vsa načela mednarodnega prava. Ne maram komentirati takšne neopredeljene zamisli, kakršno je tudi imenovano »tretje stališče«, zlasti še, ker je ena izmed skrajnosti te zamisli zavračanje krščanske kulture.« Ko je objavil svojo politiko »stretjeja stališča« je Peron izjavil, da je ta »na pol poti med komunizmom in kapitalizmom.« Buenos Aires, 23. sept. (AFP). Šef začasne argentinske vlade general Eduardo Lonardo je danes popoldne prispel z letalom v Buenos Aires. Na letališču so ga sprejeli predstavniki vojaške junte. General Lonardo je v poslopju Predstavnštva vlade prispegel v prisotnosti kardinala Copella, nato pa je imel na balkonu govor zbrani množici. Vojaške oblasti so odredile arcaicijo vseh bivših peronističnih poslancev, nekateri pa so že v zaporu.

Buenos Aires, 23. sept. (AFP). Predsednik začasne argentinske vlade Eduardo Leonardo je predstavnikom tiska izjavil, da nihče od ljudi, ki so bili člani prejšnje vlade, ne bo sodeloval v novi General Lenardi je dejal, da verjetno ne bo v možnosti, da pred jutrišnjim dnevem sestavi novo vlado. Verjetno bodo v novi vladi ljudje, ki ne pripadajo nobenim političnim strankam.

Novo argentinsko vlado so priznale naslednje države: Peru, Frankova Španija in Čile.

V enem izmed svojih govorov je Lonardo dejal, da njegova vlada ne bo ostala dlje časa na oblasti. V govoru je izrazil posebno skrb za cerkev.

Francoski parlamentarci v Pekingju

Peking, 24. sept. (AFP). Prvi kontakti francoskih parlamentarcev z visokimi funkcionarji vlade LR Kitajske so potekali v veliki prisrčnosti, je izjavil specialnemu dopisniku AFP degolovski senator Edmonde Michele, ki vodi francosko delegacijo senatorjev, ki je obiskala Peking. Francosko delegacijo je včeraj sprejel Cu En Laj, z njim so izmenjali pogleda o francosko-kitajskih odnosih in o mednarodni situaciji. V začetku naslednjega meseca bo odpotavala v Peking uradna delegacija Komisije za zunanje zadeve Francoske narodne skupščine.

tembra, je Bastar doslej opisal kot »domačemu podjetju koristna opravila« in poštena dejanja.

PROTEST PROTI NOVINARJEM

Čeprav je po Bastarjevem mnenju vse njegovo početje zakonito, v karist podjetja, ki ga je vodil in pod, pa se moč pred sodiščem razburja zaradi obelodanjenja storjenih dejanj, ki mu jih očitno obtožnica. Danes zjutraj je protestiral proti pisarni časopisov, češ da ni res, kar poročajo in je zahteval, da se njegova opomba vpiše v zapisnik poteka razprave, kar se je tudi zgodilo.

K sreči imenujeni pri nas dejanja s pravim imenom, čeprav si marsikdo izmed obtožencev, ki sedajo na zatožni klopi, želi, da bi govorili z njim v milem jeziku. Zato je treba prav v tem procesu še enkrat potrditi, da je razprava proti skupini tatov ljudskega premoženja, goljufov in prevarantov iz Kočevja mora razgaliti vse, kar so zagrešili in škodovali skupnosti za težke milijone ljudskega denarja.

Danes se je zagovarjal drugi glavni obtoženec Albert Kolar, vodja strgarske delavnice pri »Avtu«. Več dejanj je priznal, skušal pa je zmanjšati pomen posameznih kaznivih deliktov.

IZPRED SODIŠČA V LJUBLJANI

Tragičen epilog ljubosumja danes pred sodiščem

Točno trideset let je moralo miniti, da se je zgodba Franceta Bevka »Muka gospe Vere« skoraj do potankosti ponovila. Takrat je pisatelj izkonstruiral fabulo, kako je gospa Vera iz ljubosumnosti zabodla noža, medtem ko je ta spal, zatem pa se je zbalala pravice in se še sama obesila. Ta tragična Bevkova zgodba pa se je v primeru, ki ga bo danes obravnavalo okroglo sodišče v Ljubljani, le nekoliko spremenila, imena ljudi in krajev so drugačna in današnja junakinja se je sama pripravila varnostnim organom, za razliko od Bevkove »gospe Vere«.

V tem ljubzenskem romanu je glavni junakinja ime Slavka Kastelčeva, stara pa je 33 let. Za od leta 1946 je živela s F. P. in v začetku sta se prav dobro razumela, potem pa je vedno pogosteje prišlo do preprirov in zmerjanja Zaradi kaljenja nočnega miru sta bila že leta 1952 končana po sodniku za prekrške Ljubzen se je spreverila v sovraštvo in prepriro so postajali vedno bolj žočni. V takih preprirovih mu je Kastelčeva enkrat prišlo v glavo, da bi se v kuhinjskem nožem, dvakrat pa ga je celo poskušala zabosti, ko je le-ta leta 1954

Kastelčeva se bo danes morala zagovarjati pred sodniki. Kazen verjetno ne bo tako mila, kajti še v preiskavi je gozila, da bo potkus umora ponovila. O poteku obravnave in njenem izhodu bomo jutri poročali.

Za ljubezen je žrtvovala otroka

Redki so primeri, da bi mati hladnokrvno ubila svojega otroka. Prav to je privedlo v porotno dvorano okroglega sodišča v Ljubljani včeraj tudi tolikšno število poslušalcev. V deteti so hoteli na lastne oči morice desetmesečnega otroka, ki je postal žrtev slepe zaljubljenosti štiriindvajsetletne Anice Kostanjevec v tridesetletnega Kruna Zivkoviča in njegovih surovih načrtov, v katerih je predvideval, da se bo izbehl nezakonskega otroka, ki ga je imela Kostanjevec, s pomočjo sedemindesetletne Vike Semič, ki je bila zadržana v njegovega prijatelja in ki ji je obljubil, da se bo poročil z njo takrat, ko se bosta poročila Kruno in Anica.

Kakor pripoveduje Kostanjevec, je Zivkovič že med njeno nosečnostjo želel, da bi plod odpravila. Ko pa je bil otrok že na svetu, in to otrok nekoga drugega, je nagovoril Semičovo, naj ga spravi s sveta, češ da bo potem tudi on pregovoril prijateljca, da se bo z njo poročil. Sklenila sta, da bosta otroka umorila z morfijem. Samo, kje dobiti morfij? Želja po čimprejšnji žentivi je navdihnila Semičovo, da se je obrnila zaradi morfija na Julko Veljavrh. Le-ta je njeni prošnji radevolje ustregla. Čeprav je vedela, zakaj ga potrebuje. Priskrbelga ga ji je kakih šest ali sedem tablet.

Otroček jih je použil v mleku in čaju in — umrl.

Približno tako zgodbo pripoveduje Anica Zivkovič. Pri vsem tem pa še pove, da je tik pred otrokovo smrtjo poslušala radio, ko pa je videla, da je otrok umrl, ti je postalo vseeno hudo in je zajokala. Semičeva pa jo je potolažila: »Kaj boš lokalca, saj otrok ni umrl od tablet, ampak, ker sem ga nosila na sneg in se je prehladil.«

Vse to govori mati umorjenega otroka, ne da bi se v njenih besedah pojavil le žarek materinskega čustva. Prav tako hladna je tudi Vika Semič, ki je sama mati dveh otrok, ko s stisnjenimi ustnicami postuša obtožbo.

Zivkovič in Veljavrhova pa topo gledata v sodnike, ki bosta obsojili njuno nečloveško dejanje, kakor da postuša zgodbo, ki se njiju prav nič ne tiče.

1945 Srečanja z umetniki-partizani 1955

Ferdo Godina

»So stvari... ki jih je treba videti in nanje reagirati kot človek«

Zbližala sva se na literarnih večerih. Poslušala sva drug drugega po dvoranah, šolah, na prostem in najbrže zna moj večni program recitacije že na pamet. Kljub obojestranski moriji pa še vedno rada hodiva skupaj na te literarne pohode. Zaradi otrok, ljudi, krajev, dogodivščin in anekdot. Ena od njih je še iz časov, ko sem v pomenku z njim še nihal med vi in ti in sem mu v jezikavi nerodnosti očital debelost. Dobil sem iz groša drobšč, in zdaj se sam bojim pretirane teže. In še nečesa se spominjam iz teh literarnih srečanj s Ferdom Godino: njegovega polnega smeha, njegovega razumevanja za človeške skrbi in težave ter njegove pesmi. Zmeraj, kadar je bil razpoložen, je pel eno in isto partizansko pesem, kakor da ni pod božjim soncem nikoli stihal in ne znal nobene druge. Ob tem petju sem vedno imel priliko občudovati njegovo vztrajnost, ali pa je morda vedel, da sem bolj kislega posluha.

Tudi v svojem pisanju pozna eno samo pesem: Prekmurje. Vedno znova se vrača med svoje ljudi, v svojo krajino. Ostal ji je zvest kot pisatelj in človek. In tudi kot partizan. Pripoveduje mi o partizanskem gibanju v Prekmurju l. 1941, ki je bilo s smrtjo Stefana Kovača — glavnega organizatorja, zatrto. Sam je tedaj za las ušel smrti. Kasneje je partizan na Dolenskem in po Notranjskem. Komisar bataljona, kulturni šef druge operativne cone partizanskih odredov, ravnatelj partijske šole, ranjenec v bolnici, vedno pa neumoren delavec. Pri vsem tem ga je neprestano vleko Prekmurje. Po izjalovljenih poskusih 1942. in 1943. leta, da be se z manjšo skupino prebil preko Save, je končno 1944. leta v tretjem pohodu prišel v svojo ožjo domovino. Kot pravi, so bili meseci pred prihodom Rdeče armade, ki jih je prebil s svojo skupino v organiziranju političnega dela v Prekmurju, najtežji čas v njegovi partizanskoščin. »V zmešnjavi in kaosu zadnjih dni vojne smo bili v Prekmurju v najtežjih okoliščinah, zares na mrtvi straži.«

»In ta čas v naši literaturi?« sem vprašal.

»To je včasih žalostna stvar. Včasih me je groza, kaj vse se piše in fabulira na partizanske teme. Literatura hodi čisto po drugih poteh, kot pa so jih prešli partizani. Težišče partizanskega gibanja ni bilo v tem, da bi tehtal sebe, ali se boš predal gestapu ali ne, niti ne v nečloveških izžuljanjih okupatorja in v osebnih tragedijah posameznikov. Pri branju raznih partizanskih zgodb pa dobi človek občutek, da so bile te stvari začetek in konec našega partizanskega gibanja. In vendar je bilo vedno in predvsem važno ono novo življenje, v katero so borci verovali in vanj umirali. To je bila ona visoka moralna sila partizanstva. To je bila končno ona predanost preprostih fantov za novo, ki bo moralo priti, za drugačno življenje in novega človeka z novimi karakternimi lastnostmi. Spominjam se, da je bilo zlasti v prvih letih vojne v tem pogledu tudi marsikaj pretiranega. Vse pa je izhajalo iz ene zahteve: da si kot partizan tudi kot človek nekaj drugega, boljšega. Torej povsem človeško moralni problem. Kdor pozna partizan-

ske ednice samo od daleč, ali le iz časa po kapitulaciji Italije, tega ne pozna. Se slabše je z onimi, ki partizanstva sploh niso doživeli. Ti pišejo danes partizanske zgodbe, ki pa so vse drugo prej kot veren prikaz časa, ljudi in dogodkov. Naši fantje so bili čudoviti. Bili so duše. Bile so med njimi in v njih velike, lepe, polne in čudovite stvari. To je bilo treba doživeti, to je treba danes izkušiti iz teme preteklosti, oživiti in napisati. Naše pisanje pa jedra čestokrat po svoji slepi poti. Pogreva stvari, ki s partizansko, z ljudmi — partizani nima nobene zveze. Edina vez je nepravilno in neumoralno izkoriščanje in izrabljanje velikih partizan-

skih tem. Večinoma se primeri, da nekdo nekaj sliši, zgodba pa mu služi zgolj kot okvir za psihološke in kompleksne malverzacije izmišljenih partizanskih junakov. Ta literatura našemu partizanskemu gibanju ni ne v čast ne v korist in taka kot je, blodi daleč od resnice.«

Moral sem mu pritrđiti. Se več: do danes imamo na to veliko temo predvsem memoarske zapiske ali izmišljene skonstruirane storije. Oboje je daleč od literature. Drobni osebni doživljaji se morajo umakniti organizirano zasnovani literarni podobi, ki bi s svojimi usodami in značaji izpričala celotno tragiko in veličino tega usodnega in za nas tako pomembnega časa. Ne, ne mislim omalovaževati dela mnogih pisateljev, ki so se z najboljšo vero in voljo lotevali partizanskih tem. Resnica je, da je mnogokrat ostalo vse samo pri volji in veri, teksti sami pa so zgolj bolj ali manj uspešni poskusi in fragmenti. Pravega teksta še ni. Srbi imajo Čosića, mi pa še čakamo nanj.

»Jaz nisem tak pesimist, tudi dobro partizansko literaturo bomo dobili. Pravzaprav tudi vse, kar je že bilo napisanega, ni tako slabo.«

Važno pa je predvsem eno: pošteno obravnavanje ljudi in dogodkov iz tega časa in seveda literarna vrednost. Meni tudi drugače pomeni človek predvsem toliko, kolikor je res človek. To tudi pisatelj. Trdim, da nihče ne more kaj prida ustvariti, če ni sam iskren, pošten in dober človek, vsaj njegove literature ne morem brez pridržkov sprejeti. Kot človek se bo pošteno in resnično ljubeletoval problemov življenja. So stvari, mimo katerih človek ne more in ne sme z brezbrzičnostjo, stvari, ki jih je treba videti in nanje reagirati kot človek. Včasih so tudi majhne reči, a iz njih lahko

zraste veliko. Mnogih še ne moremo pozabiti in jih bomo celo življenje nosili s seboj. To pa je povsem nekaj drugega, kot veliki moralni konflikti tehtanja med domovino in izdajstvom, ki straše po naši partizanski prozi.«

»In kaj ti počneš?«
»V službi sem.«
»Ne mislim tega. Kaj pišeš?«
»Malo, zelo malo.«

In to je bilo vse. Noče govoriti. Niti ne o tem, da ima v tiskarskih strojih zopet novo knjigo novel z naslovom »Krivda Jarčkove Kristine«. Zdel sem, da mi kaj pove o svojem zadnjem delu, pa je bilo vse bob ob steno.

»O knjigi bodo govorili drugi, ko bo izšla. Vsaj upam, da bo. Za zdaj pa ne kaže o tem izgubljati besed, zlasti ne meni. Ono, kar bi mogel tu reči, sem skušal povedati v samih novelah. Če sem uspel, bodo sodili drugi.«

»Je kaj partizanskih umes?«
»Tudi.«
Molk.

Kasneje sva govorila še o Slovenski Matici. Godina je namreč upravnik te zgodovinske slovenske ustanove. Razkazal mi je prostore: častitljiva kulturna tradicija, na stenah vise slike nekdanjih predsednikov, vse je urejeno po starem in človeku se zdi, da je v hipu začel več desetletij nazaj. Potem je tu še skladišče knjig. Čudno: Matica ima v skladišču razmerno malo neprodanih knjig. Zupančičevi prevodi Shakespearovih dram, Goljeve pesmi (Večerna pesmarica) in povojne izdaje Prijateljevih esejev. Stara knjigotrška pesem se ne ponavlja pri Matici. Kje so vzroki? Kako je Matica prišla do tega?

»Slovenska Matica si pomaga z naročniki. Imamo 2500 rednih naročnikov in tako sedaj naše knjige več ne ostajajo. Razen tega je odbor Slovenske Matice pri izbiri programa izbirčen in previden. Matica nadaljuje svojo tradicijo izdajanja najkvalitetnejših svetovnih in domačih tekstov. Knjižni programi se iz leta v leto izpopolnjujejo tako v številu kot v kvaliteti izdanih knjig. Kot vse kaže, bo Matica sčasoma med slovenskimi založbami zopet zavzela svoje staro mesto.«

S tem sva tokrat končala. Nadaljevala bova pomenek morda kmalu na kakšnem literarnem večeru ali kje na cesti. Najbrž bo to nadaljevanje mnogo manj uradno, četudi zato nič manj pristržno. Vsekakor pa zanj ne bodo vedeli ne stenci in ne bralci časopisov, kar pa je pogosto prej dobra kot slaba stvar.

TONE PAVČEK

SVETOVNI GLASBENI FESTIVAL 1956 Mednarodne družbe za novo glasbo bo od 3. do 10. junija 1956 v Stockholmu.

OPERA PO O'NEILLOVI DRAMI. Prva opera, ki jo je razpisala Koussevitskyjeva glasbena ustanova, je bila pravkar z velikim uspehom izvajana v gorah Berkshire, v Tanglewoodu v Angliji. Opera temelji na drami O'Neill's »The Rope« (Vrv). Glasbeno je skomponiral Louis Menthoni.

NEKAJ NOVOSTI NARODNE IN UNIVERZITETNE KNJIZNICE

Bénézit E.: Dictionnaire critique et documentaire des peintres, sculpteurs, dessinateurs et graveurs de tous les temps et de tous les pays... Nouvelle éd. T. 1-7. (Paris) 1948-1954. (C II 116 943)

DFG. Aufbau und Aufgaben der Deutschen Forschungsgemeinschaft. (Godesberg 1955.) (122 562)

Hériat Ph.: L'Innocent. Paris (1954). (F 56/1955)

Hougron J.: Les Asiatiques. Paris 1954. (F 40/1955)

Hugo V.: Journal 1830-1846. 7e Ed. Paris (1954). (F 66/1955)

Jahrbuch der Österreichischen Byzantinischen Gesellschaft. Bd 3. Wien 1954. (132 863-3)

Litt T.: Wege und Irrwege geschichtlichen Denkens. (1.-5. Tsd.) München (1948). (121 579)

Mérimée P.: Carmen. Arsène Guillot. — L'abbé Aubain. (Trois nouvelles.) Paris (1947). (138 124)

Rolland R.: Printemps romain. Paris 1954. (F 97/1955)

Saint-Pierre M. de: Les aristocrates. Paris 1954. (F 29/1955)

Science in progress. ... Ed. by G. A. Baltzell. Ser. 3. New Haven (4. print. 1948). (90 216-3)

Southern R. W.: The Making of the Middle Ages. (Reprint.) London (1953). (132 231)

Steinmann J.: Pascal. Paris 1954. (F 99/1955)

Stembridge J. H.: The World. A general regional geography. 2. ed. (Reprint.) London 1954. (122 588)

Stolz O.: Rechtsgeschichte des Bauernstandes und der Landwirtschaft in Tirol und Vorarlberg. Bozen 1949. (132 871)

Nova sezona

v ljubljanskem Mestnem gledališču

Režiser Jože Babič nam bo drevi predstavil ruskega dramatika A. P. Čehova z njegovo dramo »Utvaa«, ki bo na odru Mestnega gledališča v Ljubljani doživela svoj krst na Slovenskem.

Pierre Bonnard - slikar lepote

Imenitna švicarska galerija »Kunsthalle Basel« je priredila veliko razstavo francoskega slikarja Pierra Bonnard'a, ki je zbrala najbolj pomembna dela tega znamenitega impresionističnega slikarja. Razstava obsega 173 del, med njimi 98 njihovih slik, drugo so gvaši in akvareli, grafični listi in knjižne ilustracije ter celo dve plastiki.

Pierre Bonnard se je rodil leta 1867 v kraju Fontenay aux Roses pri Parizu kot uradniški sin. Sprva je študiral pravo, ko pa je bil star 21 let, se začel slikati in se na Akademiji Julian seznanil s celotno vrsto pomenje slavnih slikarjev, kakor so bili Vuillard, Vallotton, Denis in Sérusier. Le-ta je močno vplival na mladega Bonnard'a in združil tudi prijatelje v skupino, ki si je nadela

ime »nabis«, kar po hebrejsko pomeni: razsvetljenec, prerok. V tej družbi je Bonnard dolgo časa občasni in tudi razstavljavec.

Bonnard'a sta že splošnega hudo cenila Renoir, še bolj pa Toulouse-Lautrec, kateremu so slasti njegove litografije močno ugajale. Zanimivo je, da je Bonnard dosegel prve javne uspehe ravno s plakati in litografijami za ilustracije in z osnutki za pohištvo. Splošnega je pri njem odtizen vpliv japonskih barvnih lesorezov, tako da se ga je prijel vzdevek »hudo japonski nabis«.

Bonnard je slika predvsem preproste predmete in motive iz vsakdanjega življenja, samo da so zbudili njegov rafiniran čut za lepoto. Zlasti je rad slikal ženske akte, portrajine in morje, tihožitja in portre-

rete. Posebno odkar se je bil preselil na jug, ga je prevzela barvitost pokrajine in preko nje razlila bleščajoča senčna luč. Tako so nastale čudovito sredozemske krajine, polne svetline veselosti in poganske življenjske silice. Niso mu zastoj rekali »peknik luči in barv«, tako prvinka in prirojena, zraven pa izvorna in preprosta je njegova težnja po odkrivanju lepote na svetu.

Značilen je njegov izrek: »Prav v vsem je mogoče najti lepoto«. O njegovem stališču do barve v slikarstvu povedo marsikaj naslednje njegove besede: »Barva me je potegnila za seboj, skoraj nevedoma sem ji žrtvoval obliko. Toda res je, da oblika obstoji in da je ni mogoče svojevoljno izbrisati ali spreminjati. Torej mi je bilo treba, naučiti se risanja.«

Razstava enega izmed najbolj pomembnih umetnikov naše dobe je bila prirejena tudi v »Breit« v Milanu in v Muzeju v Nici, L. A.

Razgledi po svetu

ZENA V VODSTVU BRITANSKEGA MUZEJA. Za vršilca dolžnosti konservatorja geološkega oddelka Britanskega muzeja v Londonu je bila imenovana dr. Helen Marguerit Muir-Wood. Mrs. Muir-Wood je prva žena, ki je dosegla vodilno mesto v tem muzeju.

83 DNEVNIŠKI IN 300 TEDNIŠKI izhajajo zdaj v Združenih državah in tujih jezikih. Njihova skupna naklada je 4 milijone izvodov. Samo v New Yorku dnevniški izdaja 1 milijon izvodov; ako bi za primerjavo navedli, da dnevno bereta tak časopis vsaj dva človeka, bi iz tega sledilo, da se poslužuje vsak četrti Newyorčan neangleških časopisov.

RAFAEL KUBELIK, sin slavnega violinista Jana Kubelika, prevzema v začetku sezone 1955-1956 umetniško vodstvo Covent Gardena v Londonu. Kubelik je zdaj dirigent v Amsterdamu.

UMETNIŠKA SLIKA POTUJE Z OBOROZENIM SPREMSTVOM. Angleška vojna ladja »Cumberland« je prevažala te dni mojsko delo Caravaggia »Obglavljena žena«. Kraljica je »Malle« v Neapelju. Malteska vlada je transport silke zavarovala za 200.000 funtov sterlingov. Iz Neaplja jo bodo odpeljali, prav tako z oboroženim spremstvom, v Rim, kjer jo bodo restavrirali.

FRANCOSKI KNJIZEVNIK LEONCE PELLARD, ki je bil dalj časa gost naše države, je odpotoval. Za nas je najzanimivejši njegov roman »Zlati golob«, ker se dogaja v Dubrovniku med drugo svetovno vojno. Čez nekaj mesecev bo izšel v hrvaščini.

V BUKAVE (Belgijski Kongo) je bila v drugi polovici avgusta interafriška znanstvena konferenca, katere se je udeležilo okrog sto delegatov iz pokrajnih južno od Sahare. Posvetovali so

se o socioloških, etnoloških, antropoloških, gospodarskih in populacijskih problemih.

PRVOTNI GRAD VZHODNOGOTSKEGA KRALJA TEODORIK so odkrili pri izkopavanjih italijanskega arheologa prof. Maria Mazottija. Ostanek gradu so bili odkriti pod ruševinami slopija, ki so ga navadno razkazovali kot palačo vzhodnogotskega kralja.

FRANCOSKI FILMSKI TEDEN V MOSKVI. Francoska filmska industrija upa, da bo ob obisku ministrskega predsednika Edgarda Faurea v Sovjetski zvezi lahko oktobra meseca organizirala v Moskvi teden francoskega filma. Film niso še dokončno izbrali in je prvotilev za njihovo predvajanje odvisna od francoske in sovjetske vlade. Obenem bodo obiskali Moskvo tudi francoski filmski igralci med njimi Jean Gabin, Martine Carol, Yves Montan, Simone Signoret, Dany Robin in Jean Marais.

NEMSKA KRITIKA se zelo pohvalno izražajo o nastopu zagrebškega študentskega kazalstva na VII. mednarodnem festivalu študentskih gledališč v Erlangenu. Nastopili so z deli Thorntona Wilderja »Dolgi božični zajtrk«, T. Williamsa »Posledice slabe verje« in Drahčeve komedije »Novela od Stanca«. Priljudni festival bo v Saarbrücken ali Istanbulu.

ZNANI FRANCOSKI ZURNALIST Paul Gentizon je umrl star 70 let v Lutryju, kamor se je umaknil, ko ga je fašistični režim izgnal iz Italije, kjer je bil dopisnik »Tempa« od leta 1927 do 1939. Prej je bil dopisnik francoskih listov na Balkanu (1922-1927). Napisal je tudi več knjig, med njimi zgodovino Ataturkovih reform v Turčiji in abesinske vojne.

»Dovolite, da malo pomislim,« je dejal Kurt brezbržno. »Tu ste zadeli na točko — — počakajte — —« je rekel. »Mislim, da vem. Gospod je pripadal razredu, ki sem ga zmeraj sovražil in — — ja, sovražil — — zaničeval sem ga in menil, da je smešen. Pripadal je gospodi. Pripadal je gospodski družbi in vendar je storil klavrn konec. To mi je delo dobro. Da, tudi jaz sem propadel. Malo prej ste z nevljudno pripombo namignili na moje razmerje z damami. Jaz sem propadel, sir Kingsdale-Smith, ker sem zabredel v težavne razmere, ki jim nisem bil dorasel. Takole hočem to povedati, zabredel sem v razmere, ki jih lahko prebrodi samo Zid, ne da bi propadel. Thomas Mann sicer pravi neke, da so težavne razmere ugodne ali nekako tako, pravi pa tudi, da ni nič bolj nehičničnega od življenja. Zato — —«

»Kdo pa je Thomas Mann?« je vprašal sir Kingsdale-Smith. »Najbrž niste ničesar slišali o njem, sir,« je dejal Kurt brezbržno. »Pesnik. Nobelov nagradjenec. Največji Nemec. To je res nepomembno. Reči pa sem hotel tole: Gospod je zrasel v ugodnih razmerah, denar, družina, bogata, varna, svobodna dežela, vse. In v zlic temu je propadel — — to dé človeku našega kova dobro, sir, to ima za nas veliko privlačnost in vrednost. Rad sem gledal, kako je napravil visoki gospod pujsa iz sebe, čeprav mu voda ni tekla v grlo kakor meni. Ne vem, ali me boste razumeli, sir. Med tem Russellom in menoj je bilo nekaj skupnega, in prositi vas moram oproščenja, če bom uporabil za to veliko besedo: samouničenje. To je bilo tisto, samouničenje. In z zadovoljstvom sem gledal fanta, kako se uničuje. Samouničenje.«

Sir Kingsdale je nakremžil obraz, ko da mu je prišel v usta neprijeten okus.

»Vrnimo se k dejstvu in pustimo psihologijo ob strani,« je rekel. »Bila sta v hotelu Krizantem in ostala sta tam — —«

»Ne dolgo; vsekakor ne dovolj dolgo za visokega gospoda. Pokadil je bil menda šele pet pip opija, šele, pravim, ker je trajalo zelo dolgo, preden se mu je kaj poznalo. Imun, razumete? Pijancev menda tudi narkoza ne prime zlepa, a?« je vprašal in se vprašujoče ozrl na doktorja Haina. Zdravnik je naglo prikimal.

»Pet pip, to za našega gospoda sploh ni bilo nič. Komaj dovolj, da se je zbudil. Potem je prišlo nekaj vmes, policija ali nekaj podobnega. Morda jo je hotela policija zagosti Japoncem, lastnikom hotela. Vsekakor so naju dekleta postavila pri zadnjih vratih pod kap. In tako sva stala na cesti, od dveh ponoči, jaz popolnoma trezen, gospod pa je čedalje glasneje zahteval več. Nobene možnosti ni bilo, spraviti ga domov in ga položiti v njegovo nebesko posteljico. Po peti pipi se je še bolj bal svoje žene kakor po drugi. Taka je bila ta reč.«

»Ja?« je vprašal sir Kingsdale, zdaj že sam radoveden, kaj se je zgodilo tisto noč. Se preden pa je Kurt nadaljeval, so se vrata odprla in dva Rusa sta pripeljala za komolce v sobo nekoga kulija.

Bil je Yen, v dokaj snažni obleki. Odprta, modra jopica in široke hlače, z evropskim klobukom na glavi, od katerega se ni mogel ločiti niti potem, ko je bilo konec sijajnih ur v sinovi družbi in ko je svilen obleko spet prodal.

»Počakajte,« je rekel sir Kingsdale-Smith in iztegnil svoj tenki kajakc. Yen je obstal odprtih ust pri vratih, ko-da je pripravljen na usmrteve.

Hotel VICKI BAUM
ROMAN Šangaj

264

»Bal? Kako to?«
Helen se je sklonila naprej, da bi jo opazili.

»Zal to ni več skrivnost, da je bil moj mož pregrešnega in razvratnega značaja. Dobival je napade, imel je fiksno idejo, da ga vsi preganjajo. Zdravniki so mi rekli, da so takšni napadi predhodniki delirium tremensa,« je rekla in se spet naslonila nazaj. Naglo se je ozrla na Franka, pa se ji ni posrečilo, da bi ujela njegov pogled. Sir Kingsdale je globoko vzdihnil. Neutolažljiva in jokajoča vdova bi mu bila ljubša. Ne bo lahko oprati tega Russella, je pomislil. Niti smrt ga ne more oprati.

»Vam ni bilo do denarnice gospoda Russella. Opija niste hoteli. Pokojni Russell vam niti ni bil simpatičen. Ali mi lahko pojasnite, zakaj ste ta teden vsako noč preživeli v njegovi družbi?« je vprašal Kurta strogo. Kurt ga je zamišljeno pogledal, ogledoval ga je ko nekaj zabavnega. Sir Kingsdale-Smith je začutil, da mu postaja nekam neprijeto. Njegovo srce je med dolgim bivanjem na Kitajskem trpelo: če ni pravočasno pokadil svojih dveh pip opija, mu je začelo srce utripati počasneje, bolj rahlo in neritimčno.

ŠPORT IN TELESNA VZGOJA

PRED MEDNARODNO NOGOMETNO TEKMO JUGOSLAVIJA B : NEMČIJA B

Mladi učinkoviti

V trening tekmi proti kombiniranemu moštvu »Ljubljane« in Odreda so zmagali z rezultatom 7:1

PRED DVOBOJEM Z BOLGARSKIMI ODBOJKARJI Naši reprezentanti pred težko nalogo

Po daljšem premoru bodo beograjski ljubitelji odbojke imeli priložnost videti dve zanimivi meddržavni tekmi. V soboto se bodo sestale moške in ženske reprezentance Jugoslavije in Bolgarije. Ta dva dvoboja obetata lepe borbe.

Moški reprezentanci Jugoslavije in Bolgarije sta se borili doslej šestkrat, izid je neodločen — vsaka je po trikrat zmagala. Bolgariji pa imajo za eno niz boljšo razliko.

Trener Sirotanović je ukrenil vse (če je...), da bi bili reprezentanci čim boljše pripravljene za sobotni boj, čeprav je za to zelo malo časa — samo 5 dni. Reprezentanti trenirajo skupno dvakrat dnevno. Najvažnejša naloga pa je vigrati moštvo in izboljšati tehniko ter udarce na mreži.

V odbojkarji zvezi so nam z veseljem sporočili, da bo v reprezentanci nastopil tudi Mikina, kar bo znatno okrepilo naše moštvo, saj sodi Mikina med naše najboljše in najbolj izkušene odbojkarje. Mislimo pa, da ni prav, ko Sirotanović ni upošteval odbojkarjev mariborskega Branika, ki trenutno vodijo v zvezni ligo.

Analiza četrtkove tekme — trener Cuvaj razlaga

Sestavljena je B reprezentanca

Ljubljana, 23. sept. Danes dopoldne so se nadaljevalle priprave nočne B reprezentance. Dopoldne so nogometaši trenirali na stadionu »Ljubljane« v Sisku, popoldne pa na Centralnem stadionu. Popoldanski trening se je pričel z analizo trenerja Cuvaja o četrtkovi trening tekmi. Nič preveč ni pohvalil igralcev, vsakemu je našel napake. Zadovoljen je bil le z zadnjimi petnajstimi minutami. Svojo kritiko je spremljal tudi s slikovitimi primerami. »Ali ti si iz hoveca Union na kolodvor prek Bellevua, ali bi ubral najkrajšo pot?« Odgovor je jasen. In vendar igralci ne iščejo najbližjih poti do nasprotnikov vrat. Preveč kombinirajo v širino, žoga pa mora tako prejeti sjej naprej. Tako je razglabljal

trener Cuvaj, igralci pa so ga pazljivo poslušali. Upajmo, da njegovih besed do nedelje ne bodo pozabili.

Po končanem treningu nam je vodja priprav ing. Tošič povedal sestavo reprezentance. V nedeljo popoldne bodo torej branili naše barve tle igralci: Stojanović, Čoldić, Lazarević, Tasić, Spajić, Pajević, Lipošinić, Čonč, Toplak, Prilincević, Pašić.

Naš zaidljuček je, da nas bo ta reprezentanca dobro zastopala. Napake bo izravnal mladosni polet. Prepričani smo, da bodo vsi igralci — od vratarja Stojanovića pa do levega krila Pašića — od prvega sodnikovega žvižga, pa do konca dali vse svoje sile za zmago. Zato ne bomo v nedeljo štedili pohval, v siskih trenutih pa bomo z hrdnjem pomagali našim nogometašem. S. F.

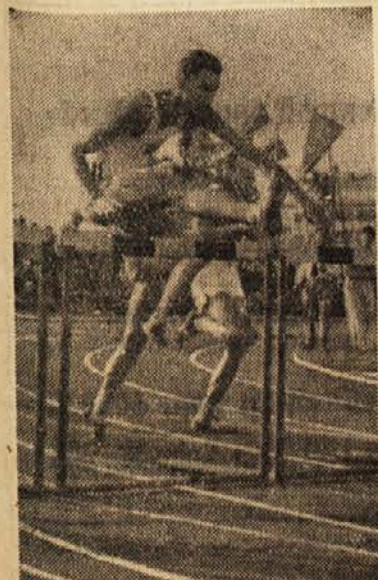
Prihod nemških nogometašev

Beograd, 23. sept. Danes popoldne je pripelala s posebnim vlakom iz Münchena v Beograd nemška nogometna reprezentanca, ki se bo v nedeljo 25. septembra pomerila z jugoslovansko reprezentanco. V vodstvu nemške 15-članske reprezentance je devet funkcionarjev pod vodstvom predsednika Nogometne zveze Zahodne Nemčije dr. Pecka Bauvensa.

Zvezni kapetan Sepp Herberger je sestavljal za nedeljsko tekmo naslednje moštvo: Herkenrath, Schmidt, Postel, Eichel, Liebrich, Böhrig, Waldner, Morlock, Otmar Walter, Fritz Walter in Schäfer. Rezerve so: vratar Orzessek, branilec Sandman, krilec Harpers in napadalec Krauss.

V Ljubljani se bo pomerila z jugoslovansko B reprezentanco naslednje nemška B reprezentanca: Schneider, Sattler, Klepac, Lang, Schäfer, Amann, Habig, Stürmer, Seiler, Schröder in Auernhammer. Rezerve so: vratar Thater, branilec Hofmann ter napadalec Wade in Neuschäfer.

Tekmo v Beogradu bo sodil Madžar Istvan Zolt. Pomožna sodnika sta tudi Madžara Janos Polerecki in Geza Boros. V Ljubljani bo sodil Čeh Jaroslav Vlček. pomožna sodnika bosta Jugoslovana Ecio Damjani in Josip Epert.

Stanko Lorger je prevzel vodstvo že pri prvi oviri. Romun Opris (prvi desno) ga je sicer vso progo »lovil«, vendar brezuspešno. (Posnetki iz Celja: D. Škrlep)

V četrtek popoldne je B reprezentanca Jugoslavije na Centralnem stadionu v Ljubljani premagala kombinirano enajstoročno nogometno Odreda in »Ljubljane« z visokim rezultatom 7:1 (2:1, 2:0). Igra je trajala 3 x 30 minut, uspešni pa so bili Toplak 3, Prilincević 2, Kurtović in Pašić za reprezentanco, za Ljubljance pa Čaban. Gledalcev je bilo kakih 5000, sodil pa je Janežič iz Ljubljane.

Kdor je pričakoval dovršeno in brezhibno igro naše mlade reprezentance, je bil morda razočaran. Kdor pa je pričakoval borbenost, moško igro, polet in učinkovitost mladih, pa je odšel z igrišča zadovoljen. Več ni bilo mogoče pričakovati, saj so bili igralci zbrani na treningu komaj od torka dalje. In vendar so proti koncu igre, ko so se vigrati, pokazali že takšno igro,

ko bi jo hoteli videti v nedeljo. Vodja reprezentance ing. Tošič je bil istega mnenja: »Igralci so zadovoljili le v zadnji tretjini. Hitro podajanje v globino in pogosto streljanje na vrata, to je naša zamisel.«

Trenerja Cuvaja smo med igro opazovali ob robu igrišča, ko si je neprestano beležil dobre in slabe lastnosti igralcev. Njegova taktična zamisel je napad s četvoro in z nazaj umaknjim srednjim napadalcem. Spominjamo se, da je z istim načinom na istem igrišču lani premagala B reprezentanca Jugoslavije Anglijo. Za tak razpored napada se je moral trener odločiti, ker nima igralca sposobnega za vlogo klasičnega srednjega napadca, ki bi mogel uspešno kljubovati ostrim startom nemških branilcev. V takem razporedu bodo imeli napadalci tudi več prostora za akcijo in streljanje. Medtem ko so Kurtović, Prilincević, Toplak in Pašić vsaj proti koncu igre zadovoljili, pa je peti igralec napada — graditelj — še odprta točka. Popović je zelo vzdržljiv, a netočen. Nasprotno pa Ognjanović izvrstno in močno strelja na gol, zato pa je njegov akcijski radij gibanja po igrišču dosti manjši. Vodstvo reprezentance bo torej moralo izbrati med tema dvema možnostima. Ostane še odsotni Lipošinić, katerega formo trener Cuvaj, ki je hkrati klubski trener Lipošinića, dobro pozna. Lipošinić bi lahko igral i krilo i srednjega napadca. Sedaj šele vidimo, koliko je reprezentanca izgubila s poškodovanjem Muijšem.

S sestavo krilske vrste in obrambe ne bo težav. Vratarja Stojanovića in Mareč bi mogla enako uspeš-

Višina 204 cm. Romunski prvak Soeter drži s tem rezultatom romunski rekord. V Celju pa Soeter ni uspel preskočiti te višine

no vstopiti v reprezentanco. Branilca bosta brčkone Stipić in Lazarević, krilci pa Pajević, Spajić in Tasić. Vendar tudi krilec Šantek ne zaostaja mnogo za omenjenimi. Le Benčić in Čokić se nista odlikovala. Imata pa izgovor, da sta malo igrala in nista bila dovolj zaposlena.

Vtise s trening tekme reprezentance je motilo zelo slabo sojenje sodnika Janežiča in spočetka preostri igra domačih igralcev. Sodnik ni upošteval prednosti. Dovolil je ostro igro. Enajstmetrovko je sodil brez varnika. Višjih je sodil stvari, ki jih razen njega ni videl nihče na stadionu.

Svetovni rekorder teku na 1500 m Vladimir Kuc (SZ) v zadnji krivini pri teku na 5000 m

MEDNARODNI ATLETSKI MITING

Celjani so bili zadovoljni

Svetovnih rekordov sicer ni bilo, gledalci pa so vseeno uživali

V četrtek je bilo na stadionu Kladivarja v Celju veliko mednarodno atleško tekmovalje »Memorial Ferdja Skoka«. Sodelovalo je nad 70 atletinj in atletov Sovjetske zveze, Romunije, Bolgarije, Turčije in Jugoslavije.

Atlet Kladivarja so pokazali, da niso pozabili predvojnega državnega rekorderja in reprezentanta, ki je kot komandant I. bataljona brigade »Ivan Cankar« padel pozimi 1943. leta. Trije svetovni rekorderji ter kapetani ekip so ganjeni materi padlega Skoka podarili šopke cvetja. Tpraviti Karel Jug pa je v imenu prireditelja obljubil, da bo tekmovalje postalo tradicionalno in posvečeno vsem celjskim atletom, ki so padli v NOB.

Ze od nedelje je znano, da ima celjsko atleško društvo izvrstne organizatorje. To se je pokazalo tudi v četrtek. Spored se je odvijal točno po določenem času.

Videli smo Vladimirja Kuca, ki se že leto dni bori s svetovnim rekorderjem v teku na 5000 m. Človekova težnja, da bi 5 km dolgo progo pretekel v manj kot 14 minutah, je izgledala še pred 15 do 20 leti nemogoča in nesmiselna. Prvi, ki je prešel to »sveto« bariero, je bil Gunnar Haeg z rezultatom 13:38,2. To je bilo leta 1942 v Göteborgu. 10 let so juristi najboljše dolgoprogaš na Haegov rekord, vendar zaman. Sele ko se je pojavila »česka lokomotiva« Zatopek, je šel Haegov rekord v ar-

hiv. Dve leti je bil Zatopek brez konkurence. Lani na evropskem prvenstvu v Bernu pa je šel razvoj spet naprej. Do takrat nepoznan, je ruski mošnar Vladimir Kuc presenetil vse tokmece. V teku, ki je imel izreden tempo, je postal evropski prvak in svetovni rekorder s časom 13:56,6. Naslov svetovnega prvaka je Kuc izgubil v Londonu, ko ga je v razburljivem dvoboju premagal Anglež Chataway z rezultatom 13:51,6. Čez teden dni je Kuc startal v Pragi in ponovno prevzel rekord v svoje roke — 13:51,2. Nekaj podobnega je bilo spet teh nekaj dni. Na meddržavnem dvoboju Poljska : Madžarska je Madžar Iharos še bolj približal mejo rekorda 13 minutam in 50 sekundam. Toda bil je rekord samo teden ni. Minulo nedeljo je Kuc v Beogradu spet zabeleži. Popravil je Iharosev rekord kar za 4 sekunde, tako da bo novi rekord že kar težko izboljšati.

Kuc se je celjskemu občinstvu predstavil v teku na 1500 m. Pokazal je, da se nikoli ne ozira na tiste, ki tečejo z njim in se v tem razlikuje od ostalih atletov. Kuc nikoli ne išče pomoči, teče sam in dosega rezultate, ki odgovarjajo njegovi trenutni moči. Ze na začetku se je v Celju oddvojil od ostalih tekmovalcev in čeprav ni to njegova disciplina, je dosegel dober rezultat 3:52,0. V Zagrebu bo danes tekel na 3000 m, v Bukarešti pa bo čez nekaj dni poskušal izboljšati svetovni rekord na 10.000 m.

Svetovni rekorder Krivinosov je vrzel kladivo na drugem metu 64,22 m, kar je samo za 30 cm slabše od svetovnega rekorda, katerega je dosegel v Beogradu. Krivinosov je pokazal, da je atlet s stalno formo, in je brez dvoma, da je trenutno najboljši mevalce kladiva na svetu.

Za ljubitelje atletike je bil pravi užitek tek članic na 400 m. Ne samo zato, ker je v tej disciplini domačinka Slaninkova izboljšala državni rekord, kar je vsekakor velik uspeh. Glavna atrakcija je bila Nina Otkalenkova, svetovna rekorderka v teku na 800 m. Njen lahki korak in harmonični gibi med tekom spominjajo na dobroga moškega srednjeprogaša. Za to progo je porabila 59,9 sekunde, kar je le za štiri desetinke sekunde slabše od svetovnega in desetinko od ruskega rekorda.

Nestrpno smo pričakovali tek na 110 m z ovirami. V Pragi je naš rekorder Lorger premagal romunskega rekorderja Oprisa, minulo nedeljo pa

je bilo v Beogradu obratno. Ko je starter poklical tekmovalce na start, je bila glavna pozornost številnih gledalcev obrnjena na drugo in tretjo stezo. V polni tišini se je slišal strel starterja. Lorger je malo »pobegnil«. To mu je zadostovalo, da je pretegal vrvice na cilju pred Oprisom. Tako je sedaj stanje 2:1 za Lorgerja.

Nina Otkalenkova

V teku na 80 m z ovirami je trojna svetovna rekorderka Jermolenkova (SZ) neverjetno smelo. Vse do zadnje ovire je bila skoraj 3 m pred našo rekorderko Babovičovo in vsi so jo že videli kot zmagovalko. Zadnje zapreko pa je tako nesrečno preskočila, da je padla na tla. Res škoda, da ji ni uspelo priteči do konca. Zaznamovali bi lep rezultat.

Rezultati: 100 m: Bartenjev (SZ) 10,5; Lorger (K) 10,7; 110 m ovire: Lorger 14,5, Opris (R) 14,6; 400 m: Ignjatijev 47,4, Bartenjev (oba SZ) 48,2; 800 m: Onal (T) 1:55,9, Danilov (K) 1:36,0; 1500 m: Kuc 3:52,0, Gajšek (K) 4:00,8; troskok: Šcerbakov (SZ) 15,21, Gurgušinov (B) 14,58; palica: Cernoboj (SZ) 416, Hlebarov (B) 400; višina: Soeter (R) 2,00, Marjanović (P) 1,95; kladivo: Krivinosov (SZ) 64,22, Bezjak (D) 64,15; kopje: Kopitar (T) 61,71, Kastelic (O) 57,85.

Zenske — 100 m: Sikovec 12,4, Petauer 13,0; 400 m: Otkalenkova (SZ) 59,9, Slanink (K) 58,6; 80 m ovire: Babovič 11,4, Bedjanec (M) 12,8.

P. D.

KDO BO PRVAK?

Portorož, 23. septembra. V drugem kolu finalnega tekmovalja II. mednarodnega moštvenega šahovskega turnirja v Portorožu ni bilo posebnih presenečenj. Položaj se razčisti, kmalu pa bo že znano, kdo bo na mesto ljubljanske Olimpije prvak. Jutri dopoldne bodo namreč igrali zadnje kolo, popoldne pa bo velik brzopotezni turnir, za katerega se je prijavilo 52 moštev.

Rezultati:

A SKUPINA

I. podskupina: Partizan : NSK I 2:2, Zagreb : Hietsing 1,5:2,5

II. podskupina: Borac : LSK I 1:3, Mladost : Branik 1,5:2,5, III. podskupina: Metalac : PTT 1:3, Maribor : Zelezničar (Bgd) 2,5:1,5, Hietzing II : Olimpija I 2,5:1,5, Zvezdara II : NSK 1,5:2,5

V tej skupini vodita v I. podskupini NSK I in Partizan s 4,5, v II. LSK 6 pred Mladostjo 5, v III. Maribor in PTT 5, v IV. Hietzing II 5,5 točke.

B SKUPINA

I. podskupina: Jedinstvo : LSK II 3:1, Torpedo : Sombor 0,5:3,5

II. podskupina: Napredak : Obrtnik 2:2, Rudar I : Bačka Topola 4:0, III. podskupina: Zvezdara II : Koper 2:2, Takovo : Jugovini 3,5:0,5, IV. podskupina: Tekstilac : Zelezničar 0:4, Solidarnost : Sapho 3,5:0,5

C SKUPINA

I. podskupina: Svoboda : Ponikve 2,5:1,5, Savinjan I : Napred 3,5:0,5, II. podskupina: Udarnik : Radnički 2:2, LUSK II : Svoboda 3,5:0,5, III. podskupina: Zelezničar : Rudar II 2:2, Jesenice : Radovljica 1:3, IV. podskupina: Ljutomer : Jugomontaža 0:4, Ognjen Prica : Grafički zavod 2,5:1,5

D SKUPINA

I. podskupina: Edo Blažek : Sežana 1:3, II. podskupina: Vukica Mitrovič : OTJ 2:2, III. podskupina: Šmarje : Zenska reprezentanca Ljubljane 2:2

»ELAN«

TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA

BEGUNJE PRI LESCAH

(SLOVENIJA — JUGOSLAVIJA)

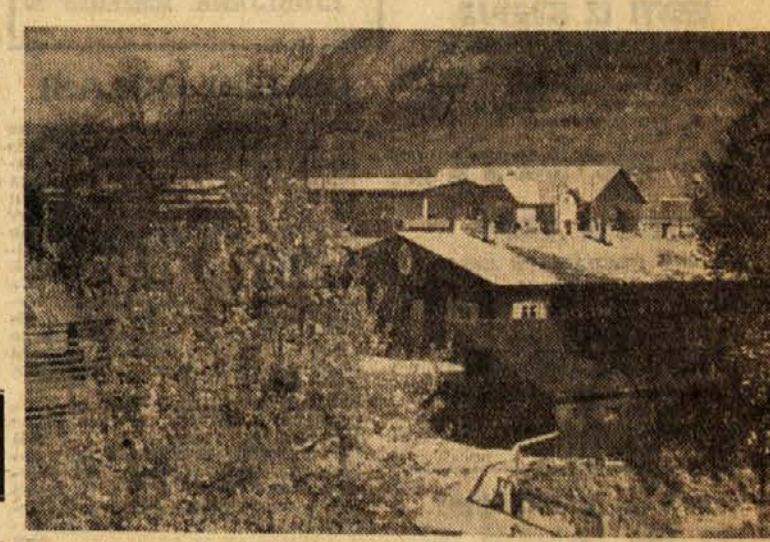
pred desetimi leti in danes

Ob vznožju Karavank leži letovišče Begunje s prelepo dolino Drago, kjer se je sredi rodovitnih in skrbno obdelanih polj v dolini pod gorami, polnih sadovnjakov, bogatih gozdov in vodne sile, v poslopju nekdanjega mlina (kjer je bil pred drugo svetovno vojno majhen tekstilni obrat) vzdignala po osvoboditvi Tovarna športnega orodja — današnji »Elanc. Nekaj pogumnih mož in fantov — potomcev starih mizarjev, kovačev in žagarjev — je začelo v ledino. Le-ti so si pred 10 leti izbrali staro poslopje za kraj svojega delovanja. To so bili: Rudi Finžgar, znani smučarski skakalec in od začetka vodja tovarne, Jože Gasperšič, Ivan, Miha in Rudolf Finžgar, Vlado Jurančič, Mirko Gorše, Jože Smole, Janez Vipotnik, Slavko Ažman in drugi.

Prvo leto je obratovala samo smučarska delavnica, ki je do konca leta 1946 izdelala že nad 800 parov smuč. Ze naslednje leto pa so odprli še sedlarsko in kovinsko delavnico, z leti pa so dogradili še strojno-mizarstvo, kovaško in čolnarsko delavnico, sušilnico, lepilnico, lakirnico in prirezovalnico lesa. Prav tako so začeli žagati les na lastni žagi, zgradili novo upravno poslopje in uredili skladišča. Danes zaposluje delovni kolektiv »Elanca« že okrog 200 delavcev, ki izdelujejo nad 200 najrazličnejših športnih, telovadnih, planinskih, reševalnih, zaščitnih in podobnih potrebščin.

Samo nekaj števil:

Rekvizitov za zimski šport so v 10 letih izdelali skoraj 150.000, za lahko in težko atletiko 58.000, za razne športne igre 48.000, telo-

V ospredju med drevjem: sedanje upravno poslopje »Elanca«, na vzpetini v ozadju: gradnja novih tovarniških objektov

vadnega orodja 38.000, reševalnih sticije pa so porabili okrog 78 milijonov dinarjev. Od tega največ opreme za turisticke 9500, rekvizitov za vodni šport 800. Razen tega so izdelali še skoraj 80.000 različnih drugih športnih potrebščin (zložljivih postelj in stolov, okovja, robnikov, podpetnikov, čevljev, jopičev in podobno). Dograjili in montirali so 16 kompletnih telovadnic društva »Partizan« po naši domovini. Pri tem pa seveda niso všteta razna druga manjša orodja, popravila in številne usluge naročnikom.

Vrednost naštetih izdelkov znaša skoraj eno milijardo din. Narodnega dohodka so v letih svobodne graditve ustvarili blizu 369 milijonov dinarjev, za inv-

lijonov dinarjev. Od tega največ za gradnjo nove tovarne, ki bo v glavnem že letos dokončana. Ob današnjem prazniku obratujejo v novih in modernih poslopijih že pripravljena in prerez lesa, dve prostorni sušilnici s temperirno z vsemi pomožnimi prostori. Dograjena je tudi že nov električni transformator, v surovem stanju pa tudi centralni obrat.

S svojo požrtvovalnostjo in delovnim poletom ter strokovnostjo izdelkov delovni kolektiv tovarne »Elanc« po pravici uživa nedeljen sloves doma in v inozemstvu in to ne samo med športniki, telovadci in planinci, ampak tudi v vsej ostali javnosti.

DNEVNE NOVICE

VSEM PODJETJEM, URADOM, USTANOVAM IN UPRAVICENCAM DO OTROSKEGA DODATKA

V zvezi s pozivom z dne 3. sept. letos glede predlaganja potrdil v smislu določil 61. člena nove uredbe o otroškem dodatku, opozarjamo, da so ta potrdila (na obrazcu Drž. založbe Slovenije št. 834a) dolžni predložiti le tisti upravičenci, ki imajo dohodke od kmetijskega ali druge, davku zavezanega dohodka. Ostalim upravičencem ni treba vlagati niti zadevnega potrdila, niti izjave o gnotnem stanju, ki je na istem obrazcu. To opozorilo dajemo zato, ker so nekatera podjetja nabavila obrazce za vse upravičence, in so zato ti pošili. Obrazci bodo v nekaj dneh ponovno na zalogi. — Republiški zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani.

Tečaj stenografije in strojepisa pri Društvu stenografov in strojepiscev v Ljubljani. Dnevni in večerni tečaj — zračni, nadvsevalni in v.šil. Informacije, vpisovanje pri Ekonomski srednji šoli, Prešernova 8 (telefon št. 23-693) od 10-12 in pri Administrativni šoli, Roška 15 (telefon 30-917) od 10-13 in od 16-19 vsak dan, razen sobote popoldne.

Obvestilo, Republiški izvršni odbor Ljudske prosvete Slovenije v Ljubljani. Miškolčičeva cesta 7, sporoča vsem prosvetnim društvom, odsekoma, okrajnim odborom prosvetnih društev in ostalim, da ima nove telefonske številke, in sicer 30-880 in 32-577.

Uprava Pediatrske klinike v Ljubljani prost vse starše bolnih otrok, da v času od 24. sept. do 3. okt. zaradi odsotnosti večjega števila zdravnikov ne prihajajo na kliniko na kontrolne in ambulantne preglede in da prihajajo glede sprejemov samo s težko bolnimi otroki. Za ambulantne preglede se obračajo na otroške dispencerje in ambulatorije socialnega zavarovanja.

»VJELA« sol, ki krepi živce, osvetojuje in preprečuje neprijeten duh po potjenju.

»KROSAN« je poznaj kot najboljšo sredstvo za ohranitev krompirja pred gnitjem. Pravočasno si ga oskrbi v zadruzi, semenarni, drogeriji.

KONCERTI

Upravi Slovenske filharmonije se je poročilo pridobiti vsakega srazinskega dirigenta Juan Jose Castra za ponovitev I. simfoničnega koncerta. Repriza bo v torek, 27. septembra ob 20.15 za abonente »Repriznega« abonmaja, preostale vstopnice bodo v prodaji v ponedeljek, 26. sept. in v torek, 27. septembra pri blagajni Slovenske filharmonije.

I. simfonični koncert Slovenske filharmonije bo dne 26. septembra ob 20.15. Kot gost nastopi argentinski dirigent Juan Jose Castro. Kot solist pa Karlo Rupel. Koncert bo za »Rumeni« abonama. Abonenti prejmejo 2. številko koncertnega lista pred koncertom pri večerni blagajni, ki bo sprejemala tudi abonama za »Koncertni« list.

Slovenska filharmonija razpisuje »Reprizni« abonama, ki bo obsegal po dva najboljša uspešna simfonična koncerta iz rumenega, rdečega in zelenega abonmaja. Prijave sprejema dnevno med uradnimi urami (od 8-13 in od 17-19) do vključno 26. septembra dopolne v računovodstvu Slovenske filharmonije.

GLEDALIŠČA

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANA
Gledališka pasaja
Sobota, 24. sept. ob 20: Cehov: »Utva«.
Premiera. Izven. Otvoritev sezone.
Nedelja, 25. sept. ob 20: Cehov: »Utva«.
Izven.
Torek, 27. sept. ob 20: Cehov: »Utva«.
Abonma red Torek. Vstopnice so tudi v prodaji.
Sreda, 28. sept. ob 20: Cehov: »Utva«.
Abonma red Sreda. Vstopnice so tudi v prodaji.

VESTI IZ KRANJA

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Sobota, 24. sept. ob 20: Jan de Hertog: »Pod nebom zakonske postelje« (Sopotnika). Izven. Gostovanje članov Slovenskega narodnega gledališča iz Trsta.
Nedelja, 25. sept. ob 16: Bratko Kreft: »Celjski grofje«. Izven in za poželje.

CELJSKE VESTI

MESTNO GLEDALIŠČE CELJE
Nedelja, 25. sept. ob 14: Friedrich Forster: »Sivec«. — Gostovanje v Topolšici.

VESTI IZ TRBOVELJ

Zdravniško dežurno službo od sobote od 14. ure do ponedeljka, do 7. ure opravlja dr. Vladimir Komorovsky.

Umrli so v Ljubljani

Fani Bauč, oskrbovanka MLO. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah.
Anica Kemperle, šivilja. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.
Jože Prešeren, uslužbenec splošne bolnišnice. Pogreb bo danes ob 17 na Zalah.

VESTI IZ MARIBORA

DEŽURNA LEKARNA
Sobota, dne 24. septembra 1955: lekarna »Studenti«, Gorkoga 18.
Nedelja, dne 25. septembra 1955: lekarna »Center«, Gosposka 12.

Rodile so: Marija Jeromel, 26 let, kmet. tehnik, Muta — Gorazda; Ljudmila Goljat, 24 let, nameščenka, Rače — Alojza; Zorica Dular, 22 let, tkalka (gospodinja); Milena Bračko, 23 let, sanitarna tehnik — Jolica Perko, 23 let, modistinja; Jožef Jakopin, 22 let, kovinostiskar — Mirna Miklavc, 21 let, kroj. pomočnica; Aleksander Hanžel, 23 let, elektrovarilec — Marija Loparnik, 23 let, zlagalka blaga; Gabrijel Strnad, 28 let, voznik — Katarina Koletnik, 25 let, gosp. pomoč.; Andrej Horvat, 21 let, ključavničar — Silva Valenti, 18 let, predica; Zvonko Senkinec, 19 let, instalater — Marija Strumbej, 21 let, strugarka; Franc Prosenjak, 24 let, mizar. pom. — Ružica Hamer, 25 let, predica; Mišel Novak, 23 let, ključavničar — Silva Koradžija, 23 let, nameščenka; Blaž Pučnik, 69 let, upokojenec — Marija Zagode, 51 let, gospodinja; Alojzij Trdan, 24 let, ključavničar — Marjeta Peršon, 20 let, teh. risar; Ciril Balazič, 29 let, belilec blaga — Ernestina Spes, 25 let, dvojilka; Dušan Milinarič, 21 let, nameščenec — Maksimilijana Simsič, 20 let, nameščenka; Miroslav Premk, 36 let, nameščenec — Ana Gmajnič, 25 let, delavka; Rajmund Murks, 22 let, krojaški pom. — Marija Oder, 24 let, tkalka; Karl Marja, 27 let, mizar — Angela Kodrin, 27 let, delavka; Franc Galun, 21 let, ključavničar — Jožeta Kristl, 21 let, šivilja; Ivan Gonza, 22 let, barvar — Stefa Januš, 20 let, delavka; Boris Gorlup, 27 let, filmski tehnik — Martina Janežič, 18 let, grab. tehnik.

Umrli so: Alojzija Pišec, 71 let, gospodinja; Viktor Crnko, 58 let, postrežek; Leopold Lorbec, 62 let, upokojenec; Anton Pilberšek, 25 let, strugar; Justina Vajš, 69 let, upokojenka.

VESTI IZ PTUJA

OKRAJNO GLEDALIŠČE PTUJ
Sobota, 24. sept. ob 20: Bratko Kreft: »Celjski grofje«. Premiera.
Nedelja, 25. sept. ob 20: Red Premierski in izven. — Otvoritev sezone 1955-56.

RAZPIS

Razpis študentskega za mlinsko industrijo. Na podlagi Temeljnega zakona o študentskih (Ur. list FLRJ št. 32 in 33-55) razpisujemo 7 mest študentskega za učence 4-letne Srednje tehnične mlinarske šole v Novem Sadu za šolsko leto 1955-56. Pogoji: v poštev pridejo kandidati, ki imajo veselo do mlinarskega poklica in so že delali v mlinski stroki ter so uspešno dovršili osemletsko ali 4 gimnazijske razrede. Prav tako se lahko vpíšejo mlinski vajenci, ki so uspešno dovršili vajeniško dobo in položili za vključni izpit. Kandidati ne smejo biti starejši od 21 let. Prošnje je vložiti do vključno 25. sept. 1955 na Strojovno združenje podjetij mlinske industrije in mlinov LRS, Ljubljana, Parmova št. 37, poštni predal 313.

RAZPIS

Razpis študentskega za mlinsko industrijo. Na podlagi Temeljnega zakona o študentskih (Ur. list FLRJ št. 32 in 33-55) razpisujemo 7 mest študentskega za učence 4-letne Srednje tehnične mlinarske šole v Novem Sadu za šolsko leto 1955-56. Pogoji: v poštev pridejo kandidati, ki imajo veselo do mlinarskega poklica in so že delali v mlinski stroki ter so uspešno dovršili osemletsko ali 4 gimnazijske razrede. Prav tako se lahko vpíšejo mlinski vajenci, ki so uspešno dovršili vajeniško dobo in položili za vključni izpit. Kandidati ne smejo biti starejši od 21 let. Prošnje je vložiti do vključno 25. sept. 1955 na Strojovno združenje podjetij mlinske industrije in mlinov LRS, Ljubljana, Parmova št. 37, poštni predal 313.

RAZPIS

Razpis študentskega za mlinsko industrijo. Na podlagi Temeljnega zakona o študentskih (Ur. list FLRJ št. 32 in 33-55) razpisujemo 7 mest študentskega za učence 4-letne Srednje tehnične mlinarske šole v Novem Sadu za šolsko leto 1955-56. Pogoji: v poštev pridejo kandidati, ki imajo veselo do mlinarskega poklica in so že delali v mlinski stroki ter so uspešno dovršili osemletsko ali 4 gimnazijske razrede. Prav tako se lahko vpíšejo mlinski vajenci, ki so uspešno dovršili vajeniško dobo in položili za vključni izpit. Kandidati ne smejo biti starejši od 21 let. Prošnje je vložiti do vključno 25. sept. 1955 na Strojovno združenje podjetij mlinske industrije in mlinov LRS, Ljubljana, Parmova št. 37, poštni predal 313.

RAZPIS

Delavski svet podjetja »TUBA« razpisuje mesto šefa računovodstva
Pogoji: višja ali srednješolska izobrazba z večletnim samostojnim delom v računovodstvu.
Pismene ponudbe je treba poslati na naslov »TUBA« LJUBLJANA, Kamniška 20 3242

DROBNI OGLASI

RAZPIS. Dekanštvo pravno-ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani razpisuje mesto knjižničarja ali bibliotekarja v knjižnici pravnega oddelka. Pogoji: diploma na pravni fakulteti, znanje tujih jezikov (predvsem angleščine, francoske in nemščine). Prednost imajo mlajši prosilci, ki so evnt. že delali v bibliotekarski stroki in se žele trajno posvetiti temu poklicu. Nastop službe takoj. Pismene prošnje s priloženim življenjepisom je treba vložiti v tajništvo pravnega oddelka na Univerzi v Ljubljani do 4. oktobra 1955.

PLOŠČICE ZA OBLAGANJE sli pod. tablena, 15 x 15 cm, prodam. Franc Končič, M. Mengoš 23 3251
DRAP ŽENSKI CEVELJ je bil v soboto, 17. sept., izgubljen od glavnega kolodvora do Ježice. Najdite! Naj ga odda proti nagradi pri »Keramiki«, Nazorjeva 8, Ljubljana. 5285

SPREJMEMO VEČJE STEVILO KLJUČAVNICARJEV, veščih ročnega dela ali orodjarjev, po možnosti vojašine prostih. Plača po tarifnem pravilniku — dogovoru. Puškarna Kranj. 3233

RADIO LJUBLJANA

Sporod za soboto, 24. septembra

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 23.00.

5.00-6.20 Dobro jutro, dragi poslušalci (Pester glasbeni sporod) - vmes ob 6.20 Naš predlog za vaš jedilnik — 6.25 Reklame — 6.35 Muzik lahke glasbe — 7.10-7.30 Igra orkester Stanley Black — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Gospodinski nasveti — 11.15 Domači sporod izvajajo Strije Siosari in Mariborski pihalni ansambel P. V. Draža Lorbeca — 11.45 Pojte z nami, otroci! 12.00 Lahki opoldanski glasbeni sporod — 12.30 Kmetijski nasveti: Jože Kregar: Vzimovanje vrtnine — 12.40 Virtuozne skladbe za klavir — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.30 Majhen sprehod z evropskimi zabavnimi in pesnirski orkestri — 14.20 Pionirski kotiček — 14.35 Zeleni ste — poslušajte! — 15.15 Zabavna glasba — 15.30 Utrudni iz literature: F. Tjutčev: Nedosegljivi slikar narave — 15.45 Koncertni valček: O. Strauss: Improvizacije; J. Strauss: Vaške lastavice; E. Waldteufel: Ljubko — 16.00 Novi filmi — 16.10 Koncert po željah — 17.20 Zabavna in pesna glasba, vmes reklame — na valju 327,1 m — 22.15-23.00 UKV program: Moderni ritmi — 23.00-24.00 Oddaja za tujino — na valju 327,1 m (Prenos iz Zagreba).

Oglašujte v našem listu!

»ROG« - tovarna koles - Ljubljana, Trubarjeva 72 sprejme v stalno zaposlitev

2 strojna tehnika

za samostojno delo v tehnološkem oddelku priprave dela (normativi in delovni načrti)

knjigovodkinjo

za osnovna sredstva.

Ponudbe pošljite na gornji naslov ali se osebno zglasite v tajništvo podjetja.

3234

Ugodno prodamo

tovorni avto znamke »SPA«

- nosilnost 3,5 tone
- v voznem stanju
- z rezervnim diferencialom
- za 2.000.000 dinarjev

SPLOŠNO GRADBENO PODJETJE

»STAVBAR« — MARIBOR

VITA KRAIGHERJA 8/I. — TELEFON 26-34

M 476

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR KOPER

SPREJME V SLUŽBO:

2 pravna referenta z večletno prakso v upravno-pravnih in premoženjsko-pravnih zadevah;

1 pravnega referenta z večletno prakso v gospodarsko-pravnih zadevah;

1 gradbenega tehnika z večletno prakso za odsek za investicije;

1 arhitekta-urbanista z večletno prakso;

2 gradbena inšpektorja s fakultetno izobrazbo ali gradbenega tehnika z večletno prakso;

1 zdravnika za sanitarno inšpekcijo;

5 finančnih inšpektorjev s fakultetno izobrazbo ali ekonomsko srednjo šolo z večletno prakso v finančnih poslih;

1 inženirja-agronoma z večletno prakso;

5 ekonomistov s fakultetno izobrazbo ali ekonomsko srednjo šolo, s prakso v planiranju in izdelovanju ekonomskih analiz;

1 arhivarja za Okrajni ljudski odbor;

5 administrativnih moči s perfektnim obvladanjem strojepisja, po možnosti tudi stenografije.

Prošnje z izčrpnim življenjepisom in pregledom dosedanjih zaposlitev je dostaviti na naslov:

OKRAJNI LJUDSKI ODBOR — KOPER

3253

24.9.-9.10.1955

I. OBRTNIŠKI VELESEJEM NA »GOSPODARSKEM RAZSTAVIŠČU« V LJUBLJANI

KORISTITE POPUST NA ŽELEZNICI

25%

GR

CISTILNI PRAŠEK VERA

je v kuhinji in kopalnici nepogrešljiv in čist najbolje.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »UNION«

Angleško-italijanski barvni film

»Romeo in Julija«

Tednik: Filmske novice št. 38. — Predstavi ob 16 in 19. V glavni vlogi Susan Schental in Laurence Harvey. Ob 22 premiera ameriškega filma: »Greh noči«. V glavni vlogi Spencer Tracy in Katherine Hepburn. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »VIC«

Ameriški barvni film

»Bagdaski berač«

Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. V glavni vlogi Ronald Colman in Marlene Dietrich. Prodaja vstopnic od 9.30-11 in od 14 dalje.

KINO »KOMUNA«

Ameriški barvni film: »Ostrog«. Tednik: Filmske novice št. 38. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi: James Stewart in Janet Leigh.

KINO »SLOGA«

Premiera ameriškega filma: »Ujeto mesto«. Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 19 matineja istega filma. — V glavni vlogi John Forsythe, in Joan Camden. Prodaja vstopnic v obeh kinematografih od 9.30-11 in od 14 dalje, za matinejo pa uro pred predstavo.

KINO »SOCA«

Ameriški barvni film: »Poletno gostovanje«. Brez tednika. Predstave ob 16, 18 in 20. — V glavni vlogi Gene Kelly, Judy Garland. Prodaja vstopnic od 14 dalje.

KINO »RADOMLJE«

Ameriški barvni film: »Amerikanec v Parizu«. Tednik. Predstava ob 20.

KINO »TRIGLAV«

Avstrijski film

»Hannerl«

Tednik. V gl. vlogi Hannerl Matz in Paul Hörbiger. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 15 dalje.

JESENICE: »RADIO«

Ameriški barvni film: »Lili«. Predstavi ob 18 in 20

»PLAVZ«

Ameriški barvni film: »Trojna ljubezen«. Predstavi ob 18 in 20.

KOROŠKA BELA: Ameriški barvni film: »Lili«. Predstava ob 19.

CELJE: »UNION«

Ameriški film: »Hčerka Belle Starr«. Predstavi ob 18 in 20.

»DOM«

Ameriški film: »Tujec na begu«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

KRANJ: »STORŽIČ«

Ameriški film: »Začarani otok«. Tednik. Predstave ob 16, 18 in 20. — Ob 22 ameriški barvni film: »Nežna pesem«. V glavni vlogi Joan Crawford in Michel Vailland.

»SVOBODA«

Premiera ameriškega filma: »Ljubezen na bojišču«. Predstavi ob 18 in 20.

LETNI KINO »PARTIZAN«

Ameriški film: »Ljubezen na bojišču«. Predstava ob 19.

KINO »ŠIŠKA«

Avstrijski film

»Dva v avtu«

V glavni vlogi Hannerl Matz, Wolf Albach-Retty in Hans Moser. Režija Ernst Marischka. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Na sporedu samo še danes in jutri.

PRODAMO:

- 3-tonski tovorni avtomobil znamke »Ford« v zelo dobrem stanju;
 - velik vzdiljiv gostinski štedilnik;
 - transformator — firme Brown Boveri, tipa 1330, 50 KWA, napetost primarna 6000 V, sekundarna 400/231 V;
 - trasformator — firme Bergman, Berlin, tipa DOA 75/6, 75 KWA, napetost primarna 6000 V, sekundarna 400/321 V;
 - 2 avtomatski oljni stikali za nap. 6000V.
- Tovarna dekorativnih tkanin, Ljubljana, Čelovška 280 3252

TRGOVSKO PODJETJE

»ŽIT O« — LJUBLJANA — PARMOVA 33/III

išč e

inženirja kemije ali agronomije

Nastop službe takoj. Delovno mesto: šef laboratorija. Plača po tarifnem pravilniku.

3250

UPRAVA AVTOPODJETJA »PRIMORJE« — PIRAN

razpisuje

mesto računovodje - bilancista

Pogoji: Ekonomska fakulteta ali ustrezná srednja šola z najmanj 5-letno prakso v računovodskih poslih. Prednost imajo kandidati s specializacijo v prometu. Plača po tarifnem pravilniku. Reflektanti naj predložijo pismene ponudbe do 30. septembra 1955 upravi Avtopodjetja »Primorje« Piran.

Upravni odbor podjetja 3251

Uprava kliničnih bolnišnic v Ljubljani javlja žalostno vest, da je po dolgotrajni in težki bolezni umrl njen dober in vestni uslužbenec

JOŽE PREŠERN

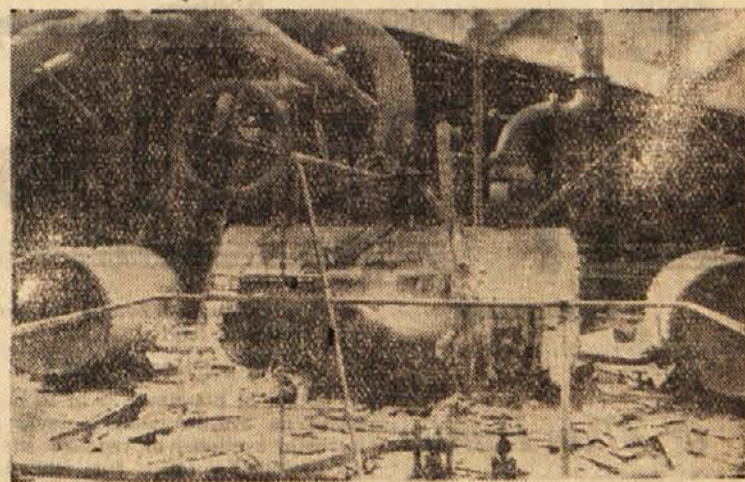
Pogreb bo v soboto, 24. t. m. ob 17. uri iz Nikolajeve mrliške veže na Zalah.

Ohranili ga bomo v trajnem spominu.

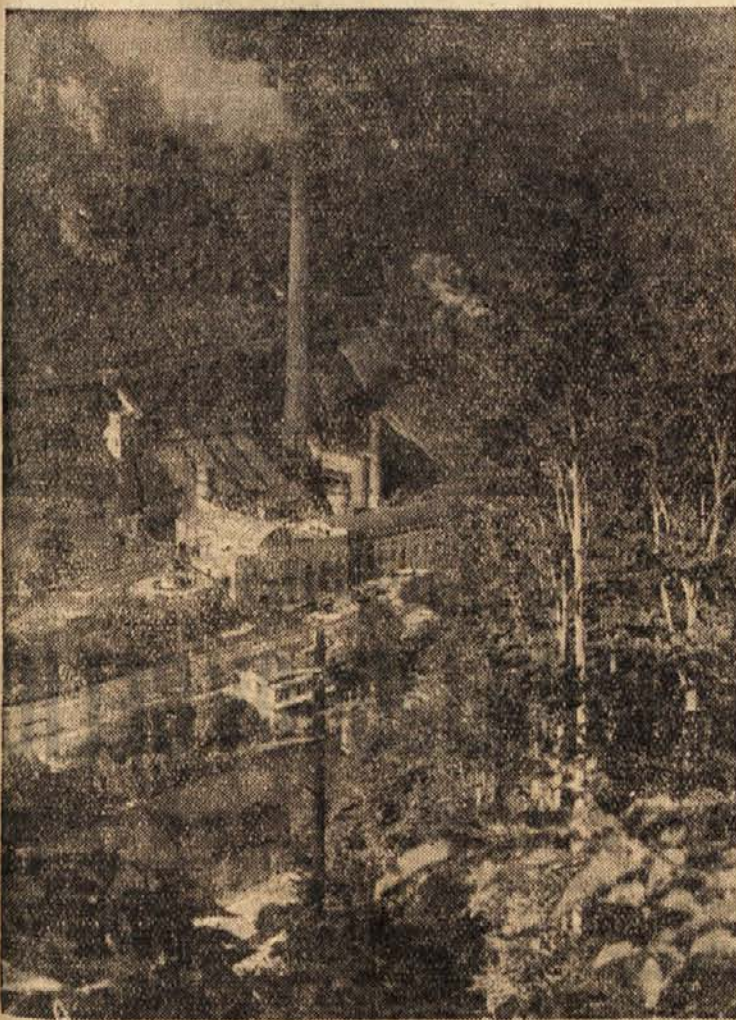
Uprava kliničnih bolnišnic v Ljubljani

Ob štiridesetletnici trboveljske termoelektrarne:

DO SPOMLADI ŠE NOVIH 20.000 kW

Stavkajoči revolucionarni delavci so z mino leta 1923 razgnali zbiralec pare in s to eksplozijo udarili po izkoriševalcih

Pogled na trboveljsko termoelektrarno, ki praznuje te dni svojo štiridesetletnico obstoja

Trbovelje, 23. septembra

Več ko prijetno je obiskati delovni kolektiv, kjer se vsak delavec od srca raduje svojega dela, kjer nikomur nobena stvar ni pretežka in prebetežna, kjer vsakdo do skrajnosti napenja duha in svoje fizične sile zaradi nečesa, kar vsi tako nestrpnno pričakujejo. Prav takšen občutek vas prevzame, ko obiščete kalorično elektrarno v Trboveljah. V dveh kotlih divje kurijo, po tisoč in še več ton premoga na dan. V turbogeneratorjski dvorani, ki vsa stije v čistoči, se na vso moč vrtita obe turbini, oba generatorja pa grmeče divjata, da se tresenje vse razsežne stavbe centrale. »Vozimo z najhujšo, tako rekoč zadnjo brzino,« hudomušno-veselo pripovedujejo razgreti in zasopli kurjači in umirjeni in preudarni strojniki. »V rekah je malo vode, zato gasimo električno stisko z divjim ognjem pod našimi kotli...« Potem malo zastanejo, pa še pristavijo: »Po dva normalna plana delamo na mesec! Skozí odprto in razparano steno gledamo doli na šivorjavo Savo, ki se usahla v majhen curek leno pretaka čez izlizane čeri. »Ko bo Sava spet polna, si bomo malo oddahnili, mi in stroji. Preje ne bo miru in telefonu bodo kar naprej tulili:

imate še kaj elektrike, dajte še elektrike!»

Če truša in nekakšnega časnega nereda niste vajeni, se boste težko znašli v centrali. Stari del s svojimi kotli in generatorjema nemoteno, divje noč in dan obratuje. V vsej tej preciznosti časa in dela pa hkrati delavci, zidarji, polirji, kopači in maltarji, monterji in mehaniki, kovači in varilci, inženirji in tehniki grade in ustvarjajo novo tretjino elektrarne. Med kupi opeke, betonskega železa, malte, samokolnicami, med orodjem, dvigali, vrvmi, lesenimi opaži, med vsem tem vnanjim neredom dan za dnem nastaja nova tretjina elektrarne. Delavski svet in njegov upravni odbor zasedata, razpravljata in se sestajata pogosteje, kot sta se bila v prejšnjih letih. Skrbi, velikih in drobnih, ne manjka, če bi jih gasil noč in dan. In tega tudi nihče ne skriva, z obraza direktorja in slednjega delavca jih razberete, te neprestane skrbi. Ali iz vsega tega kaosa se že kažejo obrisi tistega novega, tistega tako težko pričakovanega, kar izvablja na sicer zaskrbljene obraze odkrito radost. Slast graditve, slast ustvarjanja prevzema ves delovni kolektiv s tolikšno silo, da odkrito čutite, kako je delavsko samo-

upravljanje že za lep kos prevzajilo vse te delovne ljudi, ki se zdaj čutijo trdne in zavestne gospodarje, odgovorne za vse, kar se dogaja v centrali, za dnevno proizvodnjo električnega toka in za rojstvo povečanega obrata.

Zdaj pa prgišče zgodovine

Kakor zreli mož, takšno starost doživlja v teh dneh trboveljska termoelektrarna. Točno štirideset let bo, kar je sila premoga in pare pognala prvo turbino in začela v generatorju vzbujati prve električne iskre. Gori v črni dolini, na Vodah, je zaživela leta 1905 z močjo 500 kw. Čez deset let je zrastle na 2000 kw, dasi še vsa primitivna z desetimi malimi kotli, ki so jim kurili z dragim premogovim orehovcem in zdrobom. Do leta 1922 je živel in gnala rudniške naprave ter skromno razsvetljevala zgaranim rudarjem njihove težke noči in mrzel mrak.

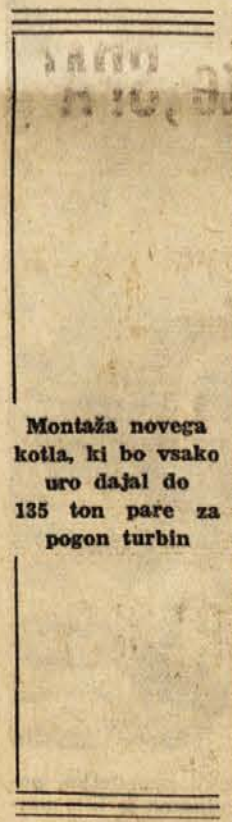
Od leta 1912 do 1915 pa so za Savo, ob rudniški separaciji, zgradili novo termoelektrarno z dvema turboagregatoma in močjo 9000 KW. Zakaj rastoča mehanizacija pomogovnika je terjala čedalje več električne energije, hidrocentrala Fala na Dravi pa je tudi iskala ob nizkih vodah pomočnika, ki bi namesto nje pol-

bino s 24.000 kW. Tako je slednje narasla trboveljska termoelektrarna s svojo modernizacijo na 36.000 kW zmogljivosti.

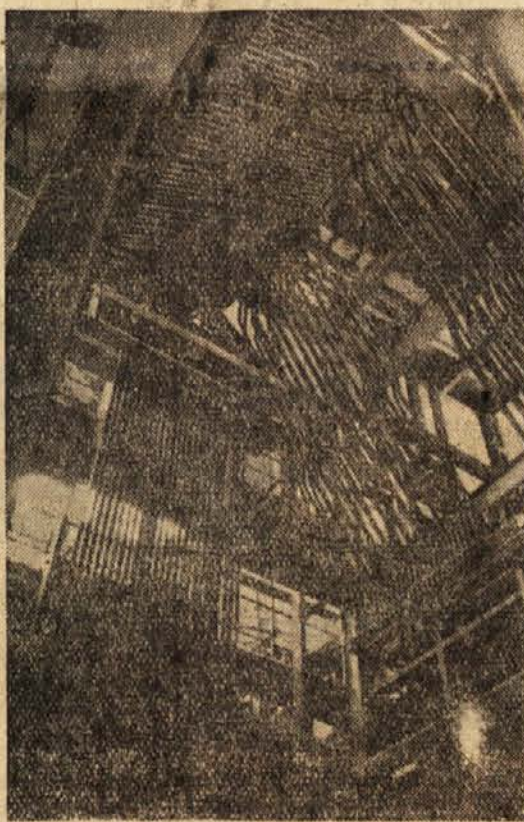
Življenje iz lasnih sil

Komunisti in člani Osvobodilne fronte pa tudi partizanska pest, ki je z vseh rebrj in zasavskih gozdov varovala utrip slovenskega življenja v teh revirjih, vsi ti so budno pazili na vsak korak nasilnika, na vsako namero okupatorja. V tistih zadnjih dneh in urah so prestrezali vsak gib nasilnika, da bi obvarovali elektrarno in da bi tako svobodna domovina v tistih prvih letih imela vsaj za silo električne energije.

V svobodi so se spet znašli vsi elektrarniški delavci, ki so odšli v partizane. Med 64 tovariši pa se jih na stara delovna mesta ni vrnilo 14. Z žalostjo v sreih ali vendar ponosni v brezmejni svobodi so se delavci lotili dela, zakurili kotle in pognali stroje ter začeli urejati zanemarjeno gospodarstvo. V tisti stiski prvih let so se začeli zanašati edino na nase ter so zategadelj začeli urejati lastne delavnice, izdelovati sami stroje in naprave, sami opravljati vsakoletni remont strojev in vseh naprav. V nekaj letih so se naučili vsega tistega dela, za katerega je nekoč elektrarna

Montaža novega kotla, ki bo vsako uro dal do 135 ton pare za pogon turbin

nil omrežje. Ta »električna ženitev« je delniškim družbam obetala lepe dobičke ter jim hkrati dala monopol nad vsem električnim gospodarstvom v Sloveniji. Leta 1923 so jim sicer delavci elektrarne, solidarni v štrajku z rudarji, bridko zagodli, ko so z mino razgnali parni kotel in s to eksplozijo glasno povedali, da so z revolucionarnimi rudarji v jama istih misli in v solidarnosti trboveljskega proletariata pripravljani na vse. Svojega upornega duha in svojo pest so elektrarniški delavci dvignili v vsej ostrini tudi deset let kasneje, ko so spet solidarni z rudarji leta 1933 stavkali in se tolkli za višje mezde.

Da bi bila pogonska sila kotlov čim cenejša, so 1938 elektrarno modernizirali tako, da so mogli kuriti kotle z premogovim prahom, ki je bil dotlej odpadni del proizvodnje premoga in ga je voda odnašala v Savo. Ob modernizaciji je elektrarna dobila novo turbino z zmogljivostjo 12.500 kW. Finančni uspeh je navzlic zakulisnemu trenju med kapitalisti vzbudil Trboveljsko družbo, d. je 1940 naročila še večji kotel s 110 tonami pare na uro in tur-

osuševanje velikih transformatorjev, s katerimi so v Jugoslaviji osušili, popravili in obnovili nad 100 velikih transformatorjev. Predolga je vrsta vsega tega dela, ki postavlja kolektiv na eno izmed najzaslužnejših mest posebno zategadelj, ker so vsa ta dela v večji meri opravili po lastnem navdihu in z lastnimi silami.

Ob rojstvu novih 20.000 kW

Oba kotla, veliki in manjši, žal ne dajeta toliko pare, da bi mogli do kraja pognati in izkoristiti oba turbogeneratorja. V izgubo je tako stalno odhajalo okoli 10.000 KS (konjskih sil). Misel, da bi to izgubo izravnali z dopolnilnim kotlom, se je iznenada razrasla v večjo zamisel, da postavi jo tretji, največji kotel s 135 tonami pare na uro, nanj pa naveže še tretji turboagregat za 20.000 KW. V glavah je s presenetljivim navdušenjem dozorel načrt, ki naj da trboveljski centrali dokončno podobo in moč 56.500 kW. Resda je najlaže začeti novo gradnjo in da je najteže dograjevati, razširjati in preoblikovati.

Ali na edinstven in mojstrski način so glave tehnikov in delovne roke delavcev železniške mostovne delavnice iz Ljubljane, celjskega »Betona« in ljudje iz same elektrarne opravili težko gradbeno delo. Na presenetljiv način so čisto preprosto dvignili cel kos stavbe s streho yred in s podzidavo tolikanj povečali stavbo, da bo v njej dovolj prostora za novi kotel in vse naprave. Na tesni prostornini v savski rebri ni bilo drugega izhoda. Razširiti se niso mogli, zato je bilo treba iti kvišku. Kotlovnica je zdaj napravljena in v njej že teko h kraju montaža dela novega kotla. Ob njem pa tudi že pripravljajo prostor za tretji turboagregat. Za praznovanje štiridesetletnice bodo prvič dali kotel pod pritisk. V zgodnji pomladi prihodnje leto pa se bo tudi že začel vrteti tretji generator in z lepim deležem ojačil električno energijo v našem omrežju.

Trgovina s pepelom, Sava in ribe pa nov gradbeni material

Do 1200 ton premogovega prahu požro vsak dan elektrarniški kotli. Strahoten kup premoga! Nič manj strahoten pa ni kup pepela, ki ga odlaga ves ta divji ogenj, ki žari v kotlih. Od 7 do 10 ton je tega pepela na uro, vsako uro. Hladilna voda, ki jo črpajo iz Save, odplavlja na svojem po-

vratku ves ta pepel v Savo. Nečkam je treba z njim, saj bi sicer v tej savski soleski že zdavnaj zasul ljudi in vso pokrajino, če bi šel skozi dimnik v ozračje in se nato posedal. Kajpada pogled na Savo ni kdo ve kako razveseljiv, pa tudi ribam pepel ni v ha-sek in veselje.

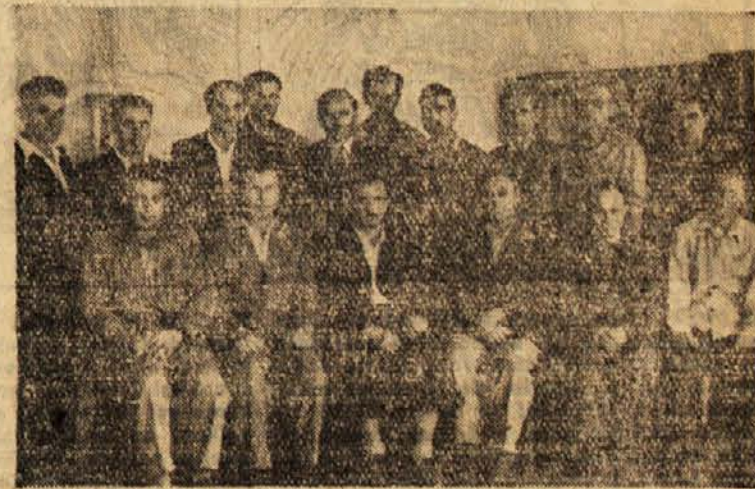
Ali podoba je, da bodo kmalu tudi temu nevšečnemu vprašanju prišli do živega. Ponekod po svetu so začeli pepel uporabljati kot odlični gradbeni material, dodajajo ga cementu pri velikih betonskih gradnjah. Tako so Avstrijci pri gradnji velikanske hidrocentralne Kaprun odlično izkoristili pepel kot gradbeni material. Naša inženirja Pipan in Cerar sta to stvar

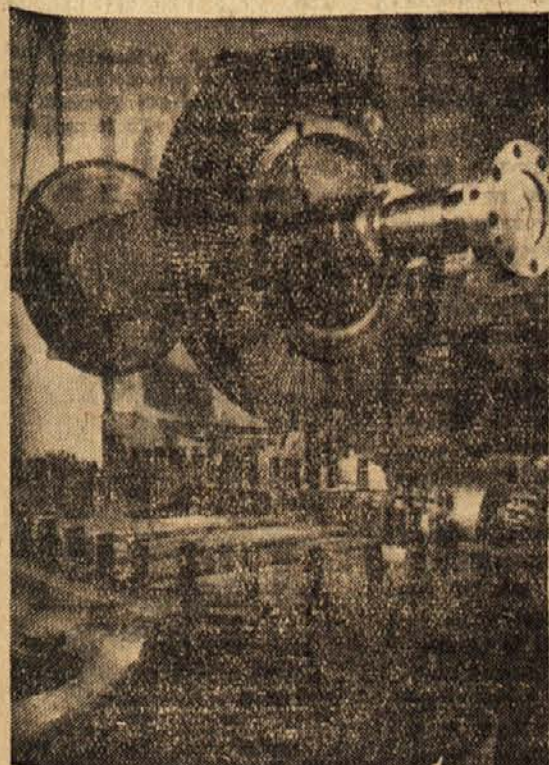
Tako so gradbeniki in delavci dvignili cel kos stare kotlovnice in podzidali novo

koristno posnela in že so v teku vse priprave, da začno v elektrarni pepel koristno uporabljati. Namesto da ga voda odplavlja v Savo, bodo pepel s pridom uporabljali pri gradnji hidrocentral in pri drugih večjih betonskih delih. Tako bo elektrarna ruden električne energije dajala tudi gradbeni material. Nova pridobitev bo vsakakor razveseljiva ne le za delovni kolektiv, ampak tudi za naše gradbeništvu, kjer bomo lahko prav pri največjih gradnjah prahrtili velike množine drugega cementa.

Delovnemu kolektivu trboveljske elektrarne, ki tako zvesto in dobro upravlja ta veliki obrat, ga neguje, obnavlja, razširja in skrbi, da je neprestano v stanju dati v najbolj kritičnih dneh dovolj električne energije našemu gospodarstvu in našemu življenju, gre ob štiridesetletnici zaslužno priznanje. Radost, ki jo v teh dneh doživljajo vsi ti delovni ljudje, je pa tolikanj bolj pristrana, ker izvira iz zavesti, da so na svojem mestu storili vsi in vsakdo, kar so mogli največ storiti, da bi na n bilo vsem vsak dan boljše in boljše.

Sedanji delavski svet, ki dobro vodi elektrarno in se z največjo skrbjo posveča gradnji nove tretjine elektrarne

Ogromni rotor v turboagregatu je lepo očiščen in bo spet legel v svoje gladko ležišče

PROBOJ »svetlobnega zidu«

Z letalske razstave v Angliji

Piše:
dr. Allan Hunter
tajnik
britanskega
astronomskega
društva

Spričo umetnih satelitov, ki jih nameravajo spustiti 1957 v vesolje, spričo pohoda na mesec, ki ga nameravajo organizirati še za življenja naše generacije, ni preuranjeno vprašanje: »Kam pa potem, ko bomo dosegli planete?«
Ali bo človek sploh kdaj mogel doseči zvezde?

Lunina površina — v ozadju naša Zemlja

V primeri z razdaljo med zvezdami, se zdi razdalja med posameznimi planeti — ki je za preprostega človeka videti velikanska — neskončno majhna.

Najbližja zvezda je tako daleč od Zemlje, da postane kilometer smešna mera za določanje takšnih razdalj. Ta zvezda je namreč od nas oddaljena 40.000.000.000.000 km. Ker je računanje s kilometri neprimerno, uporabljajo zvezdoslovci raje za mero razdaljo, ki jo svetlobni žarek doseže v določenem časovnem razdobju.

Hitrost svetlobe znaša 300 tisoč kilometrov v sekundi. Žarek svetlobe bi z zemlje dosegel Mesec v nekaj več kot eni sekundi, zato pravimo, da je mesec oddaljen od nas svetlobno sekundo od nas. Sonce je oddaljeno skoraj 9 svetlobnih minut. Toda najbližja zvez-

da je oddaljena od Zemlje več kot štiri svetlobna leta!

SE VEDNO NEZNANKA

Cetudi bi popotnik, ki bi se namenil na zvezde, lahko potoval s hitrostjo svetlobe, bi vendarle moral presedeti v raketi štiri leta, da bi dosegel najbližjo zvezdo. Pri tem je treba poudariti, da bo znašala hitrost predvidenih potovanj v območju našega sončnega sistema le desetstotinsko hitrost svetlobe! Za sedaj še ne poznamo sredstev, da bi na primer rakete napravili tako hitre, da bi se njihova brzina približala hitrosti svetlobe. Toda takšno hitrost so že dosegli v laboratoriju z delci atoma.

Cepprav bo potrebno za takšen preokret revolucionarno odkritje, le-to teoretično ni nemogoče. Pomislimo samo, da pred enajstimi leti, ko so z raketami »V2« bombardirali London, nihče ni resno mislil, da je možno poslati rakete v vesolje.

SAMO DELCEK

Ko bo naše znanje s področja jedrske fizike narasčalo, bomo obvladali čedalje več sil. Zdaj uporabljamo te sile strahovito neučinkovito. V atomski bombi se sprosti samo droben delček potencialne energije uranovega jedra, v vodikovi bombi pa še celo manjši del energije vodikovega jedra.

Kdo bi utegnil vprašati: Čemu se truditi, da bi dosegli hitrost svetlobe? Moderna fizika odgovarja: Če bi dosegli in presegli hitrost 300 tisoč kilometrov v sekundi bi se ves teoretični sestav moderne fizike zrušil. No, saj to ne bi bilo prvič v zgodovini znanosti!

Sodobna teorija, ki določa fizikalne meje možnih hitrosti, je precej dobra. Toda precej dobre teorije utegnejo prekositi še boljše teoretične ugotovitve. Teorija, da Sonce kroži okoli zemlje, je bila precej dobra, saj so ji verjeli 15 stoletij, toda vendarle je morala svoje mesto odstopiti boljši teoriji.

V naravi utegne obstajati »svetlobni zid«, podoben zvočnemu zidu, pojmu, ki se je v zadnjih letih v aerodinamiki močno udomačil. Morda temu ni tako, toda takšne teorije bodo vsekakor pospešile človekove polete v vesolje.

A Vendar nedosegljivo

Toda če govorimo o potovanju na zvezde, se moramo zavedati, da se jim ne smemo približati bolj, kakor se planeti približajo svojemu soncu. Temperatura na zvezdah znaša namreč najmanj 800° C, takš-

Faulkner o ameriški mladini

Ameriški pisatelj William Faulkner je v Rimu izjavil, da je silno naraščanje mladinskega kriminala v ZDA samo posledica zloma ameriške družine. »Starši so krivi. Starši ne skrbijo dovolj za otroke. Eni so preveč zaposleni, drugi pa zanemarjajo otroke, ker hočejo udoben živeti. Otroci so željni ljubezni staršev, pa zaman hrepene po njej. Ker nimajo pravega doma, gredo na ceste in organizirajo tolpe. Zanemarjeni otroci kradejo in ubijajo, toda ne zato, ker hočejo ubiti, marveč zato, ker si s tem pridobijo pravico do članstva v družbi, ki jo doma pogrešajo.«

ne vročine pa človeški organizem ne more prenesti.

Naše Sonce je precej tipična zvezda in temperatura na njem znaša kakih 2000° C. Tudi njemu bi se bilo nevarno približati bolj, kakor se mu približata planeti Merkur, Edino, kar je skoraj verjetno, je to, da bodo bodoči raziskovalci zvezd ugotovili, da planeti krožijo okrog zvezd. Ze sedaj imamo precej podatkov, ki kažejo, da je temu tako.

Ce se bodo te domneve potrdile, bodo bodoči popotniki v vesolju našli planete, na katerih bodo morda živeča živa bitja.

Toda to bo šele začetek poti. Zavedati se moramo namreč, da je nekaj ducatov svetlobnih let za astronome kaj skromna številka. Naša Mlečna cesta meri 100.000 svetlobnih let, a je vendar samo ena izmed neštevilnih velikanskih skupin zvezd, posejanih po vesolju, ki jih vidimo mi kot spiralne megle.

Raziskovalce vesolja čaka torej še obilo dela. Človek v svoji vedeljski ne bo popustil. Ščasoma bo, o tem smo trdno prepričani, dosegel tudi daljne zvezde!

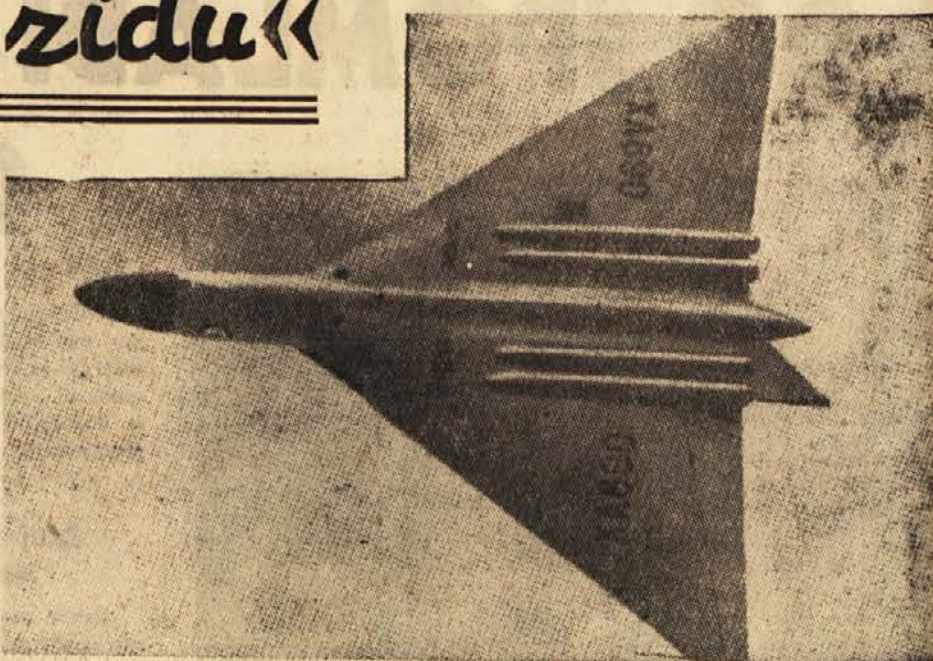
Prvi civilni pilot je umrl

Prejšnji teden je umrl v Bexhillu v Angliji letalski kapetan Bill Lawford, najbrž prvi prometni pilot v zgodovini letalstva. Star je bil 70 let. Leta 1919 je pilotiral prvo potniško letalo znamke »De Havilland« na zračni progi London-Pariz. Dvignil se je v Hounslowu in priletel v dveh urah in četrta na letališče Le Bourget pri Parizu. Povprečna hitrost je znašala 160 km na uro. V letalu je bil samo en potnik. Razen tega je vzel pilot pošto ter pošiljko fazanov in sladke smetane, ki so jo poslali iz Devonshira v Pariz.

Vas San Sebastiano, 50 milj od Rima, je pretekli ponedeljek porušil hudournik, ki je pridrl skozi njo. Popolnoma je bilo uničenih 50 hiš, dva prebivalca pa sta izgubila življenje.

To je angleški bombnik Vulcan, ki je bil razstavljen na veliki letalski razstavi v Farnboroughu, v bližini Londona. Njegova posebnost je v velikih delta krilih, koder ima vdelane štiri reaktivne motorje. Ostali tehnični podatki niso znani.

Človeško telo je sestavljeno

- Vsak dan odmrje
- v človeškem telesu
- bilijon celic,
- ki jih kostni mozeg
- nadomesti

Ce bi bil pračlovek pred 30 tisoč leti izgubil vsako sekundo svojega življenja po eno celico svojega telesa in če bi se bilo to nadaljevalo do naših dni, bi sicer imel bilijon telesnih celic manj, toda to se mu ne bi poznalo. Na teži bi izgubil samo 2 do 3 kg, torej tridesetinko svojih celic. Prav toliko jih izgubi človek vsak dan, kajti sestavljen je

IZ 30 BILIJONOV CELIC

približno iz 30 bilijonov celic in od teh se jih obnovi vsak dan bilijon.

Človek je celični orjak. Vse na njem je sestavljeno iz drobnih celic — nohti, lasje, kri, koža in organi. Maščoba pod kožo je sestavljena iz milijard bleščočih kroglic, tudi celic. Isto velja za milijarde celic naših kosti. Celotno možgani, to najdrobnejše živčno tkivo, ni nič drugega kakor 14 milijard drobnih celic, s katerimi mislimo. Enako zgrajeno je tudi življenje drevesa, rastline ali metulja. Vse je sestavljeno iz celic. Samo pravičniki so vsaka zase po ena celica in razmnožujejo se z delitvijo, tako da o nekako nesmrtni, če ne poginejo v boju za življenje.

Človeku izpade las, eden izmed 40 do 50 dnevno, in za to se sploh ne zveni. In vendar pomeni to košček človeka, saj je las sestavljen približno iz 50.000 celic. Če se umivamo ali krtačimo, odvrzemo milijone kožnih celic. Če se vrezemo v prst, je v vsaki kapljici krvi, ki nam odteče, 7 milijonov celic.

V krvi človeškega telesa je kakih 22 bilijonov celic. Pod močnim mikroskopom so videti kakor vbočeni novčiči. Te celice potujejo po žilah, dolgih kakih 100 tisoč kilometrov. Zile človeškega telesa bi lahko torej dvakrat ovili okrog Zemlje. Če bi položili krvne celice enega človeka v vrsto, bi bila dolga 200.000 km. Če bi jih položili drugo na drugo, bi dobili 62.500 km visok stolp, torej 7000 krat višji od najvišje gore sveta. In vse to je skrito v enem samem človeškem telesu.

Krvne celice žive 2 do 4 tedne, potem pa so obrabljene in končajo na »pokopališču rdečih krvnih teles« v vranici, kjer zgorje. Vsak dan odmrje v človeškem telesu bilijon celic, med njimi tudi mnogo krvnih, ki jih obnavlja kostni mozeg, v vsaki sekundi kakih 10 milijonov. Noben stroj na svetu ne izloči tolikšnih količin nadomestnih delov.

Krvne celice sodijo med tiste, ki jim je odmerjeno najkrajše življenje, ki se morajo torej hitro obnoviti. Samo za obnovo krvi nastaja v kostnem mozgu stalno na milijarde delitev celic. Za rast izpadlih las nastane dnevno v koži na glavi milijon celičnih delitev. V spolni žlezi nastane dnev-

no do 100 milijonov razmnoževalnih celic. Tako se v človeškem telesu od rojstva do smrti nenehoma nadaljuje nastajanje in odmiranje. Če živi človek 25.000 dni, nastane v njegovem telesu 25.000 bilijonov celic. Če bi hotel človek prešteti celice 70 let starega človeka, bi moral živeti 750 milijonov let.

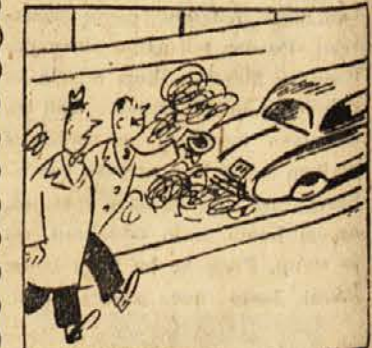
NASREDIN IN NJEGOVA KRAVA

Nasredin je imel kravo, ki ni bila za nobeno rabo. Sklenil jo je prodati in odgnal jo je na sejmo. »Ljudje božji,« je kričal, »ta je krava, ki ne daje mleka, ki ne redi svojega telčka in ki napada, s parklji in rogmi vsakega človeka, če ga le dohiti. Kdo jo hoče kupiti?«

Seveda je nihče ni maral. Tedaj pa je pristopil sosed, ki je slišal Nasredinovo pripovedovanje o kravi in mu pošepnil na uho: »Čuj, tako se krave nikoli ne bos znebiti. Daj, da ti pokažem, kako je treba storiti. Stopi malo stran.«

In sosed je odgnal kravo po sejmu in kričal: »To kravo prodajam. Izredno je pohlečna, zmeraj porže najlepše telčke in vsak dan da osem litrov mleka.«

Kmetje so takoj povprašali po njeni ceni. Nasredin pa je prijel za uho in odgnal kravo domov. »Saj bi bil norec!« je dejal, »če bi prodal tako dobro kravo.«

Janez gre s prijateljem na izprehod. Mimo privozi eleganten avto. Janez pozdravi gospoda za volanom in pravi: »To je moj kolega.«

»Res? Kaj pa dela?«
»Podpisuje pisma, ki jih nosim jaz na pošto.«

»...razen tega bi rad pripomnil, da sem sesalec prahu po daril za god tebi.«

ČAS VOLKOV

Pripoveduje: JANEZ KLEMENCIC
Piše: MARJAN AMALIETI

34. Muržo je nenadoma postal pozoren. Proti svoji navadi je bil čudno nemiren; špičil je ušesa in lovil vohar. Tonč ga je rado vedno gledal. »Stavim, da je danes nekaj narobe! Je zagodel in že hotel iti po puško. Vtem pa se je na drugem koncu pašnika že zamajalo grmovje in na najbližjo ovco je planil velik siv volk. Muržo je drvel tja, a že lo iz grmovja planil drugi volk in se vrgel nanj. Pes je odskočil in sprejel boj.«

35. Volk je pograbil Muržo za vrat, a je takoj belostno zajavkal in odskočil. Pes je imel okoli vratu kovinast obroč, posajen z ostrimi jeklenimi bodicami. Tako obroče imajo vsi psi ovčarji na šar planini, da jim volkovi ne morejo tako lahko do živoga. Zdaj je napadel Muržo. Nizko ob tleh se je pognal v napadalca in ga od spodaj spratno popadel za goltanec. Volk se je otopal z vsemi silami, vendar je njegov odpor naglo pešal.

36. Muržo ga je še nekajkrat stresel, potem pa ga je izpustil in globoko zajal sapo. Skozi grmovje je vodila sled: tod je Sivec odnesel ovco. Brez oklevanja je zdrvel po sledi. V drobnem, vztrajnem drncu je tekel skozi grmovje in prapro. Nenadoma se je ustavil in se prihluil k tlom. Nedaleč stran je počival Sivec, poleg njega pa je ležala na tleh uplenjena ovca. Tudi Sivec je čutil bližino zasledovalca. Njegove oči so se zlobno bliskale.